

Herra on mun moottori

Hengellisen musiikin merkitys isokoulutettavien
spiritualiteetissa

Itä-Suomen yliopisto, teologian osasto

Läntinen teologia

Pro gradu -tutkielma, toukokuu 2017

Käytännöllinen teologia

Henrik Pääkkönen

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO – UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

Tiedekunta – Faculty Filosofinen tiedekunta		Osasto – School Teologian osasto		
Tekijä – Author Pääkkönen Jorma Henrik				
Työn nimi – Title Hengellisen musiikin merkitys isoskoulutettavien spiritualiteetissa				
Pääaine – Main subject	Työn laji – Level	Päivämäärä – Date	Sivumäärä – Number of pages	
Käytännöllinen teologia	Kandidaatintut- kielma Pro gradu -tut- kielma Aineopintojen tutkielma Sivuainetutkielma	2.5.2017	80+4 s.	
	x			
Tiivistelmä – Abstract				
<p>Tässä pro gradu -tutkielmassa selvitetään, mikä merkitys hengellisellä musiikilla on isoskoulutettavien spiritualiteetille. Spiritualiteetti käsitetään tässä tutkielmassa dynaamisen spiritualiteettikäsitteen mukaisesti suhteena Jumalaan, suhteena toisiin ihmisiin ja suhteena itseen. Tutkielmassa tarkastellaan hengellisen musiikin merkitystä isoskoulutettavien spiritualiteetissa tässä hetkessä. Tutkielmassa painotetaan isoskoulutettavan omaa kokemusta siitä, miten hengellinen musiikki on vaikuttanut hänen hengelliseen elämäänsä, sen kokemiseen ja ilmenemiseen. Tutkielmassa verrataan myös, miten musiikin ja hengellisen musiikin käyttö eroavat toisistaan tunteiden säätelyn näkökulmasta.</p> <p>Aineisto on kerätty mobiilikyselyllä. Kyselylomake on luotu Google forms -ohjelmalla. Aineisto on kerätty Tampereen Eteläisessä seurakunnassa ja Joensuun evankelis-luterilaisessa seurakunnassa. Tampereen Eteläisessä seurakunnassa kysely teetettiin 10.2.2016. Tampereen Eteläisen seurakunnan nuorisotyö jakautuu kahdelle toimipisteelle, Nekalaan ja Hervantaan. Joensuun evankelis-luterilaisessa seurakunnassa kysely on teetetty 13.11.2016 Vaivion kurssikeskuksessa seurakunnan isoskoulutusleirillä. Kyselyyn vastasi yhteensä 61 isoskoulutettavaa.</p> <p>Tutkielmassa käy ilmi, että hengellisen musiikin merkitys isoskoulutettavien spiritualiteetissa on luoda yhteyttä toisiin isoskoulutettaviin ja seurakuntaan, ja se saa henkilökohtaisessa käytössä sielunhoidollisen merkityksen. Isoskoulutettava käyttää hengellistä musiikkia useimmiten toisten isoskoulutettavien seurassa. Yleisin hengellisen musiikin käyttötapa on laulaa sitä yhdessä. Yleisimmät tilanteet, joissa hengellistä musiikkia käytetään, ovat seurakunnan tilaisuudet, kuten isoskoulutus ja leirit sekä jumalanpalvelukset ja hartaudet. Hengellisellä musiikilla vahvistetaan käsitystä yhtenevästä ryhmästä, joka kokoontuu seurakunnan tiloihin ja toimintaan. Samalla sen kautta liitytään osaksi laajempaa seurakuntaa. Kuunnellessaan hengellistä musiikkia isoskoulutettava hakee useimmiten rauhaa ja turvaa. Tunteiden säätelyn näkökulmasta hengellistä musiikkia käytetään lohtuna ja psyykkisen työn apuna. Isoskoulutettavat antavat hengelliselle musiikille Jumalaan liittyviä merkityksiä vain vähän. Niitä esiintyy, jos isoskoulutettava on ottanut hengellisen musiikin osaksi henkilökohtaista hartauselämäänsä. Tällöin hengellistä musiikkia käytetään rukoillessa ja pysähdyttäessä hoitamaan omaa jumalasuhdetta.</p> <p>Hengellinen musiikki ei muodostu isoskoulutettavalle yhtä tärkeäksi kuin musiikki. Musiikki toimii ja sitä käytetään kaikenlaisissa tilanteissa, kun hengellisen musiikin käyttö puolestaan on rajatumpaa ja sitä käytetään vain tietyissä tilanteissa. Hengellisen musiikin käyttö rajautuu usein seurakuntakontekstiin, kun taas musiikkia voidaan käyttää missä tilanteessa hyvänsä. Isoskoulutettava saattaa suhtautua hengelliseen musiikkiin myönteisemmin, jos hän kokee hengellisen elämän tai musiikin itselleen merkitykselliseksi.</p>				
Avainsanat – Keywords				
Isoskoulutus, spiritualiteetti, hengellinen musiikki				

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO – UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

Tiedekunta – Faculty Philosophical Faculty		Osasto – School School of Theology, Western Theology		
Tekijä – Author Pääkkönen, Jorma Henrik				
Työn nimi – Title The significance of spiritual music on the spirituality of young confirmed volunteer trainees				
Pääaine – Main subject	Työn laji – Level	Päivämäärä – Date	Sivumäärä – Number of pages	
Practical Theology	Kandidaatintut- kielma	2.5.2017	80+4 p.	
	Pro gradu -tutkielma			X
	Aineopintojen tut- kielma			
	Sivuainetutkielma			
Tiivistelmä – Abstract				
<p>This Master's thesis examines what significance spiritual music has on spirituality of Young Confirmed Volunteer (YCV) trainees. In this thesis spirituality is understood dynamically, as a relationship with God, with other people and with oneself. This thesis examines the importance of spiritual music in the spirituality of YCV trainees in this moment. This study emphasizes YCV trainees' own experience on how spiritual music has influenced their spiritual lives and the experiences and expressions of it. This study also compares, from the point of view of mood regulation, how the use of music differs from the use of spiritual music.</p> <p>The material of this thesis is collected with a mobile survey. The survey was created with Google forms software. The material was collected in Southern congregation of Tampere and Joensuu in the congregations of the Evangelical-Lutheran church. The survey was commissioned in Southern congregation of Tampere on 10.02.2016. Southern congregation of Tampere's youth work is divided into two branch offices, in Nekala and in Hervanta. The survey was commissioned in Joensuu Evangelical Lutheran congregation on 13.11.2016 Vaivio course center in a training camp for YCV trainees. 61 YCV trainees answered the survey.</p> <p>This study shows that the significance of spiritual music in the spirituality of YCV trainees is to establish contact with other YCV trainees and the congregation, and it has a meaning of caring in personal use. The YCV trainees used spiritual music mostly in the company of other YCV trainees. The most common use of spiritual music is to sing it together. The most common situations in which the YCV trainees use spiritual music are the parish events such as YCV training and camps, as well as worship services and devotions. Spiritual music reinforces the notion of a converging group which meets in the premises and the activities of the congregation. The YCV trainees also use spiritual music to converge to the congregation outside of YCV activities. The YCV trainees listen to spiritual music mostly to find peace and security. From the perspective of the mood regulation spiritual music is used for psychological work and solace. The YCV trainees rarely give meaning to spiritual music in relation to God. This only happens if the YCV trainee has taken spiritual music as part of a personal devotional life. In this case, spiritual music is utilized in prayer and intending one's relationship with God.</p> <p>Spiritual music is not as important to the YCV trainees as music in general. Music is used in every kind of situations while the use of spiritual music is more limited and it is only used in certain situations. Spiritual music is often used only in the context of church while music in general can be used in any situation. The YCV trainees may relate to spiritual music more favorably if they find their spiritual life, or music in general, significant.</p>				
Avainsanat – Keywords				
Young Confirmed Volunteer training, spirituality, spiritual music				

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Taustaa	4
2.1	Aiempi aiheeseen liittyvä tutkimus	4
2.2	Spiritualiteetti	12
2.3	Hengellinen musiikki	16
2.4	Isoskoulutus	22
3	Tutkimuskysymykset, -menetelmä ja aineiston kerääminen	26
3.1	Metodi	26
3.2	Aineiston kerääminen	27
3.3	Aineiston arviointi	28
3.4	Aineiston analyysi	29
3.5	Tutkimuksen luotettavuus	30
3.6	Kyselyyn osallistuneet	32
4	Hengellisen musiikin merkitys isoskoulutettavien spiritualiteetissa	33
4.1	Hengellinen musiikki ja hengellinen elämä	37
4.2	Hengellinen musiikki ja muut ihmiset	51
4.3	Hengellisen musiikin merkitys suhteessa itseen	56
5	Johtopäätökset	67
6	Lähteet ja kirjallisuus	72
7	Liitteet	78
8	Lyhenteet	81

1 JOHDANTO

Tutkielmani teemana on hengellisen musiikin merkitys isokoulutettavien spiritualiteettiin. Olen kiinnostunut siitä, käyttävätkö nuoret hengellistä musiikkia osana omaa hengellistä elämäänsä ja miten he sitä käyttävät. Musiikki oli tärkeä osa omaa hengellisyyttäni, kun olin itse isokoulutuksessa Tampereen Viinikan seurakunnassa¹ ja sillä on edelleen suuri merkitys minulle.

Hengellinen musiikki on tärkeä osa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toimintaa. Virret ja hengelliset laulut ovat mukana lähes jokaisessa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toimituksessa.² Ne ovat rukousta ja hartauden viettoa.³ Niillä on myös sielunhoidollinen merkitys. Ne voivat tuoda surevalle, sairaalle tai kuolevalle potilaalle toivoa ja lohtua.⁴

Tutkielmassani painotan hengellisen musiikin merkitystä isokoulutettavien spiritualiteetissä tässä hetkessä. Tarkastelen tätä dynaamisen spiritualiteettikäsityksen kautta, jossa spiritualiteetti käsitetään suhteena itseen, lähimmäiseen ja Jumalaan.⁵ Tutkielmassani vertailen myös hengellisen musiikin ja yleensä musiikin eroja niiden käytössä ja merkityksessä isokoulutettaville. Tarkastelen musiikin merkitystä tunteiden säätelyn näkökulmasta ja sitä, millaisissa tilanteissa nuoret käyttävät musiikkia ja hengellistä musiikkia.

Tässä tutkielmassa käsitän termit *isokoulutettava* ja *hengellinen musiikki* laajasti. Isokoulutus on valtakunnallinen ilmiö, mutta sen sisältö määrittyy vahvasti paikallisten käytäntöjen mukaan. Tästä syystä tässä tutkielmassa isokoulutettava käsitetään nuorena, joka osallistuu isostoimintaan. Isostoiminnassa pyritään tarjoamaan nuorille ikätovereidensa seuraa, mielekästä tekemistä, haasteita, aikuisen seuraa, hartauselämää, jumalanpalvelusta sekä kokemuksia siitä, että nuoret riittävät sellaisina kuin he ovat. Isostoiminnan ei ole tarkoitus olla jatkuvasti luonteeltaan pedagogista.⁶ Hengellisellä musiikilla tässä tutkielmassa tarkoitetaan musiikkia, jonka kuuliija kokee hengelliseksi. On ongelmallista määrittää jokin tekijä, joka tekisi musiikista hengellistä, sillä kuuliija voi löytää

¹ Viinikan seurakunta on ollut osa Tampereen Eteläistä seurakuntaa vuodesta 2014.

² Vapaavuori 2003, 68. Kiiiski 2009, 121. Kiiiski 2014, 44.

³ Vapaavuori 2003, 67–68.

⁴ Kiiiski 2009, 124.

⁵ Raunio 2003, 35.

⁶ Isokoulutuksen linjaukset – sopivankokoinen iso 2004, 3.

musiikista hengellisen merkityksen säveltäjän tai kappaleen tekstin kirjoittajan intentiosta huolimatta.⁷

Keräsin tutkielmani aineiston Joensuun evankelis-luterilaisessa seurakunnassa mobiilikyselyllä. Yhdistän tämän aineiston Tampereen Eteläisessä seurakunnassa samalla mobiilikyselyllä keräämääni aineistoon, jonka keräsin kandidaatintutkielmaani varten. Yhteensä mobiilikyselyyn osallistui 61 isoskoulutettavaa.

⁷ Laakso 2003, 411.

2 TAUSTAA

Tässä luvussa esittelen tutkimusaiheeseeni liittyvää aiempaa tutkimusta ja keskeistä terminologiaa. Käsittelen teologian maisteri Sari Murtosen tutkimusta hengellisen musiikin merkityksestä nuorten aikuisten opinpoluilla, Musiikin psykologian dosentti Suvi Saarikallion tutkimusta musiikin merkityksestä nuorten tunteiden säätelyssä, Teologian tohtori Jouko Kiiskin teologian opiskelijoille tekemää virsitutkimuksesta *Teologian opiskelijat ja virret — ovatko virret aarteita vai museotavaraa?*, sekä musiikin roolia transitionaaliohjektina. Tutkimukseni keskeisimpiä käsitteitä ovat *spiritualiteetti*, *hengellinen musiikki* sekä *isokoulutus*.

2.1 Aiempi aiheeseen liittyvä tutkimus

Nuorisotutkimuksen emeritaprofessori filosofian tohtori Helena Helve on tutkinut nuorten uskonnollisuutta vuoden 2006 nuorisobarometrissa. Nuorisobarometrissä on mitattu nuorten uskonnollisuutta kysymyksillä nuorten uskomuksista esimerkiksi kristinuskon Jumalaan tai Jeesukseen. Heitä on pyydetty arvioimaan, kuinka uskonnolliseksi he kokevat itsensä. Uskonnollisuutta on myös mitattu sillä, kuinka tiheästi he käyvät uskonnollisissa tilaisuuksissa. Tutkimuksessa otettiin huomioon se, oliko nuoren kotitausta uskonnollinen. Helve määrittää nuorisobarometrin artikkelissa uskonnolle kolme eri tasoa: *kognitiivinen ulottuvuus*, eli käsitys uskomusolennoista ja maailmankaikkeudesta, *affektiivinen ulottuvuus*, eli uskontoon liittyvät tunteet, asenteet ja kokemukset sekä *konatiivinen ulottuvuus*, joka sisältää esimerkiksi sen miten yliluonnolliseen etsitään yhteyttä.⁸

Barometristä käy selville, että tytöt ovat poikia kiinnostuneempia uskonnosta ja uskosta. Tytöt kokevat myös seurakunnan toiminnan tärkeämmäksi kuin pojat.⁹ Tämä on ollut havaittavissa jo 1980- ja 1990-luvuilla. Helve olettaa, että tyttöjä kiinnostaa enemmän myös uskonnon sosiaalinen puoli.¹⁰ Hän arvioi, että tyttöjen suurempi kiinnostus uskontoa kohtaan johtuu siitä, että tytöt kasvatetaan huolehtimaan toisista ja heidän kasvatuksessaan korostetaan yhteisöllisyyttä yksilökeskeisyyden sijaan.¹¹ Hän ei usko, että sukupuolten

⁸ Helve 2006, 93, 102.

⁹ Helve 2006, 93–94.

¹⁰ Helve 2006, 98.

¹¹ Helve 2006, 96.

välisestä eroa voisi selittää biologisin tekijöin. Hän esittää mahdolliseksi selitykseksi sukupuolten väliset kulttuurierot. Hänen mukaansa poikien kulttuuri sisältää paljon enemmän järkipäisiä viihdettä, kun tytöt taas vaihtavat enkelien kuvia jo pienenä.¹² Tytöt olivat sisäistäneet kristinuskon opit poikia paremmin, mutta heillä oli todennäköisemmin myös vaikutteita muista uskonnoista. Helve toteaa, että tyttöjen maailmankuva muodostuu usein poikien maailmankuvaa maagisemmaksi.¹³

Nuorista lähes yhdeksän kymmenestä käy Suomen evankelis-luterilaisen kirkon rippikoulun, ja puolet heistä käy sen jälkeen isoskoulutuksen. Nuoret alkavat pohtia kirkosta eroamista vasta myöhemmällä iällä. Helve arvioi, että individualistinen kulttuuri ja perinteiset uskonnolliset arvot eivät ole sovitettavissa yhteen.¹⁴ Tämä näkyy siinä, että 15–19 -vuotiaat ovat muita vastaajia halukkaampia osallistumaan seurakunnan toimintaan.¹⁵ Nuoret eivät halua poistaa koulujen juhlista uskonnollisia elementtejä, kuten virsien veisaamista. Jopa joka toinen vakaumuksellinen ateisti haluaa säilyttää nämä elementit koulujen juhlissa. Eduskunnan linjauksen mukaan perinteisten virsien veisaaminen kevät- ja joulujuhlissa ei ole uskonnon harjoittamista uskonnonvapauslain tarkoittamassa merkityksessä.¹⁶ Nuoren perhetaustalla on barometrin mukaan selvä vaikutus nuoren hengellisyteen. Uskonnollisesta perheestä oleva lapsi suhtautuu selvä myönteisemmin uskontoon myös nuorena.¹⁷

Barometrin mukaan nuoret eivät käy kirkossa tai rukoile usein. Säännöllinen rukoileminen on barometrin mukaan vähentynyt. Tämä näkyy erityisen selvästi tytöillä, joista lähes kolmannes rukoili päivittäin vuosina 1995–1996, mutta 2006 säännöllisesti rukoili enää 13 % tytöistä. Kiinnostus kirkossa käyntiä kohtaan oli kuitenkin kasvanut kymmenessä vuodessa noin kymmenellä prosenttiyksiköllä. Samoin niiden määrä, jotka eivät käy kirkossa koskaan, oli vähentynyt kuusi prosenttiyksikköä.¹⁸

¹² Helve 2006, 104.

¹³ Helve 2006, 99–100.

¹⁴ Helve 2006, 96

¹⁵ Helve 2009, 98.

¹⁶ Helve 2006, 96.

¹⁷ Helve 2006, 103.

¹⁸ Helve 2006, 102 –103.

Hengellinen musiikki

Virret ovat tärkeä osa suomalaista kulttuuriperinnettä, vaikka suomalaisten virsituntemus on ohentunut muutaman viimeisen vuosikymmenen aikana. Teologian tohtori Jouko Kiiski pitää virsien tärkeydestä suomalaiselle kulttuurille esimerkkinä sitä, ettei suvivirren veisaamista koulussa pidetä uskonnon harjoittamisena.¹⁹ Virsillä on myös sielunhoidollinen merkitys. Ne voivat tuoda esimerkiksi surevalle, sairaalle tai kuolevalle potilaalle toivoa ja lohtua.²⁰ Virsillä on paljon muitakin merkitysulottuvuuksia. Tutkimuksessaan *Teologian opiskelijat ja virret — ovatko virret aarteita vai museotavaraa?* Kiiski luokittelee nämä kolmeen kategoriaan: itseen, Jumalaan ja toisiin ihmisiin vaikuttavat funktiot. Hän mainitsee, että erilaisessa kontekstissa virsille voitaisiin antaa myös muita funktioita, kuten uskonnollisen kulttuurin siirtäminen tai perinteen säilyttäminen.²¹ Jumalaan liittyviä funktioita ovat muun muassa *palvominen, rukoileminen ja kiittäminen*. Teologian opiskelijoista suurin osa katsoo virsien kautta *palvovansa ja kiittävänsä* kolmiyhteistä Jumalaa. Hieman yli puolelle virsikirja on myös rukouskirja.²² Toisiin ihmisiin liittyviä funktioita olivat *yhteys toisiin kristittyihin ja yhteys edesmenneisiin kristittyihin*. Teologian opiskelijat lauloivat virsiä yleensä yhdessä muiden ihmisten kanssa, jolloin virsien veisaaminen oli yhteistä rukousta ja loi yhteenkuuluvuuden tunnetta toisiin kristittyihin. Virsien veisaamisen koettiin myös luovan yhteyttä jo edesmenneisiin sukupolviin, sillä osa virsikirjan virsistä on jo satoja vuosia vanhoja. Näin ollen jo menneet sukupolvet ovat myös veisanneet samoja virsiä.²³ Itseen liittyviä funktioita olivat *julistus, opetus, sielunhoito ja kannustus elää kristittyinä*. Näistä parhaiten Kiiskin mukaan toteutuu *sielunhoito*.²⁴

Sosionomi Aliina Hakonen ja sosionomi Joonas Hernesniemi ovat tutkineet opinnäytetyössään *Musiikin käyttö rippikoulun työvälineenä – Kvantitatiivinen tutkimus Oulun ja Tampereen hiippakuntien alueilta*, miten eri seurakunnat käyttävät kahden eri hiippakunnan alueella hengellistä musiikkia osana rippikoulutyötä. Opinnäytetyössään he toteavat, että Nuoren seurakunnan veisukirja ja virsikirja ovat käytetyimmät laulukirjat Oulun ja Tampereen hiippakuntien rippikoulutyössä. He vertailevat musiikin käyttöä ja sen tärkeyttä näiden kahden hiippakunnan välillä niin nuorisomusiikin kuin jumalanpalvelus-

¹⁹ Kiiski 2009, 121–123; Helve 2006, 96.

²⁰ Kiiski 2009, 124.

²¹ Kiiski 2014, 45.

²² Kiiski 2014, 46–47; Troeger 2013, 58.

²³ Kiiski 2014, 48–49; Troeger 2013, 57.

²⁴ Kiiski 2014, 50–51.

musiikin välillä. Oulun hiippakunnan alueen vastaajat käyttivät musiikkia useammin hiltentymisen ja rukouksen apuvälineenä, kun taas Tampereen hiippakunnan alueen vastaajat vaihtelun ja elävyyden tuomiseen. Kaikki vastaajat pitivät musiikkia vahvistavana ja hyvänä elementtinä rippikoulutyössä. Nuoria osallistettiin musiikin kautta, ja heidän osallistumistaan pidettiin seurakunnissa tärkeänä. Musiikilla koettiin olevan myös huomattava merkitys siihen, kiinnostuiko nuori seurakunnan toiminnasta. Hakosen ja Hernesniemen mukaan ”musiikki on tunnelmaa nostattava ja yhteishenkeä vahvistava elementti, joka luo yhteenkuuluvuutta. Musiikki auttaa nuoria kokemaan kuuluvansa joukkoon sekä kuulumaan seurakuntaan.”²⁵

Teologian maisteri Sari Murtonen on väitöskirjaansa varten tutkinut hengellisen musiikin merkitystä nuorten aikuisten opinpoluilla.²⁶ Hänen tarkastelee tutkimuksessaan laadullisen tutkimuksen keinoin laajemmin hengellisen elämän vaikutusta nuoren aikuisen iän saavuttaneiden nuorten elämässä ja opinpoluilla. Hänen tutkimuksessaan olen erityisen kiinnostunut nuoruusikää koskevasta luvusta. Nuoruuden Murtonen määrittelee ajoittuvan 13 ja 20 ikävuoden välille,²⁷ mikä on hyvin lähellä oman kohderyhmäni ikähaarukkaa, sillä tutkimukseeni vastanneet ovat iältään 15–21-vuotiaita. Murtosen tutkimuksessa nuoruusaikana musiikin kanssa oltiin kosketuksissa lähinnä kuunnellen. Hänen tutkimuksessaan kävi ilmi, että kuuntelun lisäksi syntyi myös muita keinoja ilmentää itseään musiikin keinoin. Näitä olivat esimerkiksi tanssiminen, säveltäminen ja omien laulun sanojen kirjoittaminen.²⁸

Murtosen tutkimuksessa kouluympäristössä erityisesti hengellisen musiikin laulamiseen liittyi usein häpeän tunteita nuoruusiässä. Uskonnollisuus ja hengellisyys leimautuivat siinä ympäristössä negatiivisiksi piirteiksi. Hengellisten laulujen laulaminen ja niistä pitäminen olisivat tarkoittaneet kristillisen sisällön omakohtaista sisäistämistä ja allekirjoittamista. Musiikkiharrastuksissa soitetuissa ja lauletuissa hengellisissä lauluissa laulujen hengellinen sanoma jäi sivummalle. Tärkeintä oli vastata musiikin tuomiin haasteisiin. Nuoren identiteetti muovautui ennemmin musikaalisten kykyjen kuin hengellisten kapaleiden sanoman ympärille.²⁹ Rippikoulun jälkeen nuori tyypillisesti luo uudelleen omaehtoisen suhteen uskonkysymyksiin.³⁰ Murtosen tutkimuksessa hengellisen musiikin

²⁵ Hakonen & Hernesniemi 2014, 39–42.

²⁶ Murtonen 2014, 392.

²⁷ Murtonen 2014, 408.

²⁸ Murtonen 2014, 408.

²⁹ Murtonen 2014, 409.

³⁰ Murtonen 2014, 410; Fowler 1981,153.

kannalta nuorille vaikuttaviksi kokemuksiksi muodostuivat rippileirien yhteiset laulu-
tuokiot leirinuotiolla. Ne olivat rauhoittumisen hetkiä, mutta ennen kaikkea ne loivat vah-
vaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Rippikoulun jälkeen laulamisen kautta liittyttiin osaksi
muuta seurakuntaa.³¹

Rippikoulun jälkeen seurakunnan nuorten toimintaan mukaan lähteneille seurakunnan
nuorten yhteisöstä tuli tärkeä tuki nuorten oman hengellisen kasvun merkityksellisessä
vaiheessa. Laulamisella oli keskeinen sija. Hengellisen musiikin kuunteleminen ja hen-
gellisten laulujen laulaminen yhdessä näyttäytyivät tärkeinä, mutta jäivät usein seurakun-
nan toiminnan sisälle. Hengellisen musiikin kuunteleminen siirtyi kuitenkin toisinaan
myös seurakunnan ulkopuolelle yksityiseksi uskonnon harjoittamisen tavaksi. Kuunnel-
lun hengellisen musiikin sanoituksista haettiin yhtymäkohtia omaan elämään, ja usein
nuori aikuinen muisti hänelle nuoruudessa tärkeiksi muodostuneet hengellisten laulujen
sanat vielä ulkoa.³²

Musiikkipsykologia

Musiikki käyttää hyväkseen ihmisen primitiivistä tunnekommunikaatiota, esimerkiksi
puheen äänensävyjen vaihtelua, joiden perusteella tulkitsemme puhujan tunnetiloja. Ää-
nensävyjen vaihtelulla on tärkeä rooli jo vauvan ja äidin välisessä kommunikaatiossa.³³
Kuuntelija voi tietoisesti tunnistaa musiikista tunteita. Hän voi esimerkiksi tunnistaa mol-
livoittoisen kappaleen olevan surullinen. Parhaimmillaan musiikki voi herättää vastaavan
tunnekokemuksen kuuntelijassa. Nämä eivät kuitenkaan ole toisistaan riippuvaisia. Esi-
merkiksi kuuntelija voi saada positiivisen tunnekokemuksen surumielisestä kappa-
leesta.³⁴ Musiikin on havaittu vaikuttavan subjektiivisiin kokemuksiin tunteista, kehollis-
iin reaktioihin ja toiminnallisiin ilmaisuihin.³⁵

Musiikkipsykologian tutkimuksessa musiikin aiheuttamia tunnereaktioita on pyritty tuki-
maan kolmella eri tavalla: Kategorisen mallin mukaan musiikin aiheuttamat tunteet jae-
taan niin sanottuihin *perustunteisiin* kuten iloon, suruun tai inhoon. Dimensionaalisen
mallin mukaan tunteiden ja niitä kuvaavien moninaisten ilmaisujen nähdään syntyvän
kahden erilaisen motivationaalisen järjestelmän seurauksena. Näitä järjestelmiä voidaan

³¹ Murtonen 2014, 410.

³² Murtonen 2014, 411.

³³ Eerola & Saarikallio 2010, 259.

³⁴ Eerola & Saarikallio 2010, 260.

³⁵ Eerola & Saarikallio 2010, 261.

kuvata kahden riippumattoman ulottuuden avulla, joista yleisimmät ovat *miellyttävyys* ja *vireystila*. Nämä ulottuvuudet asettuvat toisiinsa nähden vastakkaisiin akseleihin, muodostaen kaksiulotteisen emootioavaruuden. Nämä kaksi mallia eivät kuitenkaan keskity erityisen tarkasti musiikin herättämiin tunteisiin, eivätkä edusta laajaa valikoimaa tunteita, joita musiikin kuitenkin oletetaan herättävän. Nämä kaksi mallia edustavat niin sanottuja *hyötynäkökulmaa edustavia tunteita*, kun musiikkia tutkittaessa tulisi olla kiinnostunut *esteettisistä tunteista*. Tästä syystä on kehitetty kolmas, musiikkilähtöinen malli, jota varten on kehitetty oma mallinsa kuvaamaan paremmin musiikin herättämiä tunteita.³⁶

Musiikki herättää tunteita seitsemän eri mekanismin avulla. Näistä ensimmäinen on *refleksit*. Yllättävä äänenvoimakkuuden muutos tai dissonanssi voi herättää kuulijassa refleksinomaisen reaktion. Toinen mekanismi on *ehdollistuminen*. Se tapahtuu usein huomaamatta. Kuulija voi esimerkiksi yhdistää jonkin kappaleen tiettyyn positiiviseen tapahtumaan ja näin yhdistää kappaleen myöhemminkin positiiviseen tunteeseen. Hän ei kuitenkaan välttämättä kykene ilmaisemaan, miksi kyseinen musiikki herättää hänessä positiivisia tunteita. Kolmas mekanismi on *samaistuminen*. Kuulijan keho samaistuu johonkin musiikin akustisista elementeistä samankaltaisella tavalla kuin jos hän eläytyisi toisen ihmisen ilmeistä ja äänensävyistä ilmenevään tunneilmaisuun. Neljäs mekanismi on *mielikuvat*. Ne luovat tunteita herättämällä kuulijassa tunnepitoisia visuaalisia mielikuvia. Esimerkiksi jokin musiikin elementti voi symboloida virtaavaa vettä, ja näin luoda visuaalisen mielikuvan kuulijalle virtaavasta vedestä. Viides mekanismi on *muistot*. Musiikki voi palauttaa jonkin tunnepitoisen muiston kuulijan mieleen ja tätä kautta herättää tunteita. Toisin kuin *ehdollistumisessa*, kuulija tiedostaa miksi musiikki herättää hänessä jonkin tietyn tunteen muiston kautta. Kuudes mekanismi on *musiikilliset odotukset*. Musiikki toteuttaa tai jättää toteuttamatta kuulijan odotukset siitä, miten musiikin tulisi jatkua. Nämä odotukset perustuvat yleensä siihen, miten kuulija odottaa melodian tai harmonian jatkuvan. Seitsemäs mekanismi on *tavoitteen arviointi*. Kuulija voi käyttää musiikkia jonkin tärkeänä pitämänsä tavoitteen saavuttamisen, kuten rentoutumiseen, ja tämän tavoitteen saavuttaminen voi herättää positiivisia tunnekokemuksia.³⁷

Musiikin psykologian dosentti Suvi Saarikallio toteaa tutkimuksessaan *The strategies for regulating mood by musical activities in adolescence* nuorten käyttävän musiikkia elpy-

³⁶ Eerola & Saarikallio 2010, 262–264.

³⁷ Eerola & Saarikallio 2010, 265–266.

misen (revival), *itsensä harhauttamiseen* (diversion) ja *tunteiden purkamiseen* (discharge) sekä *viihteenä* (entertainment), *psykkisen työn apuna* (mental work), *voimakkaiden tunteiden luojana* (strong sensation) ja *lohtuna* (solace). Nämä teemat esiintyvä riippumatta siitä miten musiikkia käytettiin.³⁸ *Vihteenä* musiikkia käytettiin usein jonkin toiminnan taustalla ja luomaan ilon tunnetta. *Elpymiseen* musiikkia käytettiin rankan stressin tai raatumisen jälkeen. Musiikista saatiin uutta energiaa ja sitä käytettiin rentoutumisen apuna. Nuoret kuvasivat musiikin luovan myös *voimakkaita tunteita*. Erityisesti esiintymisen koettiin olevan vahva kokemus, mutta kuuntelemisen ja itsekseen soittamisen ja laulamisen kerrottiin luovan voimakkaita tunteita. Musiikki saattoi aiheuttaa fyysisiä reaktioita, kuten kylmiä väreitä ja halua tanssia tai naputtaa rytmiä. Musiikki antoi mahdollisuuden kokea, aistia ja tuntea voimakkaasti. Nuoret käyttivät musiikkia *itsensä harhauttamiseen* kohdatessaan huolia ja stressiä. Musiikilla nuoret pyrkivät muuttamaan epämiellyttäviksi kokemansa tunnetilat positiivisiksi. He käyttivät rauhallista musiikkia rauhoittaakseen itseään tai iloista musiikkia piristyäkseen. Käyttötavalle ominaista oli, että käytettävä musiikki oli kontrastissa vallitsevaan tunnetilaan. *Tunteiden purkamiseen* nuoret käyttivät musiikkia kohdatessaan negatiivisia tunteita. Nuoret käyttivät samankaltaisia musiikkia purkaakseen kiukkua tai käsitelläkseen surua.³⁹ Tällöin musiikkia käytettiin mieluiten yksin, ja luonteenomaisin käyttötapa oli musiikin kuunteleminen. Musiikkia käytettiin *psykkisen työn apuna*, kun nuori halusi palata johonkin tiettyyn musiikkiin liittyvän muistoon tai hän käytti musiikkia apukeinona nykyisen elämäntilanteensa reflektointiin. Musiikki tuki mielen kuvakieltä ja reflektiota. Musiikki toimii symbolisena viitekehysenä, jossa nuori voi käsitellä omaa elämäänsä koskevia konflikteja ja ongelmia. Tällainen psykkinen työ tehtiin usein yksin, ja kuuntelu oli luonteenomaista tällaiselle musiikin käytölle. Musiikki edesauttoi tunteiden selkeyttämistä ja uudelleen arviointia. Nuoret löysivät musiikista *lohtua* kohdatessaan vaikeuksia. He kertoivat, että tällöin tärkeimmäksi aspektiksi musiikissa nousivat sanoitukset. Sanoitusten samankaltaisuus omaan tilanteeseen toi lohtua nuorelle. Näin oma kokemus voitiin symbolisesti jakaa jonkun kanssa. Myös musiikin tuomat muistot lähimmäisistä ja hyvistä ajoista antoivat nuorelle lohtua. Lohdutuksena musiikkia käytettiin tavallisesti yksin.⁴⁰

Musiikkia voidaan pitää tiedostamattoman ilmentämisen muotona. Ihminen voi sen kautta ilmaista sanoinkuvaamattomia tuntemuksiaan. Sillä voidaan ilmaista symbolisesti

³⁸ Saarikallio 2007, 186.

³⁹ Alkuperäinen teksti ”sadness and grief”. Sanat ’sadness’ ja ’grief’ viittavat kummatkin suruun, mutta painottuvat eri tavalla. ’Sadness’ viittaa enemmän ohimenevään surun tunteeseen, kun ’grief’ kuvaa pysyvämpää tunnetilaa ja syvempää surua.

⁴⁰ Saarikallio 2007, 186 – 188.

piilotajunnallisia merkityksiä, jotka tulevat tietoisuuteen mielikuvien muodossa. Se mahdollistaa minkä tahansa psyykkisen materiaalin ilmaisun ja muotoilun. Se kytkeytyy muistoihin ja viittaa menneisiin kokemuksiin. Tätä kautta voimme palata erilaisiin muistoihin ja niihin liittyviin tunnetiloihin musiikin välityksellä.

Musiikki voi toimia myös transitionaaliobjektina Donald Winnicottin teorian mukaan. Transitionaaliobjekti on objekti, jolle on annettu jonkin itselle tärkeän asian symbolinen merkitys. Esimerkiksi lapsi voi antaa jollekin pehmeälle esineelle äidin symbolisen merkityksen ja varaa tämän objektin äitiin liittyvillä tunteilla. Transitionaaliobjekti voi auttaa käsittelemään jonkin itselle tärkeän asian tai henkilön poissa oloa. Musiikki saa tällaisia merkityksiä, sillä se suojaa paranoidissa tilanteessa, antaa suojaa surumielisyyttä yksinäisyyttä ja syyllisyyttä vastaan antamalla mielihyvää tuottavan objektin, se suojaa epämiellyttäviltä tunnetiloilta antaen samalla voimaa kohdata ja läpikäydä niitä ja se on *hyvä objekti*, jota yksilö voi käyttää pelottavissa ja ahdistavissa tilanteissa. Sitä voidaan pitää minän jatkeena, *self-objektina*, joka suojaa sisäiseltä ja ulkoiselta kaaokselta. Se voidaan ottaa avuksi käsittelemään asioita, joita ei muuten kyettäisi käsittelemään.⁴¹

Psykologian professori Dave Miranda ja psykologian professori Patrick Gudreau ovat tukkineet musiikin kuuntelun vaikutusta nuorten henkiseen hyvinvointiin tutkimuksessa *Music listening and emotional well-being in adolescence: A person- and variable-oriented study*. Heidän tutkimuksensa lähtökohtia ovat, että suurin osa nuorista saa musiikista positiivisia tunnekokemuksia, samankaltainen musiikkimaku perheen ja ystävien kanssa parantaa nuoren henkistä hyvinvointia sekä se, että tytöt pitävät musiikkia tärkeämpänä kuin pojat.⁴² Tutkimuksessa he jakoivat aineistonsa kolmeen ryhmään sen mukaan, minäkalaisia tunnekokemuksia nuoret kertoivat saneensa musiikista: ensimmäisenä olivat *tunteellisesti positiiviset kuuntelijat* (TPK). Heidän tunnereaktioissaan esiintyi paljon positiivisia tunteita ja vain vähän negatiivisia tunteita. Toisena ovat *tunteellisesti maltilliset kuuntelijat* (TMK), joiden vastauksissa esiintyi vähän positiivisia ja negatiivisia tunteita. Kolmantena ovat *tunteellisesti negatiiviset kuuntelijat* (TNK). Heidän vastauksissaan esiintyi kohtalaisesti positiivisia tunnereaktioita ja paljon negatiivisia tunnereaktioita. Mirandan ja Gudreaun tutkimuksessa selviää, että suurin osa vastaajista kuului ryhmään TMK. Vastaajat, jotka kuuluivat ryhmään TPK, näyttivät ryhmistä eniten henkisen hyvinvoinnin merkkejä ja vastaavasti vastaajat, jotka kuuluivat ryhmään TNK, vähiten. Tytöt pitivät musiikkia merkityksellisempänä kuin pojat ja käyttivät sitä tunteiden säätelyyn

⁴¹ Lehtonen 2010, 246–247

⁴² Miranda & Gudreau 2011, 2–3.

poikia useammin. Samoin heidän tutkimuksestaan selviää, että yhteneväinen musiikki maku vanhempien kanssa edistää henkistä hyvinvointia. Tutkimuksesta ei löytynyt yhteyttä henkisen hyvinvoinnin ja ystäväpiirin kanssa yhtenevän musiikkimaun kanssa. Tutkimuksesta selviää, että musiikki oli nuorille tärkeää.⁴³

Psykologian professori Patrik N. Juslin, psykologian tohtori Simon Liljeström, psykologian professori Daniel Västfjäll, psykologian tohtori Goncalo Barradas, ja Ana Silva ovat tutkineet musiikin aiheuttamia tunnereaktioita tutkimuksessa *An Experience Sampling Study of Emotional Reactions to Music: Listener Music, and Situation*. Tutkimuksessa ilmenee, että suurin osa musiikin tuottamista tunteista on positiivisia. Musiikki tuotti kuuntelijassa tunnereaktion vain 64 %ssa kuuntelu kerroista. Musiikki aiheutti tunnereaktioita useimmiten kotona tai ulkona. Musiikki aiheutti eri tunnereaktioita eri tilanteissa. Esimerkiksi iloa, mielihyvää ja ärtymystä esiintyi usein sosiaalisissa tilanteissa, kun taas rauhallisuutta, kaipuuta ja surullisuutta esiintyi, kun musiikkia kuunneltiin yksin. Musiikki aiheutti tunnereaktion useammin, jos se oli kuulijalle entuudestaan tuttu.⁴⁴

2.2 Spiritualiteetti

Spiritualiteetti on käsitteenä vaikeasti määriteltävä sen liukuvuuden ja vakiintumattomuuden vuoksi. Termiä käytetään usein puhuttaessa rukouksesta, mietiskelystä sekä yksilön uskonelämästä.⁴⁵ Sana spiritualiteetti itsessään tarkoittaa hengellistä elämää. Sitä on joskus tarkemmin luonnehdittu ihmisen kontemplatiiviseksi antautumiseksi Jumalalle. Tämä tarkoittaa, että ihmisen olemuksessa on tarve päästä lähelle Jumalaa. Ihminen on luotu Jumalaa varten, ja siksi kaipaa hänen yhteyteensä.⁴⁶ Modernin teologian ensyklopediassa Teologian tohtori Gordon S. Wakefield määrittelee kristillisen spiritualiteetin kristillisen elämän teoriaksi ja käytännöksi, jonka uskotaan olevan Pyhän Hengen innoittamaa.⁴⁷ Teologian tohtori Harri Koskela määrittää kristillisen spiritualiteetin ytimeksi

⁴³ Miranda & Gudreau 2011, 7–8.

⁴⁴ Juslin, Liljeström, Västfjäll, Barradas, Silva. 2008 677–679.

⁴⁵ Kotila 2003, 13.

⁴⁶ Kotila 2003, 13–14.

⁴⁷ Wakefield 2000, 782.

jumalasuhteen, jumalakuvan, yksilön hengellisen elämän ja uskon. Hän toteaa myös eksistentiaalisten kysymysten, tarkoituksen ja merkityksen etsimisen, sosiaalisten suhteiden, tunteiden, arvojen sekä identiteetin kuuluvan ihmisen spiritualiteettiin.⁴⁸

Spiritualiteetti ei rajaudu vain kristinuskon piiriin. Se on yhteinen käsite monelle uskonnolle ja filosofialle. Perusolettamuksena on tietoisuus jostakin arkitason takana olevasta todellisuudesta, joka antaa elämälle sen todellisen merkityksen.⁴⁹ Uskontopsykologian professori Owe Wikström kirjoittaa kirjassaan *Häikäisevä pimeys*, että Ruotsin hengellisessä kentässä sana *hengellisyys* ei enää viittaa automaattisesti kristilliseen hengellisyys-teen. Ruotsin kristilliset kirkot jakavat hengellisen ohjauksen kentän monien muiden uskontokuntien kanssa. Hän toteaa, ettei *hengellisyydellä* tarvitse olla mitään tekemistä vaikiintuneiden uskonnollisten organisaatioiden, riittien tai tapojen kanssa.⁵⁰ Suomessa spiritualiteetti on murroksessa. Se on siirtynyt opillisesta kokemukselliseen. Karismaattisuus, taizélaisuus ja Tuomasmessut ovat tuoneet suomalaiseen hengellisyys-teen enemmän kokemuksellisia elementtejä.⁵¹ Samalla uskosta on tullut yhä yksityisempi asia.⁵²

Systemaattisen teologian professori Antti Raunio toteaa useimmista spiritualiteetin määritelmistä nousevan esiin kolme ajatusta: elämän hengellinen ulottuvuus, spiritualiteetin yksilöllisyys sekä spiritualiteettiin sisältyvät menetelmät ja rakenteet asetetun päämäärän saavuttamiseksi.⁵³ Raunio itse painottaa elämän hengellisen ulottuvuuden koskevan koko ihmistä ja hänen elämäänsä Jumalan yhteydessä ja toisten ihmisten kanssa.⁵⁴

Käytännöllisen teologian professori Paavo Kettusen mukaan yksi tapa hahmottaa spiritualiteettia on pitää sitä pyhän kohtaamisena. Kettunen sanoo, että vaikka pyhä usein käsitetään adjektiivina, jonakin asiaan liitettynä attribuuttina, tulisi pyhä tässä ymmärtää substantiivina. Hänen mukaansa Pyhä on pohjimmiltaan persoona ja sen kohtaaminen ei ole selittämätöntä ja abstraktia, vaan konkreettista Jumalan ja Kristuksen edessä olemista. Näin ollen elämä, jota kutsutaan pyhäksi tai hengelliseksi on sitä, koska kyseessä oleva elämä on suhteessa persoonalliseen Pyhään.⁵⁵ Pyhän kokeminen ja hengellinen elämä eivät ole kuitenkaan vain jotain kaukana olevaa vaan kokijalleen todellista ja lähellä olevaa,

⁴⁸ Koskela 2011, 38.

⁴⁹ Kotila 2003, 20.

⁵⁰ Wikström, 1998.

⁵¹ Kotila 2003, 19.

⁵² Kotila 2003, 20.

⁵³ Raunio 2003, 14.

⁵⁴ Raunio 2003, 35.

⁵⁵ Kettunen 2003, 361.

jonka hän voi kokea vain inhimillisen todellisuuden kautta.⁵⁶ Kettusen mukaan uskonnollista kokemusta ei voida erottaa ihmisen kokemusmaailmasta, eikä ihmistä voida myöskään tutkia vain uskonnollisesta kokemuksesta käsin. Hänen mukaansa näkemys hengellisestä kokemuksesta yksipuolistuu, jos sitä pyritään tarkastelemaan vain joko transsendenssin tai ruumiillisen todellisuuden näkökulmasta. Voimme kuitenkin tutkimuksessa lähestyä hengellistä kokemusta ainoastaan ihmisen kokemusmaailman kautta. Kettunen toteaa hengellisen kokemuksen olevan aina ihmismielen sisäinen asia, riippumatta siitä että se voi syntyä ihmisen ja Jumalan kohtaamisesta.⁵⁷ Hän määrittää spiritualiteetin olevan eksistentiaalinen – koko olemassaoloa hahmottava ja jäsentävä. Hengellinen elämä on suhtautumista tämän maailman suuriin kysymyksiin. Se koskettaa yksilön lisäksi, koko tapamme hahmottaa olemassaoloamme ja maailmankuvaamme.⁵⁸

Lutherin mukaan spiritualiteetin käytäntöä määrittelevät rakkauden teot lähimmäistä kohtaan. Jotta teko olisi hyvä, Lutherin mukaan se ei saa kohdistua ihmiseen itseän tai Jumalaan. Tällaiset teot ovat hänen mukaansa vääristyneitä, eivätkä ole kristillisiä.⁵⁹ Jumala loi ihmisen toimittamaan rakkauden tekoja luomakunnan ja toisten hyväksi. Ihminen kuitenkin lankesi syntiin, eikä Lutherin mukaan kykene toimimaan oma-aloitteisesti toisen ihmisen hyväksi.⁶⁰ Jotta luomisessa tarkoitettu järjestys palautuisi, Jumala on luonut lain. Laki tekee ihmisestä rakkauden ja uskon ihmisen, uskossa täydellisen passiivisen ja Jumalalle kuuliaisen ja rakkaudessa täydellisen aktiivisen ja lähimmäistään palvelevan.⁶¹ Lutherin mukaan laki tulee ilmi kymmenessä käskyssä ja Kristuksessa. Kristuksen tavoin ihmisen täytyy antaa itsensä lähimmäiselle ja tehdä niitä rakkauden tekoja, jotka ovat välttämättömiä ja tarpeen tämän lähimmäisen elämälle.⁶²

Teologian tohtori Hans Tuomisen mukaan spiritualiteetti on saanut laajan merkityksen uskontokasvatuksen, sosiologian ja psykologian tutkimuksessa. Hän käyttää termiä *yleinen spiritualiteetti*, joka on yhteinen kaikille ihmisille. Tämän käsitteen mukaan spiritualiteetti on ihmisyyden ydin. Tuomisen liittyy siihen ihmisen herkkyyden, mysteerin tajun, elämän ihmettelemisen, kunnioittamisen tunteen, uskon, kokemuksen tuonpuoleisesta, tarkoituksen etsimisen, itsetuntemuksen, rohkaisun sekä tunteet. Käsitys korostaa

⁵⁶ Kettunen 2003, 362.

⁵⁷ Kettunen 2003, 363.

⁵⁸ Kettunen 2005, 139.

⁵⁹ Elenius 2003, 113.

⁶⁰ Elenius 2003, 114.

⁶¹ Elenius 2003, 116–117.

⁶² Elenius 2003, 121.

vahvasti ihmisen sisäistä maailmaa. Tuomisen mukaan spiritualiteetin ei tarvitse välttämättä liittyä uskontoon, sillä myös uskonottomassakin ihmisessä on spirituaalinen ulottuvuus.⁶³ Tuominen huomauttaa, että teologian näkökulmasta ei ole mielekäästä tarkastella spiritualiteettia ihmisessä olevana herkkyytenä. Hänen mukaansa kristillinen spiritualiteetti viittaa kristityn henkeen ja persoonalliseen jumalasuhteeseen.⁶⁴

Nuoren spiritualiteetti on keskittynyt eri asioihin kuin aikuisen. Nuorta kiinnostavat usein ihmissuhteet, arvot, tulevaisuus ja näihin liittyvät teemat.⁶⁵ Nuoren asenne on usein ihmettelevä ja kyseenalaistava. Siinä missä aikuinen on oppinut tekemään kompromisseja ja hyväksymään joitain asioita, nuori saattaa avoimesti kyseenalaistaa ja jopa kapinoida.⁶⁶ Huomioimisen arvoista on, etteivät nuoret ole homogeeninen ryhmä, jolla on samat kiinnostuksen kohteet ja valmiudet.⁶⁷ Usein nuori osaa itse sanallisesti ilmaista ne asiat, jotka hän kokee tärkeäksi.⁶⁸ Tuomisen mukaan kasvava nuori usein tarvitsee hengellistä ohjausta ja tätä tulisi ohjata käymään hengellisen elämän harjoittamiseen.⁶⁹ Kuitenkin nuoret aikuiset ovat se ihmisryhmä, jotka ovat muihin ikäryhmiin verrattuna eniten erkaantuneet kirkosta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteivätkö nuoret voisi kokea itseään uskoviksi, kristityiksi, hengellisiksi tai henkisiksi uskonnolliselta tai spirituaaliselta identiteetiltään.⁷⁰

Teologian professori James W. Fowlerin mukaan ihmisen uskonnollinen kehitys seuraa hänen biologista kehitystään. Hänen mukaansa nuori elää usein synteettis-sovinnaista uskonvaihetta.⁷¹ Tässä vaiheessa Jumala ja suhde uskoon muodostetaan uudestaan: Jumala halutaan nähdä olentona, joka tietää, hyväksyy ja vahvistaa nuoren identiteetin.⁷² Tässä uskon vaiheessa arvomaailmaa määrittelee itsestä ulkoinen auktoriteetti *ne*, kuten perhe, ystävät ja lähipiiri, ja joka saattaa joissain tapauksissa olla Jumala.⁷³ Tätä vaihetta

⁶³ Tuominen 2005, 35.

⁶⁴ Tuominen 2005, 36.

⁶⁵ Tuominen 2005, 39.

⁶⁶ Tuominen 2005, 38.

⁶⁷ Tuominen 2005, 40.

⁶⁸ Tuominen 2005, 38.

⁶⁹ Tuominen 2005, 41.

⁷⁰ Murtonen 2014, 391.

⁷¹ Fowler 1981, 151.

⁷² Fowler 1981, 153.

⁷³ Fowler 1981, 154.

elävä tiedostaa omaavansa arvojärjestelmän ja jopa puolustaa sitä. Yksilö ei silti ole luonut tätä arvojärjestelmää itse tai asettanut sitä reflektoinnin alaiseksi.⁷⁴ Fowlerin mukaan monen uskonkehitys jää tälle vaiheelle aikuisikään asti.⁷⁵

Koska tutkimukseeni vastanneet ovat mukana Suomen evankelis-luterilaisen kirkon yhden seurakunnan isoskoulutuksessa, tarkastelen spiritualiteettia kristillisestä viitekehyksestä. Spiritualiteetti ilmentyy kokonaisvaltaisesti ihmisen elämän eri osa-alueilla. Tästä johtuen tässä tutkimuksessa spiritualiteetti tarkoittaa yksilön suhdetta itseen, suhdetta toisiin ihmisiin ja suhdetta Jumalaan.⁷⁶ Avaan tutkimuksessani isoskoulutettavien spiritualiteettia näistä kolmesta näkökulmasta. Katson sen sisältävän hengellisen elämän konkreettiset ilmentymät, kuten seurakunnan toimintaan tai muuhun hengelliseen toimintaan osallistumisen sekä yksityisen hartauselämän. Tarkastelen spiritualiteettia kokonaisvaltaisena osana ihmistä ja ihmisenä olemista.

2.3 Hengellinen musiikki

Musiikki on tärkeä rooli kristillisissä jumalanpalveluksissa ja toimituksissa. Messut ovat täynnä musiikkia, ja musiikki on olennainen osa jumalanpalvelusta.⁷⁷ Virret ja hengelliset laulut ovat mukana lähes jokaisessa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toimituksessa.⁷⁸ Ne ovat rukousta ja hartauden viettoa.⁷⁹ Ne ilmaisevat tunteita ja johdattelevat ajatuksia.⁸⁰ Raamatussa Psalmien kirja on täynnä lauluja, joita ihmiset lauloivat Jumalalle.⁸¹ Osmo Vatanen kuvaa virsien ja psalmien saattavan laulajansa osallisiksi Jumalan hyvistä teoista.⁸² Suomen evankelis-luterilainen kirkko määrittää virren olevan ”yhteislauluksi soveltuva sisällöltään hengellinen laulu”.⁸³

⁷⁴ Fowler 1981, 162.

⁷⁵ Fowler 1981, 161.

⁷⁶ Raunio 2003, 35.

⁷⁷ Sariola 2003, 13.

⁷⁸ Vapaavuori 2003, 68; Kiiski 2009, 121; Kiiski 2014, 44.

⁷⁹ Vapaavuori 2003, 67–68.

⁸⁰ Vapaavuori 2003, 65.

⁸¹ Vatanen 2003, 320.

⁸² Vatanen 2003, 324.

⁸³ Evl.fi virsikirja.

Lutherille musiikki oli yksi tapa levittää evankeliumia. Hänen mukaansa Jumala on luonut koko luomakunnan värähtelemään ja soimaan.⁸⁴ Luonnossa Luther kiinnitti huomionsa etenkin lintujen lauluun. Soitinmusiikin ja ihmisäänen tarkoitus oli tuoda kuuluvaksi tuo sama sointi, jonka Jumala oli kätkenyt luomiseen.⁸⁵ Lutherille laulaminen oli myös tapa meditoida Jumalan sanaa.⁸⁶ Hän käsitti musiikin roolin seurakunnassa kolminaisuuden kautta. Hänen mukaansa musiikki on Jumalan hyvä luomisteko, jota tulisi käyttää seurakunnan työssä mahdollisimman monipuolisesti. Kristuksen pelastustyö herättää ilon ja kiiroikseen, joka purkautuu musiikissa. Pyhä Henki synnyttää ilon, kiitoksen ja ylityksen. Musiikin tulisi siis näin olla kirkon tunnusmerkki, sillä kirkko on laulava kirkko.⁸⁷

Messuissa Raamatun tekstejä on pitkään laulettu eli kantilloitu. Tekstin laulaminen on käytännössä tekstin laulunomaista lukemista. Perinne on tullut psalmien laulamisesta ja juutalaisesta synagoga- ja temppelijumalanpalveluksesta. Tämä perinne näkyy vahvasti ortodoksisessa jumalanpalvelusperinteessä, jossa lähes koko jumalanpalvelus lauletaan saarna lukuun ottamatta, ja sana ja sävel kuuluvat erottomasti yhteen.⁸⁸ Luther tarttui samaan perinteeseen valmistellessaan saksalaista messua. Hän valitsi jokaiselle tekstille sen teemaan sopivan sävelen.⁸⁹ Tekstinlauluperinne on säilynyt katkeamattomana sekä läntisessä ja itäisessä perinteessä tähän päivään saakka.⁹⁰ Tekstin laulaminen kukoisti luterilaisessa kirkossa aina luterilaisen ortodoksian loppupuolelle. Raamatun tekstien laulaminen kehittyi yksiaänisestä kantilloinnista kuorojen laulamiksi moniäänisiksi taideteoksiksi.⁹¹

Teologian professori Don E. Saliers toteaa, että musiikilla on syvempi merkitys kuin maalaisjärjellä voidaan ymmärtää. Sen avulla voimme liittyä johonkin suurempaan tai olla yhteydessä muistoihin menneistä ajoista tai läheisistä ihmisistä. Hän kuvaa musiikin olevan sielun kieltä, joka voidaan kuulla musiikin muodossa etenkin yhteisön performatiivisena tapana rukoilla ja yhtyä rituaaleihin.⁹² Hän toteaa musiikin kuvaavan ihmiseloa. Ihmisen elämä koostuu musiikin tavalla rytmistä, sävelkorkeudesta ja temposta. Musiikki

⁸⁴ Vatanen 2003, 317.

⁸⁵ Vatanen 2003, 318.

⁸⁶ Vatanen 2003, 325.

⁸⁷ Musiikkikasvatus seurakunnassa 1988, 5.

⁸⁸ Sariola 2001, 166.

⁸⁹ Sariola 2001, 167.

⁹⁰ Sariola 2001, 166.

⁹¹ Sariola 2001, 168.

⁹² Saliers 2007, 1–4.

on siis intiimissä yhteydessä ihmiskokemuksen laatuun. Tämä käy hänen mukaansa etenkin selväksi rituaalisessa kontekstissa, joka aktivoi äänen ilmaisuvoiman.⁹³ Virsien ja hengellisten laulujen kautta voidaan myös ilmentää omaa jumalakuvausta, uskoa tai teologista painotusta. Samoin ne voivat toimia poliittisena ilmaisuna.⁹⁴

Teologian professori Thomas H. Troegerin mukaan musiikki tuottaa monia kielikuvia jokapäiväiseen kielenkäyttöömme. Esimerkiksi jokin asia saattaa olla harmoniassa toisen kanssa. Sama ilmiö toistuu myös toisin päin. Kuvaamme musiikin ominaisuuksia sen ulkopuolisilla kielikuvilla. Melodia saattaa olla nouseva tai laskeva, tempo laahautuu ynnä muita kielikuvia.⁹⁵ Käytämme musiikkia myös käsitelläksemme sellaisia asioita, joihin tavalliset sanat eivät riitä. Troeger antaa esimerkiksi psalmin 74, jossa psalmin laulaja suree Jerusalemin temppelin hävitystä. Hänen mukaansa psalmi auttaa laulajaa käsittelemään tapahtunutta ja rauhoittaa tämän järkkyneen mielen.⁹⁶ Musiikista nousevat kielikuvat ovat myös osa teologista ymmärrystä. Jumala on luonut maailman musikaaliseksi ja harmoniseksi. Klemens Aleksandrialainen uskoi, että pyhä harmonia on kristittyjen yhteyden luoja.⁹⁷ Lutherin mukaan Jumala on luonut koko luomakunnan värähtelemään ja soimaan.⁹⁸ Hän uskoi musiikin ja harmonian olevan hyvästä ja Jumalasta, ja näin ei luottanut niihin, joiden mukaan musiikki ei kuulu kirkkoon.⁹⁹ Musiikilla on näin ollen tärkeä merkitys jumalanpalveluksissa. Se liikuttaa ihmistä aivan eri tavalla kuin pelkkä puhuttu tai kirjoitettu teksti. Musiikki voi laajentaa ymmärrystä maailmasta ja kasvattaa.

Troeger yhdistää ihmisen tarpeen musiikille ja kauneudelle Jeesuksen sanoihin ”ei ihminen elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee” sekä Isä meidän -rukouksen sanoihin ”anna meille jokapäiväinen leipämme”.¹⁰⁰ Hänen mukaansa ihminen tarvitsee leivän lisäksi kauneutta. Kauniin laulun ja musiikin kautta voidaan tarjota seurakunnalle sielunhoitoa.¹⁰¹ Jumalanpalveluksen musiikilla on Troegerin mukaan yhteyttä luova tekijä. Musiikki yhdistää esittäjän ja kuulijan edellisiin sukupolviin, jotka ovat esittäneet ja kuunnelleet samaa musiikkia. Samalla musiikki voi yhdistää ihmisen muihin samankaltaisessa tilanteessa oleviin. Esimerkiksi yhteislaulu surun keskellä voi

⁹³ Saliers 2007, 5–7.

⁹⁴ Saliers 2007, 33–43.

⁹⁵ Troeger 2013, 1–3.

⁹⁶ Troeger 2013, 4–5.

⁹⁷ Troeger 2013, 7.

⁹⁸ Vatanen 2003, 317.

⁹⁹ Troeger 2013, 7.

¹⁰⁰ Matt. 4:4.

¹⁰¹ Troeger 2013, 45–54.

luoda yhteenkuuluvuuden tunteita toisten surevien kanssa.¹⁰² Kirkoissa soitetuista ja lauletuista virsistä voidaan muodostaa läpileikkaus seurakuntaa painavista huolista ja yhteiskunnallisista teemoista. Suosittujen virsien musikaaliset teemat ja idiomit reflektoivat seurakuntalaisten ajatuksia, toiveita ja huolia. Virret ja laulut ovat näin aina seurakunnan rukousta.¹⁰³

Sibelius-Akatemian osastodekaani Elina Laakso kirjoittaa, että hengellinen musiikki voidaan määritellä monesta näkökulmasta. Se voi olla yksittäiselle ihmiselle juuri sitä, mitä hän käyttää omassa hengellisessä elämässään. Hengellisyys voi tulla tekstin hengellisestä tarkoituksesta tai tekstistä voi mahdollisesti nousta henkilökohtainen hengellinen tulkinta tai tuntemus, vaikkei teksti itsessään liity hengelliseen aihepiiriin. Yksilö voi kokea myös instrumentaalimusiikin hengelliseksi. Kokemus hengellisestä musiikista saattaa olla hyvinkin subjektiivinen. Laakso toteaa, että on paljon hengellisiin kokemuksiin liittyvää sekä suoranaisesti kristillistä että maallisempaa alkuperää olevaa musiikkia, joka on kaikenikäisten laajassa käytössä. Laakson mukaan tämä tekee nuorison hengellisen käyttömusiikin määrittelyn pulmalliseksi.¹⁰⁴ Laakso kuitenkin toteaa, että on oikeutettua pitää nuorten hengellisen musiikin ja hengellisen nuorisomusiikin lähtökohtana käytössä olevaa virsikirjaa.¹⁰⁵ Suomessa viitataan hengelliseen nuorisomusiikkiin paremman termin puutteessa termillä *gospel*. Sana viittaa evankeliumiin, mikä antaa termille sille sopivan sävyn. Gospel-sana kuitenkin viittaa myös afroamerikkalaiseen hengelliseen musiikkiin, jota pidetään rhythm and blues -musiikin alagenrenä.¹⁰⁶ Laakso toteaa, ettei ole johdonmukaista eikä yksimielistä käytäntöä sille, miten nimetä tai rajata erilaisia nuorten hengellisen musiikin ilmenemismuotoja.¹⁰⁷

Musiikki on nuorten itseilmaisun väline, jolla nuori voi tietoisesti tai tiedostamatta käsitellä tunteitaan, vahvistaa sidettä saman musiikkikulttuurin jäseniin ja luoda eroa eri tavalla ajatteleviin.¹⁰⁸ Nuorten musiikissa käytetään etenkin etsimiseen, kasvamiseen ja itsenäistymiseen liittyviä teemoja. Musiikissa otetaan myös kantaa ja pohdiskellaan nykyelämän ja maailman ajankohtaisia teemoja. Laakson mukaan nuoret käyttävät musiikkia monenlaisiin tarkoituksiin, kuten rentoutumiseen, virkistymiseen, ajanvietteeksi, samanhenkisen ystäväpiirin yhdistämiseen ja mielenilmaisuihin. Hänen mukaansa nuorten

¹⁰² Troeger 2013, 56–58.

¹⁰³ Troeger 2013, 63–65.

¹⁰⁴ Laakso 2003, 411.

¹⁰⁵ Laakso 2003, 410.

¹⁰⁶ Laakso 2003, 411.

¹⁰⁷ Laakso 2003, 412.

¹⁰⁸ Rippikoulusuunnitelma 2001, 33.

omikseen kokemassa kirkkomusiikissa ja hengellisessä musiikissa on tavalla tai toisella kristinuskon sanomaa tai sisältöä käsittelevä teksti. Hän toteaa, että nuorten veisuissa toteutuu usein samanlainen rukousluonne kuin virsissäkin. Laakso suosittelee nuorten hengellistä musiikkia käytettäväksi kaikissa seurakunnan nuorten tapahtumissa.¹⁰⁹ Tässä pro gradu -tutkielmassa hengellinen musiikki on määritelty laajasti eli siksi, minkä vastaaja kokee olevan hengellistä musiikkia.

Hengelliset laulut ovat olleet osa kristillistä perinnettä jo alkukirkon ajoista lähtien.¹¹⁰ Niillä oli vakiintunut paikka jumalanpalveluksen ulkopuolisissa rukoushetkissä. Kansankieliset virret pääsivät osaksi messua vasta Lutherin ja hänen tovereidensa työn vaikutuksesta ja ne tulivat etenkin psalmien tilalle.¹¹¹ *Nuoren seurakunnan veisukirja*¹¹² on suomalaisen yhteislauluperinteen kulmakivi, jota on julkaistu vuodesta 1970 lähtien.¹¹³ Tutkimuksen tekohetkellä sen uusin painos oli ilmestynyt vuonna 2015. Kirja on jaettu rip-pikoulusuunnitelman teemojen mukaan kolmeen osaan: elämä, usko ja rukous. Kirjan laulujen tarkoituksena on löytää hyviä yhteislaulettavia lauluja, joiden tekstimaailma puhuttelee tuoreella tavalla kirjan käyttäjäkuntaa.¹¹⁴ Krista Lampi toteaa tutkimuksessaan *Mitä Nuoren seurakunnan veisukirja opettaa uskosta?*, että kirjan usko-kokonaisuuden veisuissa jumalakuva on usein rakastava ja turvallinen.¹¹⁵ NSV on käytössä myös Tampereen Eteläisessä seurakunnassa.

Nuorisokanttori Jarkko Maukosen toteaa, että kaikki nuorisokulttuuri on sidoksissa musiikkiin. Nuorisokulttuuri syntyi toisen maailmansodan jälkeen nimenomaan vastustamaan vallalla olevia yhteiskunnallisia arvoja ja synnytti nuorison keskuudessa ennennäkemätöntä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tuo yhteenkuuluvuus on sittemmin pirstaloitunut erilaisten alakulttuurien synnyn myötä. Musiikki itsessään ei Maukosen mielestä ole nuorisokulttuurissa itseisarvo, vaan jää toisinaan jopa taka-alalle. Nuorisokulttuurin keskiössä ovat sen sijaan idolit ja ulkomusiikilliset tekijät, kuten tyyli ja käyttäytyminen. Ennen nykyaikaisten äänentoistojärjestelmien kehittymistä musiikki saattoi jäädä täysin yleisön ihailevan kiljumisen alle. Maukosen mukaan kristillinen nuorisokulttuuri rantautui Suomeen 1960-luvulla negrospirituaalien ja kotimaisten lauluntekijöiden välityksellä. Kristillinen nuorisokulttuuri on Maukosen mukaan kuitenkin erilaista verrattuna yleiseen

¹⁰⁹ Laakso 2003, 413.

¹¹⁰ Sariola 2001, 164.

¹¹¹ Sariola 2001, 167.

¹¹² Tästä eteenpäin käytän lyhenteenä Nuoren seurakunnan veisukirjasta NSV.

¹¹³ Nuoren seurakunnan veisukirja 2010, esipuhe.

¹¹⁴ Nuoren seurakunnan veisukirja 2010, esipuhe.

¹¹⁵ Lampi 2014, 386.

nuorisokulttuuriin sen arvopohjan perusteella. Vaikka nuorisokulttuuriin yleensä liittyvät erilaiset ideologiat tai arvot, ainakin pintapuolisesti, on kristillinen arvopohja sama riippumatta ympäröivästä kulttuurista.¹¹⁶ Nuorisokulttuurin syntyyn johtanut kapinallisuus ja vastakulttuurinomaisuus sopii kuitenkin huonosti kristilliseen kontekstiin. Vaikka nuorten tulee pitää oma uskonelämänsä raikkaana ja tuoreena, ei kristillinen nuorisokulttuuri sinänsä kapinoi edellisen sukupolven uskonnäkemyksiä vastaan, vaan on pikemmin vastakulttuurina ympäröivälle materialistiselle nuorisokulttuurille.¹¹⁷

Musiikki on Maukosen mukaan nuorta syvästi koskettava asia, vaikka nuori ei sinällään pitäisi musiikkia itselleen tärkeänä. Samanlaisella musiikkimaulla nuoret pyrkivät luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta, vaikka se useimmiten ilmeneekin samankaltaisina vaatteina ja käytöstapoina. Yhteisiä kuuntelukokemuksia ei juuri harrasteta. Maukosen mukaan nuori on musikaalisessa mielessä varsin konservatiivinen. Nuorisomusiikki koostuu lähes yksinomaan selkeästä duuri-molli-sävellajittelusta, säkeistöjen ja kertosäkeiden vuorottelusta, noin kolmen minuutin pituisista kappaleista 4/4-tahtilajissa. Poikkeukset jäävät usein marginaali-ilmiöiksi, ellei niistä löydy jotain ulkomusikaalista tarttumapintaa johon media ja kuluttaja voivat tarttua. Musiikki voi olla nuorelle myös fyysinen kokemus ja suuret äänenvoimakkuudet voivat joskus olla jopa edellytys musiikin kokemiselle. Tärkeää on voida aistia musiikki koko kehollaan.¹¹⁸

Nuorten oma suhtautuminen musiikkiin voi joskus olla jopa ristiriitaista. Toisessa kädessä on artistien ja idoliin ihannointi, mutta yhteislaulu voi silti tuntua vastenmieliseltä ja lapselliselta. Ulkomusiikilliset tekijät voivat nuorelle olla jopa edellytys musiikin harrastamiselle. Seurakunnassa musiikilla on Maukosen mukaan nuorelle suuri merkitys joukkoon kuulumisen ja kristityn identiteetin muodostamisen kannalta. Erityisesti rippikoulussa esillä ollut musiikki jää nuorelle mieleen ja ovat osa yhteisöllistä kokemusta, joka parhaimmillaan jatkuu seurakuntayhteyteen asti.¹¹⁹ Tuon seurakuntayhteyden ylläpitäminen on musiikin näkökulmasta haasteellista. Siinä missä tavanomainen kirkkomusiikki – urkujensoitto, liturginen laulu ja virret – tulevat seurakunta-aktiiveille tutuiksi ajan myötä, saattavat jäädä nuorisotoimintaan osallistuville vieraksi työmuodon kävijöiden suuren vaihtuvuuden vuoksi.¹²⁰ Isosena toimitaan vain muutama vuosi ja aktiivisim-

¹¹⁶ Maukonen 2005, 156–157.

¹¹⁷ Maukonen 2005, 158.

¹¹⁸ Maukonen 2005, 159.

¹¹⁹ Maukonen 2005, 160.

¹²⁰ Maukonen 2005, 162.

matkin nuoret kasvavat aikanaan ulos nuorisotoiminnasta. Jumalanpalveluselämän ja seurakunnan toiminnan ei pitäisi olla kohdennettua vain tietyille kävijäryhmälle. Ne ovat Maukosen mukaan ensisijaisesti Jumalan ja toisten kristittyjen kohtaamispaikka. Seurakunnan yhteisöllinen luonne asettaa omat haasteensa seurakuntatyöntekijöille.¹²¹

2.4 Isoskoulutus

Isostoiminnan linjaukset – Sopivan kokoinen iso luonnehtii isoskoulutusta Suomen evankelisluterilaisen kirkon merkittävimmäksi maallikkoliikkeeksi.¹²² Vuosittain Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa isosena toimii yli 13 000 nuorta, ja isoskoulutukseen osallistuu yli 20 000 nuorta.¹²³ Vuonna 2015 isostoimintaan osallistui 23 156 nuorta ja 15 992 toimi isosena.¹²⁴ Isosena toimitaan tavallisesti 1–3 vuotta.¹²⁵ Isosten mukana rippikouluun on tullut mukaan niitä nuoren elämän osa-alueita ja tunteita, joita aikuiset yksin eivät onnistuisi luomaan. Rippikoulu toteutetaan nykyään vain poikkeustilanteessa ilman isosia.¹²⁶

¹²¹ Maukonen 2005, 162–164.

¹²² Isoskoulutuksen linjaukset – sopivankokoinen iso 2004, 2.

¹²³ Isoskoulutuksen linjaukset – sopivankokoinen iso 2004, 2; Porkka 2005, 85.

¹²⁴ Ks. taulukko 1

¹²⁵ Porkka 2005, 84.

¹²⁶ Isoskoulutuksen linjaukset – sopivankokoinen iso 2004, 2; Porkka 2005, 82.

Taulukko 1: Vuosittain isostoimintaan osallistuvat ja isosina toimivat vuosina 2007 - 2016

Vuosi	Isostoimintaan osallistuneet	Isosena toimineet
2007	27 053	18 007
2008	26 434	18 197
2009	26 659	17 401
2010	25 907	16 943
2011	25 082	15 899
2012	24 337	15 863
2013	24 535	16 258
2014	23 760	16 504
2015	23 156	15 992
2016	22 461	15 035

(lähde: sakasti.fi/tilastot)

Rippikoulun nuoria ryhmänohjaajia on kutsuttu eri nimillä, mutta *isonen* on niistä yleisin.¹²⁷ Termi virallistettiin vuonna 2004 julkaistussa kirkkohallituksen asiakirjassa *Isostoiminnan linjaukset – sopivan kokoinen iso*. Virallisissa asiakirjoissa on yleisimmin käytetty nimitystä *ryhmänohjaaja*, joka käsittää kuitenkin vain osan isosen tehtävistä ja roolista.¹²⁸ Isosia kokoavista aktiviteeteista käytetään termiä *isostoiminta*. Tämä kumpuaa siitä ajatuksesta, että nuori tarvitsee paljon muutakin kuin koulutusta. Isostoiminnassa pyritään tarjoamaan nuorille ikätovereidensa seuraa, mielekästä tekemistä, haasteita, aikuisen seuraa, hartauselämää, jumalanpalvelusta sekä kokemuksia siitä, että nuoret riittävät sellaisina kuin he ovat. Isostoiminnan ei ole tarkoitus olla jatkuvasti luonteeltaan pedagogista.¹²⁹ Olennaista on, että toiminta tapahtuu seurakunnan keskellä.¹³⁰

Isoskoulutus tarkoittaa sitä isostoiminnan osaa, jossa pyritään tietoisesti valmistamaan nuoria isosen tehtäviin. Isostoiminnan linjaukset mainitsevat näiksi tehtäviksi esimerkiksi erilaisten ryhmätilanteiden ohjaamisen, rippikoulun erilaiset jokapäiväiset askareet, sekä ”hoitaa kohtuullisella tasolla rippikoulun ihmissuhdeasioita.” Koulutuksen tarkoituksena on myös valmentaa nuoria rippikoulujen lisäksi muuhun vastuun kantamiseen seurakunnan toiminnassa. Tässä tutkimuksessa isoskoulutettavan katsotaan olevan isostoimintaan

¹²⁷ Isoskoulutuksen linjaukset – sopivankokoinen iso 2004, 3.

¹²⁸ Porkka 2005, 85.

¹²⁹ Isoskoulutuksen linjaukset – sopivankokoinen iso 2004, 3.

¹³⁰ Porkka 2005, 86.

osallistuva nuori. Isostoiminnan linjaukset toteavat isoskoulutuksen määritelmän ja käytännön olevan paikallinen ilmiö ja kehottavat paikallisseurakuntia käyttämään heille jo vakiintuneita termejä.¹³¹ Tästä johtuen *isoskoulutettava* on liukuva termi, joka määrittyy maantieteellisesti paikallisseurakunnan mukaan.

Isosia on ollut rippikouluissa jo 1930- ja 1940-luvuilla. Isostoiminnan esikuva oli 1930-luvun Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton koulutyttöleirien isosiskoperinne. Järjestäytynyt isoskoulutus käynnistyi osassa Suomea 1960-luvulla ja vakinaistettiin 1973 piispainkokouksen hyväksymässä *Rippikoulun kokonaissuunnitelmassa*. Tuohon aikaan isosen tehtävät ja rooli olivat jo samanlaiset kuin nykyään. Isonen oli tavallisesti muutaman vuoden rippikoululaista vanhempi ja sitoutunut paikallisseurakuntansa seurakuntaelämään.¹³² Isosten keski-ikä laski 1980-luvun aikana ja vuosikymmenen lopussa lähes puolet isosista oli suorittanut rippikoulunsa edellisenä vuonna.¹³³ 1990-luvun aikana isoskoulutukseen osallistuvien määrä kaksinkertaistui. Samalla heistä alettiin käyttää muussa seurakunnan toiminnassa rippikoulutyön lisäksi. Jouko Porkkan tutkimuksen *On kunnia olla isonen: Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa* mukaan isokset ovat tavallisesti seurakunta-aktiiveja, jotka avustavat tai järjestävät jumalanpalveluksia, musiikkitilaisuuksia, seurakuntatapahtumia sekä toimivat pienryhmä- ja kerhohjoajina.

Teologian tohtori Kati Niemelä havaitsi tutkimuksessaan, että isokset pitävät kristinuskon opinkohtia selvästi useammin totena kuin muut samanikäiset nuoret.¹³⁴ Kuitenkin sosiaaliset motiivit ovat uskonnollisia motiiveja tärkeämpiä, kun nuori hakeutuu mukaan isostoimintaan.¹³⁵ Tällaisia motiiveja ovat halu löytää uusia ystäviä, myönteiset kokemukset omalta rippileiriltä sekä halu tietää, millaista on olla isonen.¹³⁶

Tampereen Eteläisessä seurakunnassa nuortentoiminta ja samalla isostoiminta jakautuu kahdelle toimipisteelle: Nekalaan ja Hervantaan. Nekalan toimipisteellä isoskoulutusta järjestetään viikoittain ja Hervannan toimipisteellä joka toinen viikko. Eteläisen seurakunnan isoskoulutus sisältää neljä isoskoulutusleiriä ja antavat isoskoulutettavalle oikeuden toimia kerhohjoajana. Koulutus on vuoden mittainen.¹³⁷ Joensuun evankelis-luterilaisessa seurakunnassa isoskoulutus ”sisältää kolme isosleiriä, teemapäiviä ja vapaasti

¹³¹ Isoskoulutuksen linjaukset – sopivankokoinen iso 2004, 3.

¹³² Porkka 2005, 83.

¹³³ Porkka 2005, 34.

¹³⁴ Niemelä 2002, 156.

¹³⁵ Porkka 2005, 87.

¹³⁶ Porkka 2005, 88.

¹³⁷ Etnut.fi.

valittavia juttuja.” Joensuun evankelis-luterilaisen seurakunnan isokoulutus kestää yhden vuoden ja antaa mahdollisen toimia myös kerhoisosena.¹³⁸ Kerhoisonen vastaa Tampereen Eteläisen seurakunnan kerhonohjaajaa.

¹³⁸ Janoa.fi.

3 TUTKIMUSKYSYMYKSET, -MENETELMÄ JA AINEISTON KERÄÄMINEN

Tutkielmassani selvitän, mikä merkitys hengellisellä musiikilla on isokoulutettavan spiritualiteetissa tässä hetkessä. Painotan tutkielmassani isokoulutettavan omaa kokemusta siitä, miten hengellinen musiikki on vaikuttanut hänen hengelliseen elämäänsä, sen kokemiseen ja ilmenemiseen, jumalasuhteeseen sekä suhteeseen muihin ihmisiin ja itseen.

Tutkielman pääkysymys on seuraava:

Mikä on hengellisen musiikin merkitys isokoulutettavien spiritualiteetissa. Sitä on johdettu seuraavat alakysymykset:

- 1) Millaisia merkityksiä isokoulutettavat antavat hengelliselle musiikille suhteessa Jumalaan, suhteessa toisiin ihmisiin ja suhteessa itseen?
- 2) Mikä merkitys musiikilla ja etenkin hengellisellä musiikilla on isokoulutettavalle?
- 3) Missä isokoulutettava käyttää hengellistä musiikkia?

Tarkastelen erilaisten taustamuuttujien merkitystä hengellisen musiikin merkitykseen tai sen käyttämiseen. Taustamuuttujat ovat muun muassa seuraavat: vastaajan sukupuoli ja se miten vastaaja kuvaa hengellistä elämäänsä.

3.1 Metodi

Tutkielmassani käytän mix-metodia, jossa yhdistyvät laadullisen ja määrällisen tutkimuksen piirteet. Keräsin aineistoni kyselytutkimuksella kahden seurakunnan isokoulutettavilta.¹³⁹ Analysoin aineistoani teoriasidonnaisen analyysin keinoin. Teoriasidonnaisessa analyysissä analyysiyksiköt nousevat aineistosta, mutta aikaisempi tieto ohjaa tai auttaa analyysiä. Analyysi aloitetaan aineistolähtöisesti, mutta yhdistetään lopussa aikaisemman tiedon luomaan viitekehykseen¹⁴⁰ Tässä tutkielmassa analyysia ohjaava aikaisempi tieto tarkoittaa, että spiritualiteetti ilmenee kokonaisvaltaisesti ihmisen elämän eri osa-alueilla, jotka muodostuvat yksilön suhteesta itseen, suhteesta toisiin ihmisiin ja suhteesta

¹³⁹ Tuomi & Sarajärvi 2004, 74.

¹⁴⁰ Tuomi & Sarajärvi 2004, 98.

Jumalaan.¹⁴¹ Nämä kolme suhdetta muodostava tutkielmani kolme pääluokkaa. Kuitenkin näihin pääluokkiin liittyvät merkitykset muodostuvat aineistolähtöisesti.¹⁴² Muodostan avoimista vastauksista nousevien merkitysten pohjalta teemoja, jotka yhdistän kolmeen pääluokkaan.¹⁴³

3.2 Aineiston kerääminen

Keräsin tutkielmani aineiston Tampereen Eteläisessä seurakunnassa sekä Joensuun seurakunnassa. Ensimmäinen seurakunta näistä, Tampereen Eteläinen seurakunta, valikoitui jo kandidaatintutkielmaani. Olin 10–20 -vuotiaana mukana Viinikan seurakunnan lasten- ja nuortentoiminnassa. Viinikan seurakunta yhdistyi vuonna 2014 Hervannan ja Härmälän seurakuntien kanssa Tampereen Eteläiseksi seurakunnaksi. Näin ollen minun oli helppo ottaa heihin yhteyttä kandidaatintutkielmaani varten. Pro gradu -tutkielmaani varten lähetin eri seurakuntien nuorisotyölle sähköpostia, jossa kysyin, olisivatko he kiinnostuneita osallistumaan tutkielmaani. Näistä seurakunnista valikoitui Joensuun evankelis-luterilainen seurakunta. Aineiston kerääminen toteutettiin mobiilikyselynä, johon vastasi yhteensä 60 nuorta. Lisäksi yksi nuori vastasi kyselyyn paperiversiolla. Yhteensä vastaajia oli siis 61. Vastaajista 43 oli naisia ja 18 miehiä. Vastaajat olivat iältään 14–21 -vuotiaita. Tampereen Eteläisessä seurakunnassa keräsin aineiston 10.2.2016. Tampereen Eteläisen seurakunnan nuorisotyö jakautuu kahdelle toimipisteelle: Nekalaan ja Hervantaan. Joensuun evankelis-luterilaisessa seurakunnassa keräsin aineiston 13.11.16 Vaivion kurssikeskuksessa seurakunnan isoskoulutusleirillä.

Kävin kummallakin Tampereen Eteläisen seurakunnan nuorisotoiminnan toimipisteellä sekä Vaivion kurssikeskuksella alustamassa nuorille tutkielman kyselystä ja sisällöstä. Ohjeistin nuoria vastaamaan käyttämällä omia sanoja kuin kävisivät minun kanssani keskustelua WhatsApp-sovelluksella. WhatsApp.com'in mukaan ”WhatsAppilla voi nykyään lähettää ja vastaanottaa erilaisia medioita: tekstiä, kuvia, videoita, dokumentteja, sijaintitietoja ja myös äänipuheluita.”¹⁴⁴

¹⁴¹ Raunio 2003, 35.

¹⁴² Tuomi & Sarajärvi 2004, 99.

¹⁴³ Tuomi & Sarajärvi 2004, 112–116.

¹⁴⁴ Whatsapp.com

Tampereen Eteläisestä seurakunnasta pyydettiin, että alustaisin tutkimukseni isoskoulutettaville isostoiminnan aikana itse. Näin ollen toista seurakuntaa valitessani pyrin siihen, että pääsisin alustamaan tutkimukseni myös heidän toiminnassaan. Tästä syystä tutkielmani aineisto on harkinnanvarainen otos perusjoukosta, eikä satunaisotos. Näin tilastolliset menetelmät ovat vain suuntaa antavia, eivätkä ole tarkasti yleistettävissä perusjoukkoon.

Kyselyn olen luonut kandidaatin tutkielmaani varten Google forms -ohjelmalla. Kyselyssä on 29 kysymystä, jotka käsittelevät taustatietojen ohella hengellistä elämää, hengellistä musiikkia sekä musiikkia yleensä.

Lomakkeessa en kysynyt vastaajilta heidän nimeään, joten vastauksista en voi päätellä vastaajan identiteettiä, ellei vastaaja itse ole kirjoittanut omaa nimeään johonkin kysymykseen. Taustatietoina kysyin vastaajilta ainoastaan heidän ikänsä ja sukupuolensa. Tätä tutkielmaa kirjoittaessani olen muuttanut kaikki esiintyvät nimet. Tutkielmassa esiintyvät nimet ovat suoraan väestörekisterin nimipalvelusta suosituimmista nimistä siinä järjestyksessä kuin ne siellä esiintyvät vastaajan sukupuolen mukaan, eli ensimmäisen miesvastaajan nimi on muutettu suosituimmaksi miehen nimeksi väestörekisterin nimipalvelun antamien tietojen mukaisesti, toinen tutkielmassa esiintyvä miehen nimi toiseksi suosituimmaksi miehen nimeksi ja niin edelleen. Nimet voivat vastata alkuperäisen vastaajan nimeä ainoastaan sattumalta.

3.3 Aineiston arviointi

Isostoiminta on laaja ilmiö, joka vetää mukaansa yli 20 000 nuorta vuosittain, ja toimintakulttuurit eroavat paikkakunnasta riippuen.¹⁴⁵ Tämän tutkielman otanta on varsin pieni, vain 61 isoskoulutettavaa. Näin pienellä otannalla tilastolliset vaihtelut ovat osittain selitettävissä satunnaisvaihtelulla. Tämä tutkielma ei myöskään ota huomioon maantieteellisiä eroja. Näitä ei voida päätellä luotettavasti kahden seurakunnan otannalla. Vuoden 2006 nuorisobarometristä sekä Hakosen ja Hernesniemen opinnäytetyöstä voi selkeästi

¹⁴⁵ Isoskoulutuksen linjaukset – sopivankokoinen iso 2004, 2–3; Porkka 2005, 85.

nähdä, että seurakunnan maantieteellisellä sijainnilla on merkitystä nuoren uskonnollisuudelle ja kiinnostukselle seurakuntaa ja sen ilmiöitä kohtaan.¹⁴⁶ Tutkielman paino on näin aineistolähtöisessä materiaalissa.

Aineiston syvempi analyysi osoittautui hankalaksi. Tämä saattaa osittain olla syynä siihen, että useat avoimiin kysymyksiin kirjoitetut vastaukset ovat lyhyitä. Tähän saattoi vaikuttaa myös ohjeistus vastata kysymyksiin kuin Whatsapp-sovelluksessa lähetettyyn viestiin. Useat avoimet vastaukset ovat yhden sanan tai lauseen mittaisia. Vastauksien lyhyys ei anna juuri tilaa tarkastella vastauksia syvällisesti.

Tutkielman aineisto on koottu yhdelle Excel-tilustokolle, jossa vastaajat ovat rivillä ja kysymykset sarakkeissa. Näin eri tiedonantajien antamat vastaukset samaan kysymykseen ovat tarkasteltavissa allekkain. Samoin yhden tiedonantajan antamia vastauksia voidaan tarkastella rivillä kokonaisuutena. Avoimista vastauksista nousevat teemat ja merkitykset olen koonnut omalle sarakkeelleen vastaavan kysymyksen vierelle

Tutkielmassa olen käsittänyt isoskoulutettavan laajasti, jotta tutkielmani tulos olisi käytökelppoinen mahdollisimman monessa seurakunnassa. Olen huomannut, että isoskoulutuksen kesto ja aika, jonka nuori viettää isostoiminnassa, voivat vaihdella usealla vuodella seurakuntien välillä. Tässä tutkielmassa käsite isoskoulutettava merkitsee nuorta, joka osallistuu isostoimintaan.

3.4 Aineiston analyysi

Keräsin tutkielmani aineiston sähköiseen muotoon sen jäsentelyn helpottamiseksi. Aloitin analyysin jakamalla aineistoni kyselylomakkeen kysymykset kolmen pääluokan mukaisesti. Loin niistä taulukot analysoinnin avuksi ja laskin strukturoituihin kysymyksiin saamieni vastausten keskiarvot. Strukturoiduista kysymyksistä, kuten *Kuinka usein kuuntelet musiikkia*, sain laskettua keskiarvon antamalla jokaiselle vastaukselle numeerisen arvon. Mitä tiheämmin musiikkia kuunneltiin, sitä pienempi arvo oli. Esimerkiksi vastausta *useita kertoja päivässä* vastasi arvo 1 ja vastausta *kuukausittain* vastasi arvo 6. Avoimia vastauksia lukiessani tarkastelin millaisia yhteneväisiä teemoja ja merkityksiä niistä nousee. Näin teemat ja merkitykset nousivat aineistosta. Tämän jälkeen lajittelin

¹⁴⁶ Helve 2006, 93–94; Hakonen & Hernesniemi 39–42.

aineistosta nousseet teemat ja merkitykset kolmeen, taustakirjallisuudesta nousevaan pääluokkaan.

Analyysin aikana luin muuta aiheeseen liittyvää tutkimusta. Aiemmasta tutkimuksesta löysin samankaltaisia tuloksia, mitä tutkielmani aineistosta nousi. Samalla aiempi tutkimus auttoi minua tarkastelemaan tutkielmani aineistoa näkökulmista, jotka olisivat muuten voineet jäädä huomioimatta.

Tutkielmassani vertailin myös, miten erilaiset taustamuuttajat vaikuttivat isoskoulutettavien suhtautumiseen hengelliseen musiikkiin ja seurakuntaan. Yksi näistä taustamuuttujista oli se, kuinka merkitykselliseksi isoskoulutettava koki hengellisen elämän itselleen. Muodostin tiedonantajistani avoimen vastauksen perusteella kolme ryhmä. Toinen tarkastelemani taustamuuttuja oli tiedonantajan sukupuoli. Miesten ja naisten välistenerojen tilastollista merkitsevyyttä olen tarkastellut kahden korreloimattoman otoksen keskiarvotestillä.¹⁴⁷

Osa tiedonantajista jäi tekemäni ryhmäjaottelun ulkopuolelle, sillä he joko eivät kertoneet omasta hengellisestä elämästään mitään tai heidän vastauksissaan ei ollut riittävästi materiaalia, jotta heidät olisi voitu luokitella johonkin kolmesta ryhmästä. Olen kuitenkin ottanut näiden tiedonantajien vastaukset huomioon koko aineistoa käsittelevissä osioissa, sillä he edustavat kuitenkin isoskoulutettavia. Samoin osassa vastauksista ei ollut riittävästi materiaalia, jotta olisin voinut löytää niistä teemoja tai merkityksiä. Nämä vastaukset on otettu analysoinnissa huomioon ja olen pyrkinyt löytämään mahdollisia selittäviä tekijöitä siitä, miksi tiedonantaja on jättänyt vastaamatta tai vastannut niin lyhyesti, ettei sitä ole voitu varsinaisessa teemoituksessa huomioida. Tiedonantajat ovat esimerkiksi saattaneet jättää vastaamatta kysymykseen tilanteista, joissa käyttävät hengellistä musiikkia, jos he ovat aiemmin kyselyssä kertoneet, etteivät kuuntele hengellistä musiikkia lainkaan.

3.5 Tutkimuksen luotettavuus

Kyselylomakkeen suunnittelussa haasteeksi nousi kysymysten muotoilu kohderyhmälle sopiviksi. Koska suurin osa vastaajista oli iältään 15–17-vuotiaita ja lomake täytettiin

¹⁴⁷ Heikkilä 2010, 224–232.

mobiililaitteella, tuli kysymysten olla mahdollisimman yksiselitteisiä ja helppoja vastata. Nuoret täyttivät kyselylomakkeen nuortenillan aikana. Osaan lomakkeen kysymyksistä isokoulutettavat vastasivat likert-asteikolla, jossa numero viisi vastasi vastausta *erittäin tärkeäksi* ja yksi vastausta *en ollenkaan tärkeäksi*. Lomakkeessa kysyttiin, kuinka tärkeäksi isokoulutettavat kokivat eri aiheet. Näitä aiheita olivat seurakunnan toiminta, musiikki ja hengellinen musiikki.

Isokoulutettavat vastasivat yleensä jokaiseen kysymykseen, mutta saattoivat jättää joitakin kysymyksiä tyhjiksi. Tällaisia kysymyksiä olivat erityisesti avoimet kysymykset, tai jos isokoulutettava oli vastannut kysymykseen jo aiemmassa avoimessa kysymyksessä.¹⁴⁸ Erityisesti kysymys *kuvaile omin sanoin hengellistä elämääsi* jäi monella vastaajalla tyhjäksi. Tähän saattaa vaikuttaa kysymyksen henkilökohtainen luonne, sen avoimuus tai vastaajien aiheeseen liittyvän kokemuksen puute.

Vuoden 2006 nuorisobarometristä sekä Hakosen ja Hernesniemen opinnäytetyöstä voi selkeästi nähdä, että seurakunnan maantieteellisellä sijainnilla on merkitystä nuoren uskonnollisuudelle ja kiinnostukselle seurakuntaa ja sen ilmiöitä kohtaan.¹⁴⁹ Tässä tutkielmassa aineisto kerättiin kahdessa seurakunnassa: Tampereen Eteläisessä seurakunnassa sekä Joensuun evankelis-luterilasiessa seurakunnassa. Näin ollen tutkimuksen tulokset eivät ole suoraan yleistettävissä koko maahan.

Tutkimusaineistoni perusjoukko on 22 461 vuonna 2016 isostoimintaan osallistunutta nuorta, joista 67,8 % on tyttöjä ja 32,2 % on poikia. Kyselyyni osallistui 61 isokoulutettavaa joista 70% on naisia ja 30% miehiä. He valikoituivat seurakunnan mukaan tutkielmaani. Tutkielmani aineisto on harkinnanvarainen näyte perusjoukosta, eikä satunaisotos ja näytteen koko on varsin pieni suhteutettuna perusjoukkoon. Näin tilastolliset menetelmät ovat vain suuntaa antavia, eivätkä ole tarkasti yleistettävissä perusjoukkoon.¹⁵⁰

¹⁴⁸ Esimerkiksi vastaaja saattoi jättää jonkin hengellistä musiikkia koskevan kysymyksen tyhjäksi, jos oli aiemmin ilmaissut, ettei kuuntele hengellistä musiikkia laisinkaan.

¹⁴⁹ Helve 2006, 93–94; Hakonen & Hernesniemi 39–42.

¹⁵⁰ Manninen, Ylén 2000, 1–2.

3.6 Kyselyyn osallistuneet

Tiedonantajat valikoituivat sen perusteella, mihin seurakuntaan he kuuluivat. Olin yhteydessä usean seurakunnan nuorisotyöhön. Kyselin ovatko he halukkaita osallistumaan tutkielmaani. Näistä seurakunnista tutkielmaani osallistuivat Tampereen Eteläinen seurakunta sekä Joensuun luterilainen seurakunta. Kysely toteutettiin osana seurakunnan isos-toimintaa ja siihen vastasi molemmissa seurakunnassa toiminnassa paikalla olleet isoskoulutettavat.

Kyselyyni osallistui 61 isoskoulutettavaa joista 70% on naisia ja 30% miehiä. Heistä 37 oli Tampereen Eteläisestä seurakunnasta ja 24 Joensuun evankelis-luterilasiesta seurakunnasta. Iältään he olivat 14–21 vuotiaita. Heistä suurin osa oli 14–16-vuotiaita. Heitä oli kaksi kolmasosaa vastaajista. Vähiten oli yli 18 vuotiaita. Heitä oli 5 % vastaajista. Isoskoulutettavat ovat olleet mukana seurakunnan toiminnassa keskimäärin 3,9 vuotta. Suurimman ryhmän muodostavat, jotka olivat olleet toiminnassa mukana 0–3 vuotta. Heitä oli hieman yli puolet vastaajista. %. Vähiten oli niitä vastaajia, jotka olivat olleet mukana toiminnassa yli kymmenen vuotta. Heitä oli alle 10 % vastaajista.

4 HENGELLISEN MUSIIKIN MERKITYS ISOSKOULUTETTAVIEN SPIRITUALITEETISSA

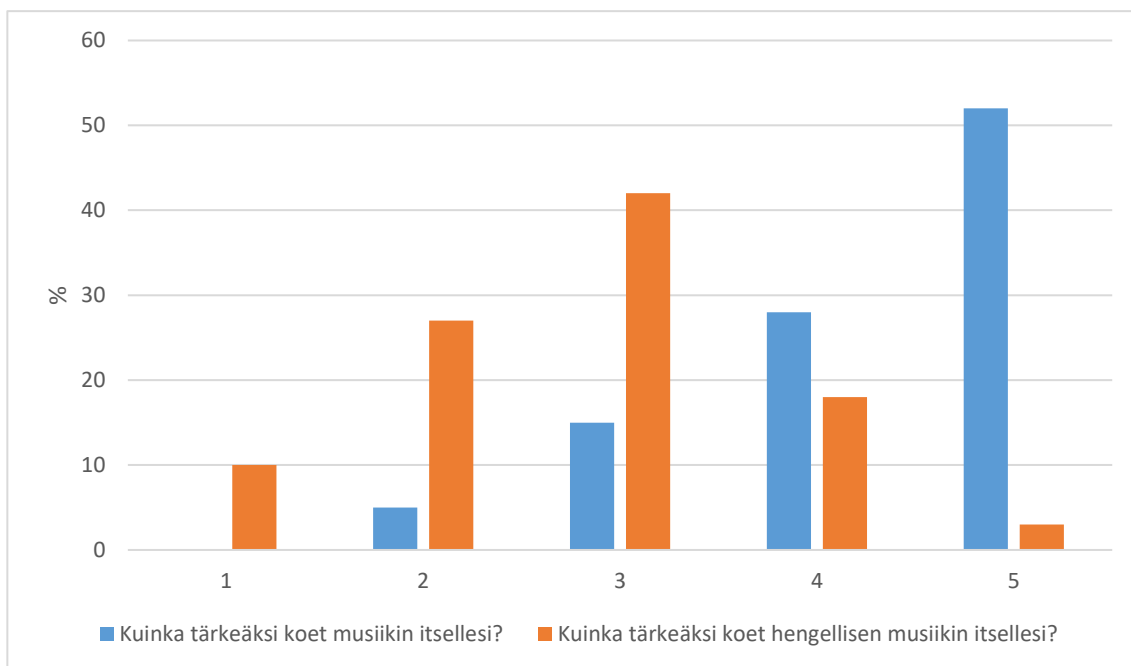
Tässä luvussa käyn yleisesti läpi tutkielmani aineistoa ja siitä nousevia teemoja. Tämän jälkeen vertailen naisten ja miesten antamia vastauksia keskenään. Ensimmäisessä alaluvussa jaan vastaajani kolmeen ryhmään ja tarkastelen, miten hengellinen musiikki näytetään näiden ryhmien vastaajien hartauselämässä sekä mitä Jumalaan liittyviä funktioita isoskoulutettavat ovat antaneet hengelliselle musiikille. Toisessa alaluvussa tarkastelen mitä sosiaalisia funktioita ja merkityksiä hengellisellä musiikilla on isoskoulutettaville. Kolmannessa alaluvussa tarkastelen millaisia itseen liittyviä merkityksiä ja funktioita hengellisellä musiikilla on isoskoulutettavalle, ja miten nämä eroavat muusta musiikista.

Aineiston esittely.

Seurakunnan toiminnan tärkeyden isoskoulutettavat arvioivat olevan keskimäärin 3,6.¹⁵¹ Vastausten mediaani oli 4. Eniten isoskoulutettavat osallistuivat nuorten toimintaan. Isoskoulutettavista 52 % kokee musiikin erittäin tärkeäksi ja 89 % heistä kuuntelee musiikkia vähintään päivittäin. Keskimäärin he arvioivat musiikin tärkeyden olevan 4,2.¹⁵² Vastaajista 52 % arvioi musiikin tärkeyden itselleen olevan viisi, 28% vastaajista arvioi sen olevan neljä, 15 % vastaajista arvioi sen olevan kolme ja 5 % vastaajista arvioi sen olevan kaksi. Hengellisen musiikin isoskoulutettavat arvioivat olevan huomattavasti vähemmän tärkeää ja he kuuntelevat sitä harvemmin. Hengellisen musiikin tärkeydeksi noin 42 % arvioi kolme ja noin 37 % vastaajista arvioi sen alapuolelle. Vastausten keskiarvo on noin 2,8. (Ks. Kuvio 1)

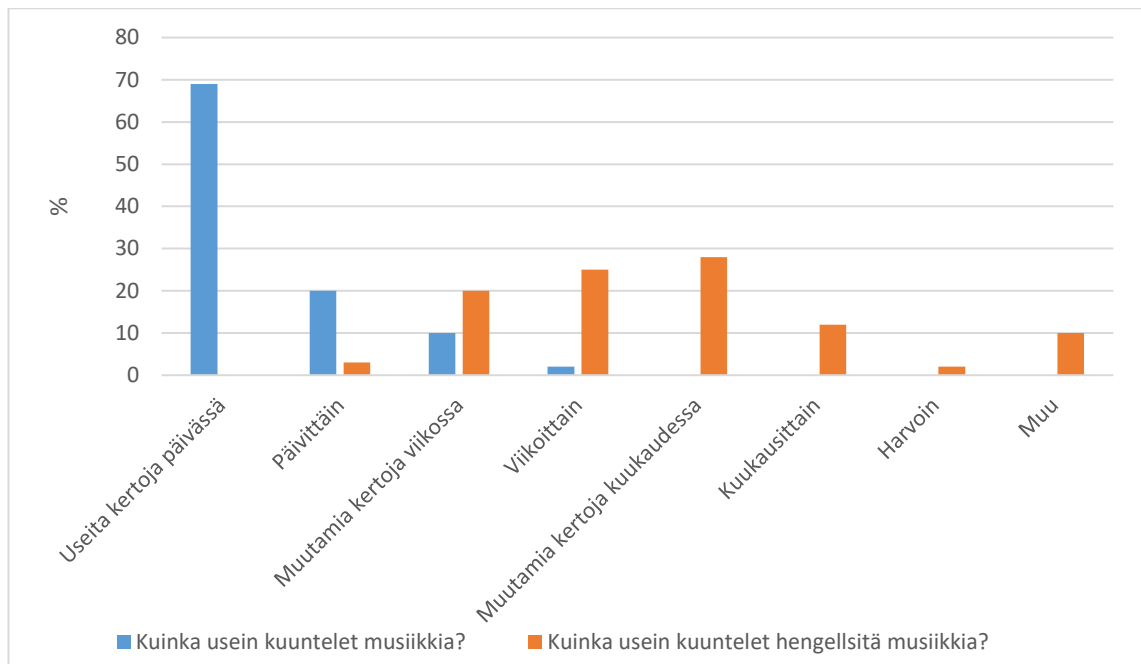
¹⁵¹ Likert-asteikolla 1–5, jossa viisi on ”erittäin tärkeäksi” ja yksi ”en ollenkaan tärkeäksi”

¹⁵² Likert-asteikolla 1–5, jossa viisi on ”erittäin tärkeäksi” ja yksi ”en ollenkaan tärkeäksi”

Kuvio 1: Kuinka tärkeäksi isoskoulutettavat (N=61) kokivat musiikin ja hengellisen musiikin itselleen.

Isoskoulutettavat kuuntelivat keskimäärin musiikkia useita kertoja päivässä. 69% vastaajista kertoi kuuntelevansa musiikkia useita kertoja päivässä, päivittäin kertoi kuuntelevansa 20 % vastaajista, muutamia kertoja viikossa 10 % vastaajista ja viikoittain 2 % vastaajista. Musiikkia he kuuntelivat mieluiten yksin (90 % vastaajista). Mieluiten he kuuntelivat pop- (noin 52 % vastaajista), rap- (32 % vastaajista) ja rock-musiikkia (noin 25 % vastaajista). Noin 77 % isoskoulutettavista kuunteli hengellistä musiikkia muutamasta kerrasta kuukaudessa muutamaan kertaan viikossa. (Ks. Kuvio 2) Isoskoulutettavista 63 % kuunteli hengellistä musiikkia mieluiten muiden seurassa. Hengellisenä musiikkina he käyttivät useimmiten NSV:n lauluja, jonka jälkeen he kuuntelevat mieluiten gospelmusiikkia. Noin 18 % vastaajista kertoi, ettei kuuntele hengellistä musiikkia ollenkaan vapaaehtoisesti seurakuntatoiminnan ulkopuolella.

Kuvio 2: Kuinka usein isoskoulutettavat (N=61) kuuntelivat musiikkia.

Isoskoulutettavista 78 % kertoi pitäneensä yhden tai useamman hartauden. Hartauden pitäneistä 87 % kertoi käyttäneensä musiikkia jossain muodossa hartautensa osana. Hartausmusiikki saattoi olla yhteislaulu, äänitettyä musiikkia tai itse soitettua soitinmusiikkia. Yhdessä hartaudessa saattoi olla yhtä tai useampaa musiikin käyttötapaa. Musiikkia hartauksissaan käyttäneistä 64 % kertoi käyttäneensä yhteislaulua, äänitettyä musiikkia kertoi soittaneensa 54 % ja 10 % kertoi soittaneensa itse soitinmusiikkia. Isoskoulutettavista 47 % kertoi käyttävänsä hengellistä musiikkia hartauselämässään joka kerta tai lähes joka kerta. Joskus hengellistä musiikkia hartauselämässään käyttäviä oli 32 % isoskoulutettavista.

Sukupuolten välisiä eroja

Naiset olivat miehiä keskimäärin hieman nuorempia. Naisten keskimääräinen ikä oli 15,9 vuotta ja miesten 16,7 vuotta. Ero on kahden korreloimattoman otoksen keskiarvotestin perusteella melkein merkitsevä p-arvolla 0,0215. Toisaalta naiset olivat olleet keskimäärin kauemmin mukana seurakunnan toiminnassa kuin miehet. Naiset olivat olleet keskimäärin mukana seurakunnan toiminnassa 4,2 vuotta ja miehet 3,3 vuotta. Seurakunnan toiminnassa vietetty aika kuitenkin jakautui hyvin samalla tavalla miesten ja naisten sisällä. Miehistä 56 % oli ollut seurakunnan toiminnassa 0–3 vuotta. Naisilla vastaava luku oli 54 %. Miehistä seurakunnan toiminnassa 4–9 vuotta mukana olleita oli 39 % ja vastaavasti 37 % naisista. 10-16 vuotta seurakunnan toiminnassa oli ollut mukana miehistä

6 % ja naisista 10 %. Naiset ja miehet osallistuvat samalla tavalla seurakunnan eri toimintamuotoihin.

Naiset kokivat musiikin tärkeämmäksi itselleen kuin miehet ja he kuuntelivat sitä useammin. Naisista 56 % arvioi musiikin olevan heille erittäin tärkeää. Heidän vastaustensa keskiarvo oli 4,4. Saman vastauksen antoi 44 % miehistä. Heidän vastaustensa keskiarvo oli 4,1. Asteikolla yhdestä viiteen suurin ero sukupuolten välillä näkyi vastausvaihtoehdossa 3. Naisista 9 % arvioi musiikin tärkeyden olevan itselleen 3 kun taas miehistä vastaajia oli 28 % Sama heijastui siinä, kuinka usein naiset ja miehet kuuntelivat musiikkia. Naisista 74 % kuunteli musiikkia useita kertoja päivässä, kun taas miehistä 56 %. Miehistä 22 % kertoi kuuntelevansa musiikkia muutamia kertoja viikossa, kun taas naisista saman vastauksen antoi 5 %. Naiset pitivät myös hengellistä musiikkia itselleen tärkeämpänä kuin miehet. Naiset arvioivat keskimäärin hengellisen musiikin tärkeyden olevan itselleen 2,9 ja miehet 2,6. Naisista 45 % arvioi hengellisen musiikin tärkeydeksi kolme. Miehillä saman vastauksen antoi 33 %. Miehistä 39 % arvioi hengellisen musiikin tärkeyden olevan itselleen kaksi, kun taas naisista saman vastauksen antoi 21 %. Miehet ja naiset kuuntelivat keskimäärin hengellistä musiikkia yhtä usein. Naiset kuuntelivat mieluiten NSV:n lauluja, kun taas miehet kuuntelivat mieluiten gospelia. Miehistä 41 % ja naisista 8 % eivät kuuntele hengellistä musiikkia vapaaehtoisesti seurakunnan ulkopuolella. Miehet kuuntelivat hengellistä musiikkia mieluummin yksin. Heistä 53 % kertoi kuuntelevansa hengellistä musiikkia mieluiten yksin, kun taas naisista 69 % kertoi kuuntelevansa sitä mieluiten muiden seurassa. Tässä tutkielmassa erot miesten janaisten välillä eivät ole tilastollisesti merkitseviä niin musiikin kuin hengellisen musiikinkaan kohdalla. Kuitenkin aikaisempi tutkimus on osoittanut, että naiset pitävät musiikkia itselleen tärkeämpänä kuin miehet.¹⁵³

Naisista 80 % ja miehistä 70 % oli pitänyt yhden tai useamman hartauden. He käyttivät musiikkia hartauksissaan yhtä paljon. Hartausmusiikkina miehet käyttivät naisia useammin yhteislaulua. Naiset käyttivät omissa hartauksissaan taas yhtä useasti äänitteitä kuin yhteislaulujakin. Naiset kertoivat käyttävänsä hengellistä musiikkia osana hartauselämänsä useammin kuin miehet. Naisista kolmasosa kertoi käyttävänsä hengellistä musiikkia hartauselämässään lähes joka kerta, hieman vajaa kolmasosa joskus ja 19 % kertoi

¹⁵³ Miranda & Gudreau 2011, 7–8; Juslin ym. 2008 677–679.

käyttävänsä hengellistä musiikkia joka kerta osana hartauselämäänsä. Miehistä taas kolmasosa kertoi, ettei käytä hengellistä musiikkia hartauselämässään koskaan. 28 % heistä taas kertoi käyttävänsä sitä lähes joka kerta ja 22 % joskus.

Miesten ja naisten vastausten vertailu on keskenään ongelmallista, sillä miespuolisia vastaajia on hyvin vähän. Kaikista vastaajista 70 % on naisia ja 30 % miehiä. Tämä vaikeutti myös tilastollisten merkitsevyyksien laskemista. Kuitenkin koen, että sukupuolten välinen tarkastelu auttaa tarkastelemaan aihetta, ja voi avata uusia näkökulmia. Tästä vertailusta ei kuitenkaan voida vetää ratkaisevia johtopäätöksiä. Sukupuolten välinen vertailu on myös yhteneväinen Helven vuoden 2006 nuorisobarometriin kirjoittaman artikkelin kanssa. Naiset suhtautuvat miehiä myönteisemmin seurakuntaan ja sen toimintaan.¹⁵⁴ Samalla hengellinen musiikki on heille merkityksellisempää.

4.1 Hengellinen musiikki ja hengellinen elämä

Tässä alaluvussa jaan vastaajani kolmeen ryhmään ja tarkastelen, miten nämä ryhmät suhtautuvat hengelliseen musiikkiin ja seurakuntaan, sekä miten he ovat tutustuneet hartauksien pitämiseen. Tarkastelen myös missä ja miten isokoulutettavat ovat tutustuneet hengelliseen musiikkiin sekä tarkastelen, millaisia Jumalaan liittyviä merkityksiä heidän vastauksistaan nousee.

Ryhmien esittely

Seuraavaksi jaan vastaajat ryhmiin. Vastauksista nousevien teemojen perusteella jaoin vastaajat kolmeen ryhmään. Ryhmät on luotu avoimen kysymyksen pohjalta, jossa pyysin vastaajia kuvailemaan omin sanoin hengellistä elämäänsä. Kaksikymmentäkuusi vastaajaa jäi luokittelun ulkopuolelle. Osa vastaajista saattoi kokea seurakunnan toiminnan jopa erittäin tärkeäksi, mutta tarkemman kuvauksen puuttuessa en voi liittää heitä ryhmiin, sillä en heidän vastauksiensa perusteella tiedä heidän motiivejaan osallistua hengelliseen toimintaan. Sosiaaliset motiivit saattavat tehdä seurakunnan toiminnan heidän kannaltaan tärkeiksi. Seurakunta saattaa olla tärkeä paikka tavata ystäviä ja näin ollen merkittävämpi

¹⁵⁴ Helve 2006, 102.

sosiaalisten kuin hengellisten motiivien takia.¹⁵⁵ Kuvaukset saattoivat olla jopa positiivissävyytteisiä, mutta täyteen varmuuteen ei voida päästä.

Ensimmäiseen ryhmään luokittelin ne vastaajat, jotka kuvasivat hengellisen elämän olevan heille jollain tavalla tärkeä tai merkityksellinen. Samoin liitin tähän ryhmään ne vastaajat, jotka kertoivat osallistuvansa hengelliseen toimintaan verrattain usein.¹⁵⁶ Tähän ryhmään kuului seitsemäntoista vastaajaa. Ryhmän vastaukset voivat olla vaihtelevia, koska kysymys on avoin. Esimerkiksi Juhani kuvaus omasta hengellisestä elämästä on vahva ja sisältää sitä korostavan metaforan. Toisaalta ryhmään kuului vastauksia, jotka ovat keskittyneet kuvaamaan hengelliseen elämään liittyviä konkreettisia aktiviteettejä, joista esimerkkeinä Mikaelin ja Marian vastaukset. Nämä vastaajat liitin tähän ryhmään sen takia, että he kuvasivat osallistuvansa seurakunnan toimintaan aktiivisemmin kuin muiden ryhmien vastaajat.

Olen lionnut kiehuvassa uskon altaassa koko ikäni. Uskon. Perheeni on Helluntalainen, tarviiko muuta lisätä? Lapsuuteen liittyy myös supernaturaali kokemus.

-Juhani

Käyn kirkossa kuukausittain. Lisäksi käyn leireillä ja isoskoulutuksessa

-Mikael

Käyn nuortenilloissa ja sielä käydään läpi raamattua. Myös pianotunneilla olen lähiaikoina soittanut jotain hengellistä musiikkia.

-Maria

Toisen ryhmäksi muodostivat ne vastaajat, jotka kuvasivat hengellisen elämänsä olevan satunnaista. Tähän ryhmään kuului seitsemän vastaajaa. Vastaajat saattoivat osallistua isostoimintaan aktiivisesti, mutta kuvastivat hengellisen elämänsä olevan epäsäännöllistä sen ulkopuolella. Tästä esimerkkinä Emilian vastaus. Vastaukset keskittyivät usein kuvaamaan konkreettisia hengelliseen elämään liittyviä aktiviteettejä, mutta muutama kuvasi hengellisen elämänsä harjoittamisen suoraan olevan satunnaista.

¹⁵⁵ Porkka 2005, 87.

¹⁵⁶ Helve 2006, 93.

Käyn kirkossa jouluna ja välillä isostoiminnan kautta. Käyn isoskoulutuksessa kerran viikossa.

-Emilia

Jossakin määrin vaihtelevaa.

-Sofia

Kolmannen ryhmän muodostivat ne vastaajat, jotka kuvasivat hengellisen elämänsä rajoittuvan ainoastaan isostoimintaan tai ettei sitä ole lainkaan. Tähän ryhmään kuului yksitoista vastaajaa. Kuitenkin voidaan olettaa, että jokainen vastaaja kokee olevansa isoskoulutettava. Tämän takia, jos vastaaja on kuvannut hengellisen elämänsä rajoittuvan ainoastaan isostoiminnan piiriin, se jää epäsäännöllisemmäksi kuin niillä, jotka kuvaavat harjoittavansa hengellistä elämäänsä myös isostoiminnan ulkopuolella.

En olisi ilman isostoimintaa oikeastaan erityisemmin mukana seurakunnan toiminnassa, enemmänkin olen tapakristitty

-Katariina

Ei ole

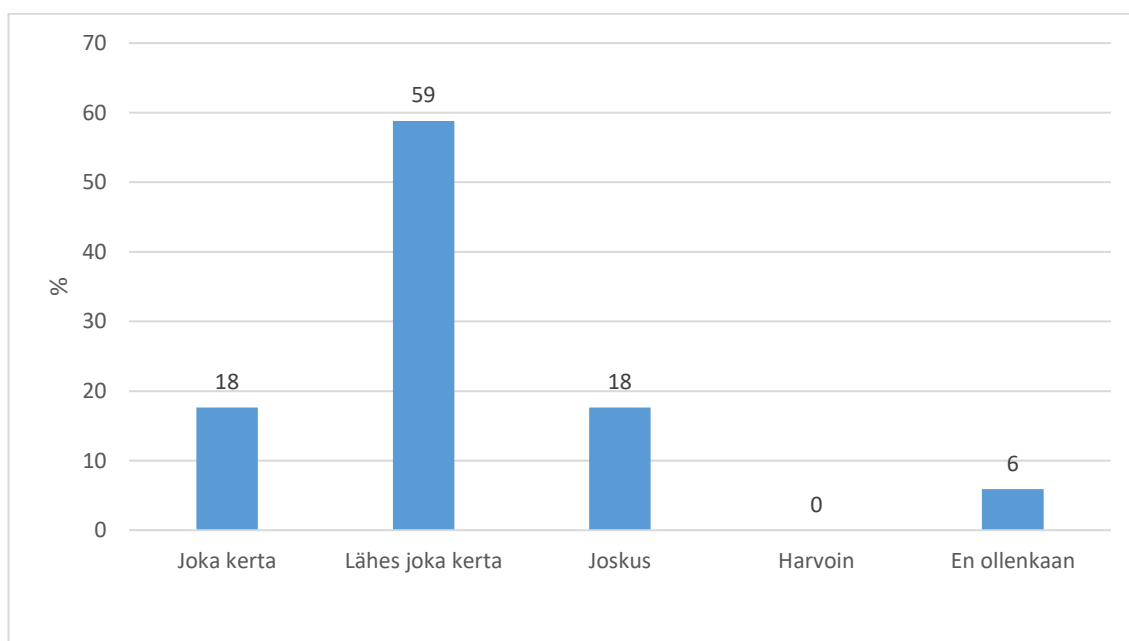
-Johannes

Ryhmien välisiä eroja

Ensimmäisen ryhmän vastaajat pitivät hengellistä musiikkia itselleen tärkeämpänä kuin muihin ryhmiin luokittamani vastaajat. Kahdeksan tähän ryhmään luokittelimistani vastaajista arvioi hengellisen musiikin tärkeyden olevan itselleen 3, kuusi arvioi sen olevan 4, kaksi 5 ja yksi arvioi sen olevan 2. Ryhmän keskiarvoksi muodostui 3,5, mikä on huomattavasti suurempi kuin muilla ryhmillä ja suurempi kuin kaikkien vastaajien keskiarvo.¹⁵⁷ He myös kuuntelivat hengellistä musiikkia keskimäärin useammin kuin muihin ryhmiin luokittamani vastaajat. Seitsemän tähän ryhmään luokittelimistani vastaajista

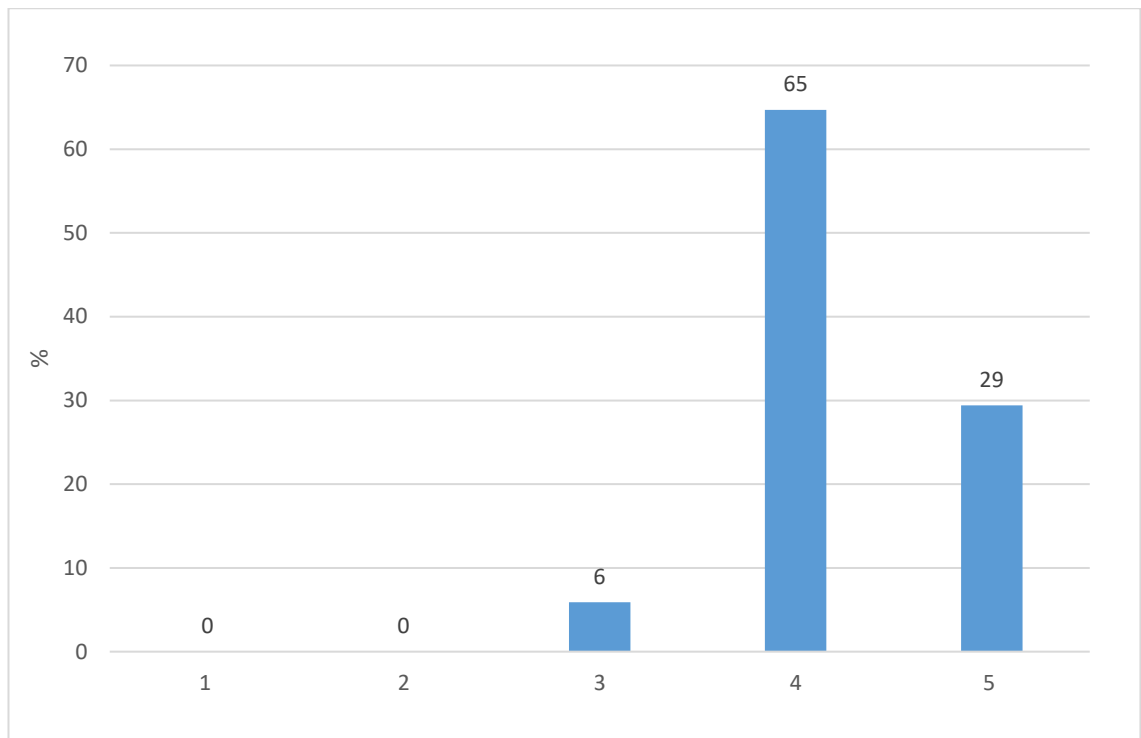
¹⁵⁷ Likert-asteikolla 1–5, jossa viisi on ”erittäin tärkeäksi” ja yksi ”en ollenkaan tärkeäksi”

kertoi kuuntelevansa hengellistä musiikkia muutamia kertoja viikossa, neljä kertoi kuuntelevansa viikoittain, kaksi kertoi kuuntelevansa muutamia kertoja viikossa, kaksi kuukausittain, yksi päivittäin ja yksi kertoi, ettei juuri kuuntele hengellistä musiikkia, mutta tahtoi kuunnella sitä silti useammin. Tähän ryhmään kuuluvat vastaajat käyttivät myös hengellistä musiikkia hartauselämässään useammin kuin muihin ryhmiin luokitteleni vastaajat. (Ks. Kuvio 3) Heistä kymmenen kertoi käyttävänsä hengellistä musiikkia hartauselämässään lähes joka kerta, kolme joka kerta, kolme joskus ja yksi kertoi, ettei käytä hengellistä musiikkia koskaan hartauselämässään. Tämä vastaaja kertoi, ettei pidä hengellisestä musiikista, sillä katsoo sen tason olevan liian matalaa, jotta hän nauttisi sen kuuntelusta

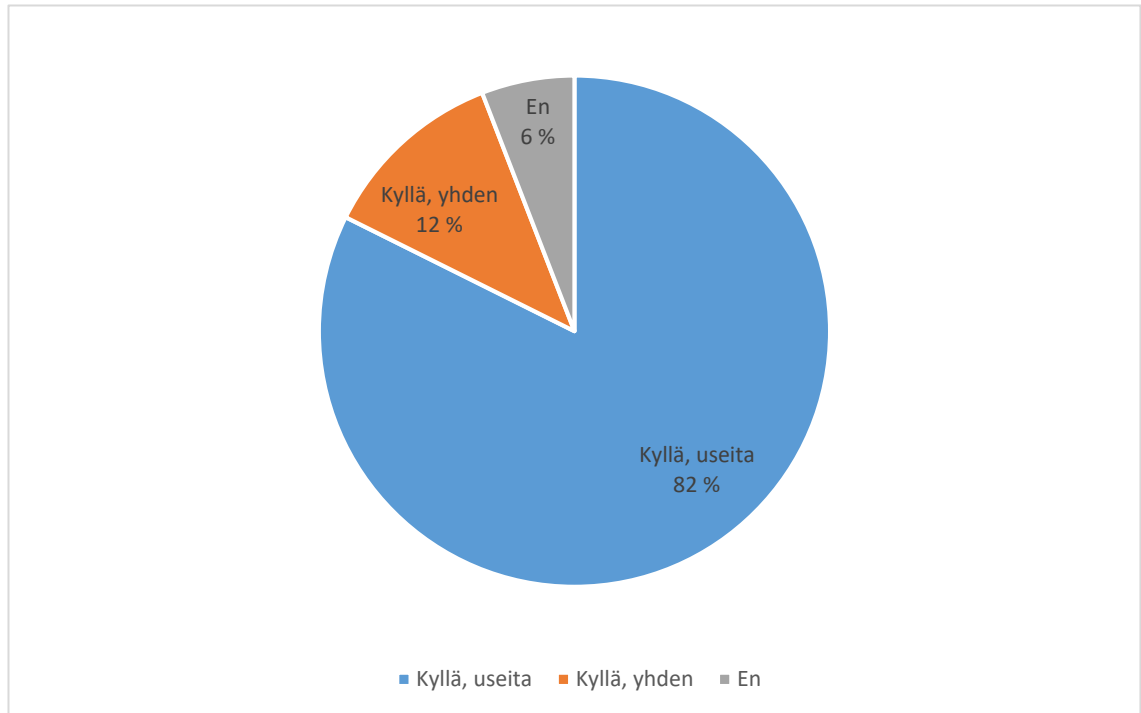
Kuvio 3: Kuinka usein ensimmäisen ryhmän vastaajat (N=17) käyttävät hengellistä musiikkia hartauselämässään

Ensimmäisen ryhmän vastaajat pitivät seurakunnan toimintaa itselleen tärkeämpänä kuin muiden ryhmien vastaajat. (Ks. Kuvio 4) Vastaajista 65 % arvioi seurakunnan tärkeyden itselleen olevan neljä, 29 % vastaajista arvioi sen olevan viisi ja 6 % vastaajista arvioi sen olevan kolme. Tähän ryhmään luokitteleni vastaajat olivat myös olleet keskimäärin kauemmin mukana seurakunnan toiminnassa kuin muihin ryhmiin kuuluvat vastaajat. Vastausten keskiarvoksi muodostui 4,2. Seitsemän vastaajaa oli ollut seurakunnan toiminnassa 0–3 vuotta, viisi 4–9 vuotta ja viisi heistä oli ollut mukana yli 10 vuotta. Yksittäisinä vastaajina he olivat olleet mukana seurakunnan toiminnassa puolesta vuodesta kuuteentoista vuoteen.

Kuvio 4: Kuinka tärkeäksi ensimmäisen ryhmän vastaajat (N=17) kokevat seurakunnan toiminnan itselleen

Tähän ryhmään luokittamani vastaajat osallistuvat muita ryhmiä aktiivisemmin jumalanpalvelustoimintaan ja hartauksiin. He myös käyttävät hengellistä musiikkia eniten jumalanpalveluksissa ja hartauksissa. Samoin he olivat pitäneet itse eniten hartauksia. (Ks. Kuvio 3) Vastaajista 82 % vastaajista kertoi pitäneensä useita hartauksia. Yhden hartauden kertoi pitäneensä 12 % vastaajista ja 6 % kertoi, ettei ollut pitänyt yhtään hartautta. Mielenkiintoista on myös, että tähän ryhmään luokittamani vastaajat arvioivat musiikin itselleen tärkeämmäksi kuin muihin ryhmiin luokittamani vastaajat. Tämän ryhmän vastausten keskiarvoksi muodostui 4,6, kun muiden ryhmien keskiarvo oli lähempänä 4,0:aa

Kuvio 5: Kuinka ensimmäisen ryhmän vastaajat (N=17) ovat pitäneet hartauksia.

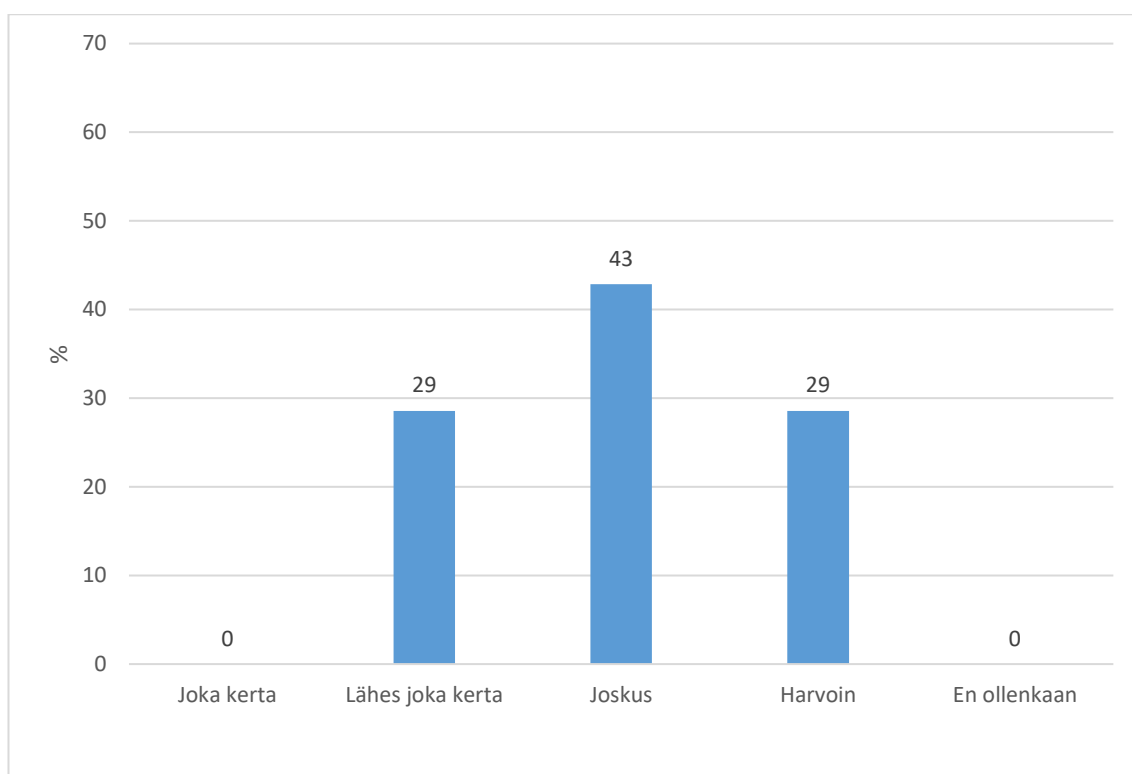
Ensimmäiseen ryhmään kuului eniten naisia suhteessa muihin ryhmiin. Heistä 82 % on naisia ja 18 % vastaajista on miehiä. Tämä näkyy myös Helven vuoden 2006 nuorisobarometriin tekemästä tutkimuksesta. Helve toteaa uskonnon olevan henkilökohtaisesti tärkeämpää tytöille kuin pojille.¹⁵⁹ Tätä kautta voidaan ymmärrettävää, miksi hengellinen musiikki on naisille tärkeämpää kuin miehille. Koska uskonnollisuus on naisille tärkeämpää, on luontevaa olettaa, että tätä kautta myös uskonnollisuuteen liittyvät ilmiöt, kuten hengellinen musiikki, tulevat tärkeämmiksi.

Toiseen ryhmään luokittelemani vastaajat arvioivat hengellisen musiikin tärkeyden tasaisesti lähes kaikkien asteikon vaihtoehtojen kohdalla. Ryhmän keskiarvoksi muodostui 2,7, mikä on hyvin lähellä kaikkien vastaajien keskiarvoa. Vastaajista 4 % arvioi hengellisen musiikin tärkeyden itselleen olevan yksi, 4 % arvioi sen olevan kaksi, 57 % vastaajista arvioi sen olevan kolme ja 4 % arvioi sen olevan neljä. Tähän ryhmään luokittelemani vastaajat kuuntelivat hengellistä musiikkia keskimäärin harvemmin kuin muihin ryhmiin luokittelemani vastaajat. Vastaajista 29 % kertoi kuuntelevansa hengellistä musiikkia muutamia kertoja kuukaudessa, 14 % kertoi kuuntelevansa sitä muutamia kertoja viikossa, 14 % viikoittain, 14 % kuukausittain, 14 % harvoin ja 14 % kertoi kuuntelevansa

¹⁵⁸ Likert-asteikolla 1–5, jossa viisi on ”erittäin tärkeäksi” ja yksi ”en ollenkaan tärkeäksi”

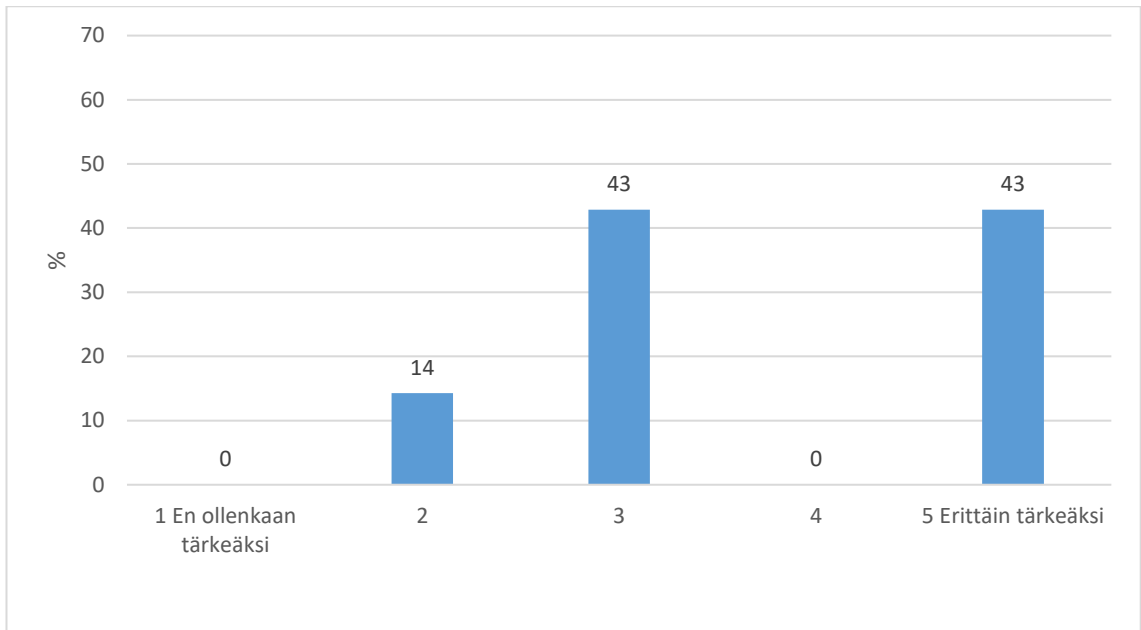
¹⁵⁹ Helve 2006, 93.

hengellistä musiikkia ainoastaan isokoulutuksessa. Hartauselämässään tähän ryhmään luokitteleni vastaajat käyttivät hengellistä musiikkia harvemmin kuin ensimmäisen ryhmän vastaajat, mutta useammin kuin kolmannen ryhmän vastaajat. (Ks. Kuvio 6) Vastaajista 43 % kertoi käyttävänsä hengellistä musiikkia hartauselämässään joskus, 29 % vastaajista kertoi käyttävänsä sitä lähes joka kerta ja 29 % kertoi käyttävänsä sitä harvoin.

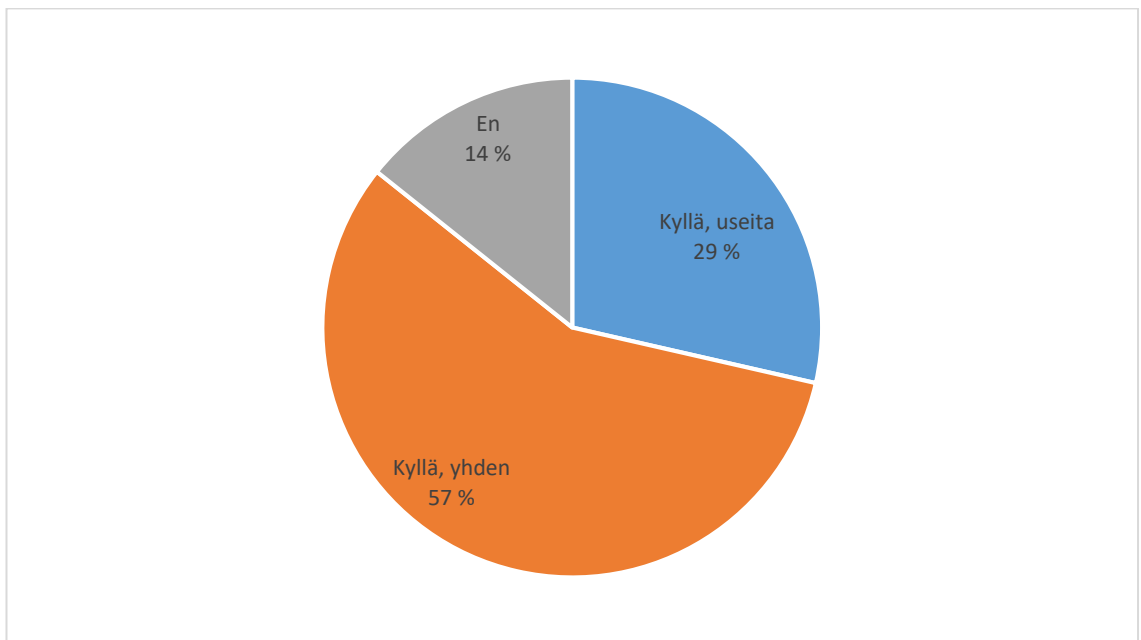
Kuvio 6: Kuinka usein toisen ryhmän vastaajat (N=7) käyttävät hengellistä musiikkia hartauselämässään

Toisen ryhmän vastaajat pitivät seurakunnan toimintaa keskimäärin vähemmän tärkeänä kuin ensimmäisen ryhmän vastaajat, mutta tärkeämpänä kuin kolmannen ryhmän vastaajat. (Ks. Kuvio 7) Vastaajista 43 % arvioi seurakunnan toiminnan tärkeyden itselleen olevan viisi, 43 % vastaajista arvioi sen olevan kolme ja 14 % vastaajista arvioi sen olevan kaksi. Ryhmän keskiarvoksi muodostui 3,7, mikä on lähellä kaikkien vastausten keskiarvoa. Tähän ryhmään luokitteleni vastaajat olivat olleet mukana seurakunnan toiminnassa vähemmän aikaa kuin ensimmäisen ryhmän vastaajat, mutta kauemmin kuin kolmannen ryhmän vastaajat. Vastaajista 43 % oli ollut mukana seurakunnan toiminnassa 0–3 vuotta ja 57 % vastaajista 4–9 vuotta. Yksittäisinä vastaajina he olivat olleet mukana seurakunnan toiminnassa mukana puolesta vuodesta kuuteen vuoteen.

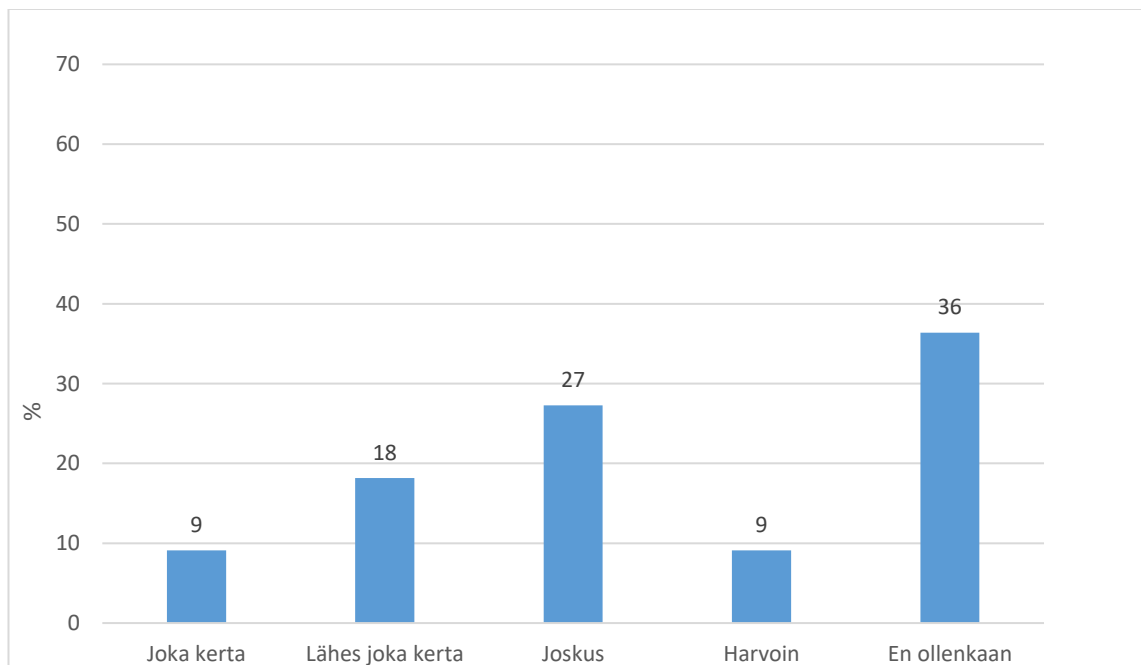
Kuvio 7: Kuinka tärkeäksi toisen ryhmän vastaajat (N=7) kokevat seurakunnan toiminnan itselleen

Tähän ryhmään luokitteleni vastaajat olivat pitäneet vähemmän hartauksia kuin ensimmäisen ryhmän vastaajat mutta enemmän kuin kolmannen ryhmän vastaajat. (Ks. Kuvio 8) Vastaajista 29 % kertoi pitäneensä useita hartauksia, 57 % vastaajista kertoi pitäneensä yhden ja 14 % vastaajista kertoi, ettei ollut pitänyt yhtään hartautta. Vastaajista 57 % on naisia ja 43 % on miehiä.

Kuvio 8: Kuinka usein toisen ryhmän vastaajat (N=7) ovat pitäneet hartauksia.

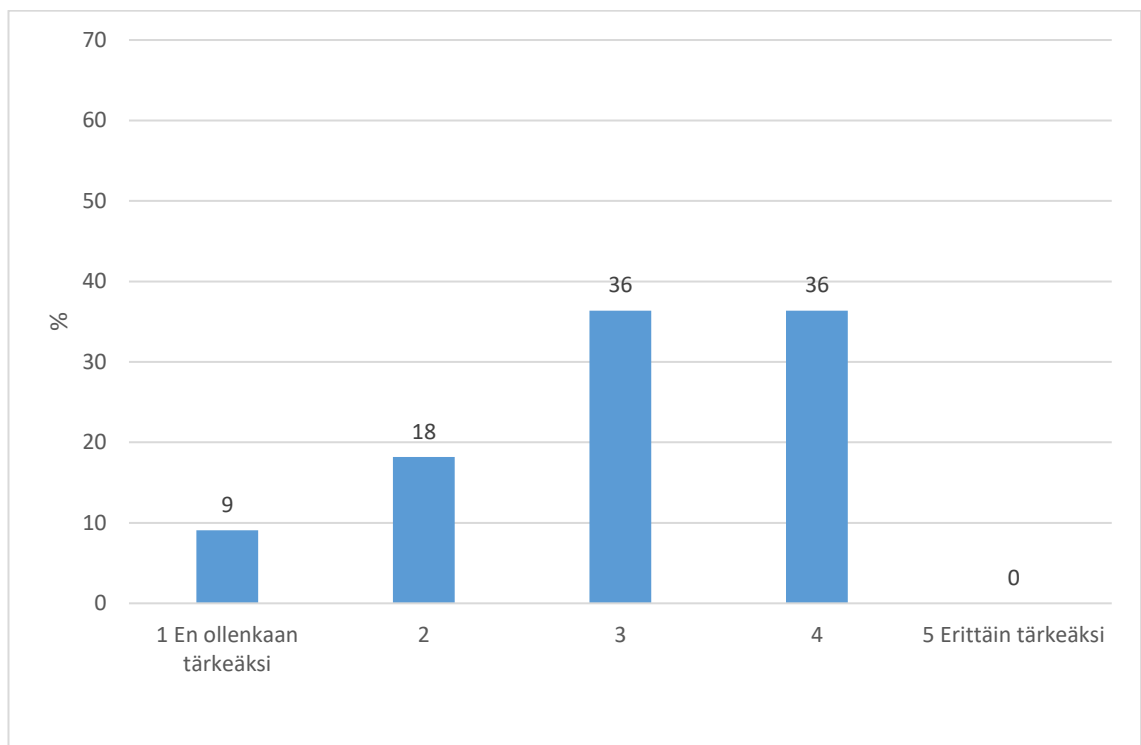
Kolmannen ryhmän vastaajat arvioivat keskimäärin hengellisen musiikin itselleen muita ryhmiä vähäisemmäksi tärkeäksi. Vastaajista 55 % arvioi sen olevan kaksi, 27 % arvioi sen olevan yksi ja 18 % arvioi sen olevan kolme. Ryhmän keskiarvoksi muodostui 1,9.¹⁶⁰ Tähän ryhmään kuuluvat vastaajat kuitenkin kuuntelivat hengellistä musiikkia keskimäärin useammin kuin toisen ryhmän vastaajat. Vastaajista 50 % kertoi kuuntelevansa hengellistä musiikkia viikoittain, 30 % kertoi kuuntelevansa muutamia kertoja kuukaudessa ja 20 % kertoi kuuntelevansa kuukausittain. Yhdestätoista ryhmään kuuluneesta vastaajasta yksi jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Hänen muissa vastauksissa kuitenkin painottui se, ettei hän kuuntele hengellistä musiikkia oma-aloitteisesti. Tähän ryhmään luokittelemani vastaajat käyttivät hengellistä musiikkia hartauselämässään keskimäärin harvemmin kuin muiden ryhmien vastaajat. (Ks. Kuvio 9) Vastaajista 36 % kertoi, ettei koskaan käytä hengellistä musiikkia hartauselämässään, 27 % vastaajista kertoi käyttävänsä sitä joskus, 18 % vastaajista kertoi käyttävänsä sitä lähes joka kerta, 9 % vastaajista kertoi käyttävänsä sitä joka kerta ja 9 % käyttävänsä hengellistä musiikkia harvoin osana hartauselämäänsä.

Kuvio 9: Kuinka usein kolmannen ryhmän vastaajat (N=11) käyttävät hengellistä musiikkia hartauselämässään

¹⁶⁰ Likertin asteikolla 1–5, jossa viisi on ”erittäin tärkeäksi” ja Yksi ”en ollenkaan tärkeäksi”

Kolmannen ryhmän vastaajat keskimäärin pitivät seurakunnan toimintaa itselleen vähemmän tärkeänä kuin muihin ryhmiin kuuluvat vastaajat. (Ks. Kuvio 10) Vastaajista 36 % arvioi seurakunnan toiminnan tärkeyden olevan itselleen neljä, 36 % arvioi sen olevan kolme, 18 % vastaajista arvioi sen olevan kaksi ja 9 % vastaajista arvioi sen olevan yksi. Ryhmän keskiarvoksi muodostui 3,0.¹⁶¹ Tähän ryhmään luokitteleni vastaajat olleet keskimäärin vähiten aikaa mukana seurakunnan toiminnassa. Vastaajista 82 % oli ollut mukana seurakunnan toiminnassa 0–3 vuotta ja 18 % vastaajista oli ollut mukana 4–9 vuotta. Yksittäisinä vastaajina he olivat olleet mukana puolesta vuodesta seitsemään vuoteen.

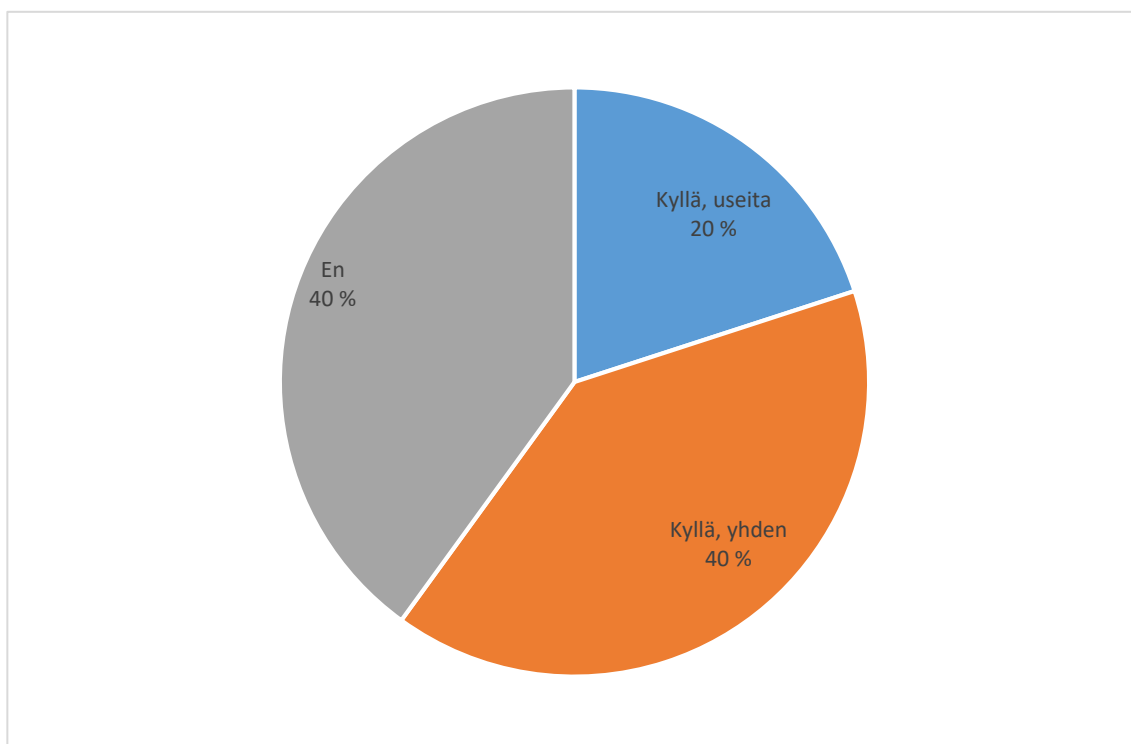

Kuvio 10: Kuinka tärkeäksi kolmannen ryhmän vastaajat (N=11) kokevat seurakunnan toiminnan itselleen

Hartauksia tähän ryhmään luokitteleni vastaajat olivat pitäneet keskimäärin vähemmän kuin muihin ryhmiin luokitteleni vastaajat. (Ks. Kuvio 11) Vastaajista 45 % ei ollut pitänyt hartauksia, 36 % vastaajista oli pitänyt yhden hartauden ja 18 % vastaajista oli pitänyt useamman hartauden. Tähän ryhmään kuului eniten miehiä suhteessa muihin

¹⁶¹ Likertin asteikolla 1–5, jossa viisi on ”erittäin tärkeäksi” ja Yksi ”en ollenkaan tärkeäksi”

ryhmiin. Tämän ryhmän vastaajista 45 % oli miehiä ja 55 % vastaajista oli naisia. Tämä on yhteneväinen Helven tutkimuksen kanssa.¹⁶² Mielenkiintoista tässä ryhmässä on myös, että he arvioivat keskimäärin musiikin hieman vähemmän tärkeämmäksi kuin muihin ryhmiin kuuluvat vastaajat. Tämä ryhmän keskiarvoksi muodostui 3,9, kun taas muiden ryhmien keskiarvo oli 4,0 yläpuolella. He kuuntelivat musiikkia keskimäärin harvemmin ja heidän musiikkimakunsa oli keskimäärin suppeampi kuin muilla ryhmillä. He eivät myöskään osallistuneet jumalanpalvelustoimintaan.

Kuvio 11: Kuinka usein kolmannen ryhmän vastaajat (N=11) ovat pitäneet hartauksia.

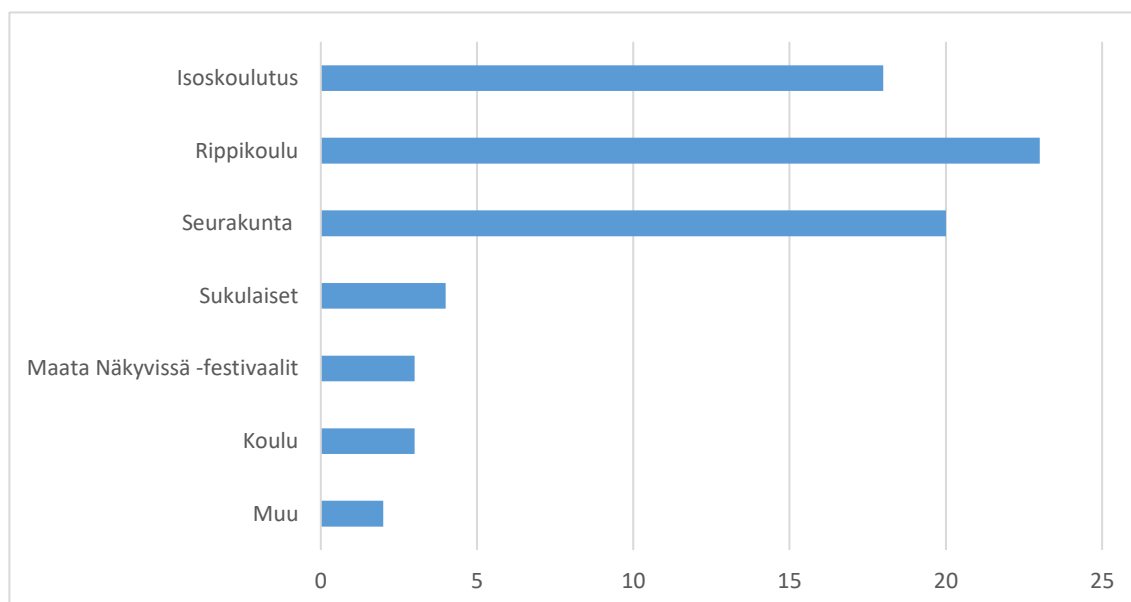
Tutustuminen hengelliseen musiikkiin ja sen käyttö suhteessa Jumalaan

Suurin osa isokoulutettavista tutustui hengelliseen musiikkiin rippikoulussa. (Ks. Kuvio 12) Seuraavaksi yleisimmin isokoulutettavat tutustuivat hengelliseen musiikkiin isokoulutuksen ja seurakunnan toiminnan kautta. Neljä vastaajaa kertoi tutustuneensa hengelliseen musiikkiin sukulaistensa kautta. Tällöin hengelliseen musiikkiin oltiin tutustuttu laulamalla hengellisiä lauluja sisarusten, vanhempien tai isovanhempien kanssa. Kolme vastaajaa kertoi tutustuneensa hengelliseen musiikkiin koulussa. Vastaajat kertoivat laulaneensa virsiä ala-koulussa. Kolme vastajaa kertoi tutustuneensa hengelliseen musiikkiin

¹⁶² Helve 2006. 93.

Maata näkyvissä -festivaaleilla Turussa. Yksi vastaaja kertoi tutustuneensa hengelliseen musiikkiin kuuntelemalla sitä radiosta ja yksi vastaaja eritteli ensikosketuksensa hengelliseen musiikkiin olleen Kapteeni Ä-ni -nimisen yhteen *Herra on mun moottori* kappaleen kautta.

Ehdottomasti suurin osa vastaajista siis tutustui hengelliseen musiikkiin rippikoulussa tai sen jälkeen isoskoulutuksessa. Tämä näyttää olevan yhteneväinen Murtosen tutkimuksen kanssa. Samalla kun nuori luo omakohtaisen suhteen uskonkysymyksiin hän luo suhteen myös hengelliseen musiikkiin.¹⁶³ Hengelliseen musiikkiin hieman muita aiemmin tutustunut Johanna kertoo alkaneensa pohtia hengellisen musiikin sanoja niitä laulaessaan, ja huomanneensa pitävänsä niistä. Tämä piirre käy ilmi myös Murtosen tutkimuksessa, jossa hengellisiä lauluja soittaneet ja laulaneet alkoivat pohtia syvällisemmin hengellisten laulujen sanomaa ja muodostaa henkilökohtaista suhdetta musiikkiin.¹⁶⁴ Johanna kertoo kuitenkin aloittaneensa jo alakouluiässä, joka on aiemmin kuin Murtosen tutkimuksessa, jossa sama ilmeni yläkouluikäisillä ennen rippikoulun käymistä. Johannan kertomuksen perusteella ei voida kuitenkaan tietää, missä vaiheessa alakoulua hän alkoi syvällisemmin pohtia hengellisten laulujen sanomaa. Arvelen Johannan kertomuksen olevan kuitenkin vertailukelpoinen Murtosen tutkimuksen kanssa, sillä naisten puberteetti saattaa alkaa jo alakoulun puolella.

Kuvio 12: Mitä kautta vastaajat kertoivat tutustuneensa hengelliseen musiikkiin (N=61). Yksi vastaaja on voinut nimetä useamman paikan tai jättää vastaamatta.

¹⁶³ Murtonen 2014, 410; Fowler 1981,153.

¹⁶⁴ Murtonen 2014, 409–410.

Ensimmäisen ryhmän vastaajat olivat tutustuneet hengelliseen musiikkiin useammalla eri tavalla kuin muihin ryhmiin luokittelemani vastaajat. Siinä missä muihin ryhmiin luokittelemani vastaajat olivat tutustuneet hengelliseen musiikkiin lähes yksinomaan rippikoulun, isokoulutuksen tai seurakunnan toiminnan kautta, ensimmäisen ryhmän vastaajat olivat tutustuneet hengelliseen musiikkiin lähes kaikilla yllä mainituilla tavoilla. He olivat ainoa ryhmä, joka oli tutustunut hengelliseen musiikkiin sukulaisten seurassa. He myös erittelivät muita ryhmiä useammin tutustuneensa hengelliseen musiikkiin jo nuorena iässä. On kuitenkin vaikea sanoa varmasti, tutustuivatko he hengelliseen musiikkiin nuorempana kuin muihin ryhmiin luokittelemani vastaajat, sillä useat vastaajat, jotka kertoivat tutustuneensa seurakunnassa, eivät eritelleet tarkemmin missä seurakunnan tilanteissa ja milloin he olivat tutustuneet hengelliseen musiikkiin. Muutama vastaaja on eritellyt tilanteen johonkin tiettyyn seurakunnan tapahtumaan, kuten pyhäkouluun, lasten leirille tai kerhoon. Näistäkin vastaajista suurin osa kuuluu niihin vastaajiin, jotka pitivät hengellistä elämää itselleen merkityksellisenä tai tärkeänä. Muista vastauksista hengelliseen musiikkiin tutustumisen ajankohta on joko pääteltävissä¹⁶⁵ tai vastaaja on eritellyt sen erikseen.

Kysyin isokoulutettavilta millaisissa tilanteissa he käyttävät hengellistä musiikkia. Kaikista vastaajista neljä kertoi käyttävänsä hengellistä musiikkia rukoukseen tai henkilökohtaisen jumalasuhteen hoitamiseen. Näistä vastaajista kolme kuului ensimmäiseen ryhmään ja yksi kuului toiseen ryhmään. Kahdella vastaajista tähän liittyi myös pysähtymisen ja rauhoittumisen elementti.¹⁶⁶ Jumalaan liittyviä hengellisen musiikin käyttötapoja siis ovat rukous ja henkilökohtaisen jumalasuhteen hoitaminen. Käyttötavat ovat keskenään hyvin samankaltaisia. Henkilökohtaisen jumalasuhteen hoitamiseen kuitenkin liittyy myös itseä hoitava elementti. Vuoden 2006 nuorisobarometrissa Helve toteaa, etteivät nuoret ole kovin aktiivisia rukoilijoita.¹⁶⁷ Näin ollen suoraan Jumalaan liittyvien merkitysten harvinaisuus isokoulutettavien vastauksissa ei sinänsä ole yllättävää.

¹⁶⁵ Esimerkiksi rippikoulu käydään useimmiten 15 vuoden iässä, ja isokoulutus aloitetaan rippikoulua seuraavana syksynä.

¹⁶⁶ V55 k23, V35 k23.

¹⁶⁷ Helve 2006, 102–103.

Sellaisissa kun haluaa ns. tuntee yhteyttä niiku Jumalan kanssa. Muutenkin se on hyvä tapa rauhottua.

-Johanna

Jumalaan liittyvät merkitykset olivat harvinaisia isoskoulutettavien keskuudessa. Vastauksissa harvoin puhuttiin rukouksesta tai muista Jumalaan liittyvistä toiminnoista. Kuitenkin näitä teemoja esiintyy vanhemmille ikäryhmille tehdyissä tutkimuksissa ja hengellisen musiikin rooli jumalanpalveluksena ja hartauden harjoittamisena korostuu kirjallisuudessa.¹⁶⁸ On siis mahdollista, että nämä merkitykset syntyvät vasta myöhemmin. Hengellinen musiikki ei myöskään ollut yhtä tärkeää isoskoulutettaville kuin musiikki, eivätkä isoskoulutettavat kuvanneet hengellisen musiikin herättämiä tunteita yhtä usein kuin musiikin herättämiä tunteita. Tähän saattaa olla syynä se, että hengellinen musiikki ei ole isoskoulutettaville vielä tuttua, Musiikki tuottaa todennäköisemmin tunnereaktion, jos se on kuulialle entuudestaan tuttua.¹⁶⁹ Isoskoulutettavat eivät välttämättä ole siis tutustunut hengelliseen musiikkiin tarpeeksi syvällisesti, jotta sillä olisi heille Jumalaan liittyvä merkitys.

Yhteenveto

Isoskoulutettavat tutustuvat siis hengelliseen musiikkiin yleensä rippikoulussa tai sen jälkeen isoskoulutuksessa. Samalla kun nuori luo omakohtaisen suhteen uskonkysymyksiin hän luo suhteen myös hengelliseen musiikkiin.¹⁷⁰ Positiivinen suhtautuminen hengelliseen musiikkiin tulee todennäköisemmäksi, mitä vahvemmas isoskoulutettava kokee oman hengellisyytensä. Tällöin isoskoulutettava saattaa antaa hengelliselle musiikille Jumalaan liittyviä merkityksiä. Tällaisia merkityksiä esiintyy isoskoulutettavien vastauksissa hyvin vähän. Nämä merkitykset syntyvät luultavasti myöhemmin. Vuoden 2006 nuorisobarometristä käy ilmi, etteivät nuoret rukoile usein. Suuri osa heidän uskonnollisuudestaan on sidoksissa kirkollisiin toimituksiin ja rippikouluun.¹⁷¹ Tästä ei kuitenkaan voida todeta suoraa syy-seuraussuhdetta, sillä ryhmien sisällä esiintyy poikkeuksia. Vastaja voi kokea hengellisen elämän tärkeäksi tai merkitykselliseksi, mutta ei silti nauti hengellisen musiikin kuuntelusta.¹⁷² Päinvastoin taas vastaajan hengellinen elämä saattaa rajoittaa isoskoulutukseen, mutta seurakunnassa veisatut NSV:n laulut saattavat olla silti

¹⁶⁸ Kiiski 2014, 45–47; Troeger 2013, 58; Vapaavuori 2003, 67–68.

¹⁶⁹ Juslin ym. 2008, 679.

¹⁷⁰ Murtonen 2014, 410; Fowler 1981, 153.

¹⁷¹ Helve 2006, 102–103.

¹⁷² V5 k25.

lähellä vastaajan sydäntä.¹⁷³ Samalla aktiivisempi osallistuminen jumalanpalveluksiin näyttää vaikuttavan myönteisesti suhtautumiseen hengelliseen musiikkiin. Kuinka usein isoskoulutettava käyttää hengellistä musiikkia hartauselämässään ei näytä vaikuttavan siihen kuinka tärkeäksi isoskoulutettava arvioi hengellisen musiikin itselleen. Isoskoulutettavilla saattaa olla positiivisempi suhtautuminen hengelliseen musiikkiin, jos he ovat luoneet siihen suhteen jo aikaisemmin elämässään.¹⁷⁴ Isoskoulutettavat näyttävät myös suhtautuvan hengelliseen musiikkiin myönteisemmin, jos he kokevat musiikin itselleen tärkeäksi.

4.2 Hengellinen musiikki ja muut ihmiset

Tässä alaluvussa käsittelen, millaisia toisiin ihmisiin liittyviä merkityksi isoskoulutettavat antavat hengelliselle musiikille. Tarkastelen millaisessa seurassa isoskoulutettavat käyttävät hengellistä musiikkia: kuuntelevatko he sitä mieluummin yksin, vai toisten ihmisten seurassa. Millaista musiikkia he käyttivät pitämässään hartauksissa ja miksi he valitsivat käyttää juuri sitä musiikkia. Lopuksi tarkastelen, millaisissa muihin kristittyihin liittyvissä tilanteissa isoskoulutettavat käyttivät hengellistä musiikkia.

Seura, jossa hengellistä musiikkia kuunneltiin

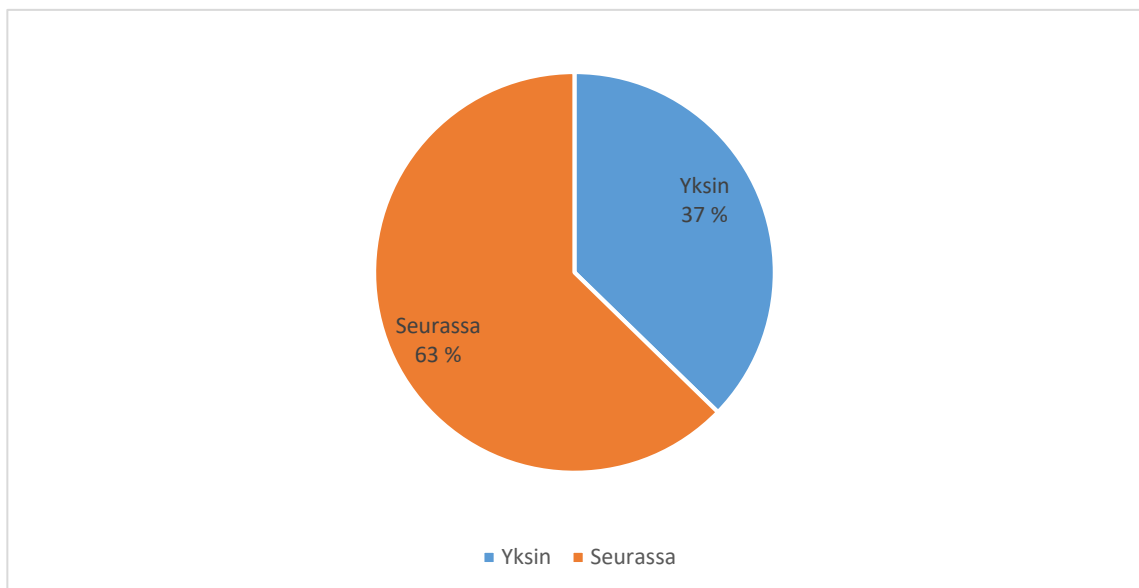
Suurin osa isoskoulutettavista kuunteli hengellistä musiikkia mieluiten seurassa. (Ks. Kuutio 13) Vastaajista 63 % kertoi kuuntelevansa hengellistä musiikkia mieluiten muiden seurassa ja 37 % kertoi kuuntelevansa sitä mieluiten yksin. Kaksi vastaajista jätti tämän kysymyksen tyhjäksi. Seura, jossa isoskoulutettavat kuuntelevat hengellistä musiikkia, koostui lähes yksinomaan muista isoskoulutettavista. Neljä vastaajaa kertoivat kuuntelevansa hengellistä musiikkia myös muunlaisessa seurassa. Tällöin seura koostui samanlaisen musiikkimaun omaavista kavereista ja sukulaisista, joiden kanssa kuunneltiin ja laulettiin hengellisiä lauluja. Tämä näyttäisi olevan yhtenevä Murtosen tutkimuksen kanssa. Murtonen toteaa tutkimuksessaan, että uskonnollista identiteettiä ei juuri jaettu seurakunnan ulkopuolella, vaikka hengellinen musiikki saattoikin siirtyä osaksi henkilökohtaista

¹⁷³ V9 k12.

¹⁷⁴ Helve 2006, 103.

hartauselämää.¹⁷⁵ Sillä, kuunteleeko isoskoulutettava hengellistä musiikki mieluummin yksin tai seurassa, ei näytä olevan vaikutusta siihen, kuinka tärkeäksi isoskoulutettava kokee hengellisen musiikin itselleen.

Naiset kuuntelivat hengellistä musiikkia mieluummin seurassa. Heistä 69 % kertoi kuuntelevansa hengellistä musiikkia seurassa ja 31 % kertoi kuuntelevansa sitä yksin. Naiset suosivat hengellisiä lauluja, kuten NSV:n veisuja. Miehistä taas hieman yli puolet kuunteli hengellistä musiikkia mieluummin yksin. Miehistä 41 % kertoi suosivansa enemmän toistolaitteista soitettavaa gospelmusiikkia. Yhtä moni miehistä kertoi myös, ettei kuuntele hengellistä musiikkia laisinkaan. Vaikka naiset ja miehet osallistuvat yhtä paljon seurakunnan jumalanpalvelus- ja hartaus toimintaan, naiset kertoivat käyttävänsä hengellistä musiikkia näissä tilanteissa huomattavasti enemmän. Naisista joka kolmas kertoi käyttävänsä hengellistä musiikkia hartauksissa ja jumalanpalveluksissa, kun taas miehistä saman vastauksen antoi ainoastaan 6 % vastaajista. Vuoden 2006 Nuorisobarometrissä Helve arvioi, että tytöt ovat kiinnostuneempia uskonnon sosiaalisesta puolesta.¹⁷⁶ Tutkielmani aineisto näyttäisi tukevan Helven arviota. Vaikka hengellisen musiikin yhdessä kuunteleminen on sosiaalista toimintaa, on se kuitenkin luonteeltaan passiivista. Yhteislaulut taas vaativat aktiivista osallistumista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö hengellisen musiikin yhdessä kuunteleminen voisi olla isoskoulutettaville tärkeää.¹⁷⁷

Kuvio 13: Kenen kanssa isoskoulutettavat (N=59) kuuntelevat hengellistä musiikkia

¹⁷⁵ Murtonen 2014, 411.

¹⁷⁶ Helve 2006, 98.

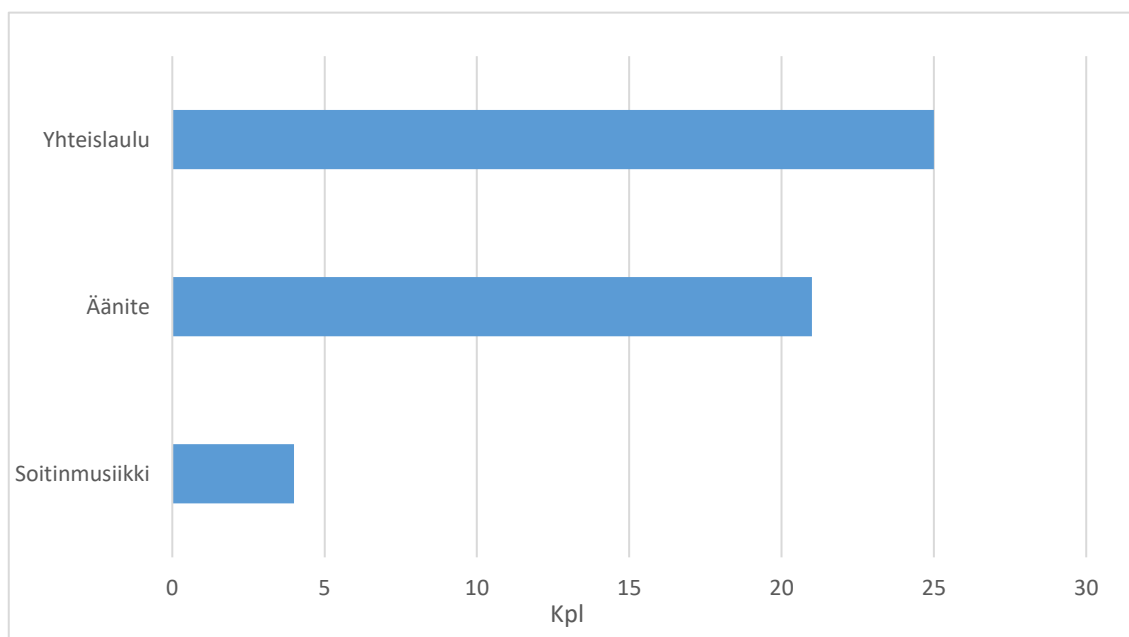
¹⁷⁷ Murtonen 2014, 411.

Ensimmäinen ja kolmas ryhmä kuuntelivat hengellistä musiikkia samassa suhteessa seurassa tai yksin. Ensimmäisen ryhmän vastaajat kuuntelivat hengellistä musiikkia hieman useammin seurassa: 76 % seurassa ja 24 % yksin. Suurimman poikkeuksen tekivät toisen ryhmän vastaajat. Heistä 57 % kuunteli hengellistä musiikkia mieluiten yksin ja 43 % seurassa. Tämä ero saattaa kuitenkin selittyä ryhmän pienellä koolla.

Isoskoulutettavat ja yhteislaulut

Suurin osa isoskoulutettavista käytti hartaudessaan yhteislaulua. (Ks. Kuvio 14) Vastaajista 25 kertoi käyttäneensä hartaudessaan yhteislaulua. Vastaajista 21 kertoi soittaneensa musiikkia levytä tai joltain muulta toistolaitteelta. Vastaajista 4 kertoi soittaneensa tai laulaneensa esitysluontoisesti jonkin kappaleen hartaudessaan. Isoskoulutettavat olivat saattaneet käyttää musiikkia useammalla tavalla hartautensa aikana. Yleensä he kuitenkin käyttivät joko vain yhteislaulua tai äänitettyä musiikkia. Musiikkia valitessa vastaajat kertoivat, että kappaletta valitessa tärkeää oli se, että kappale sopi hartauden aiheeseen. Yhteislaulu valittiin, jotta kaikki saisivat osallistua. Vastaajista 14 kertoi käyttävänsä hengellistä musiikkia nimenomaan erilaisissa hartaus- ja jumalanpalvelustilaisuuksissa. Hakonen ja Hernesniemi kertovat opinnäytetyössään, että musiikilla on tunnelmaan nostattava ja yhteenkuuluvuutta luova funktio.¹⁷⁸ Tämä funktio on luultavasti myös syynä yhteislaulujen suurelle suosiolle isoskoulutettavien hartaudessa.

¹⁷⁸ Hakonen & Hernesniemi 2014, 39–42

Kuvio 14: Millaista musiikkia isoskoulutettavat (N=39) käyttivät hartauksissaan

Yleisin muihin kristittyihin liittyvä tilanne, jossa isoskoulutettavat käyttivät hengellistä musiikkia, oli seurakunnan toiminta, kuten isoskoulutus ja leirit. (Ks. Kuvio 15) Vastaa- jista 23 kertoi käyttävänsä hengellistä musiikkia näissä tilanteissa. Näissä tilaisuuksissa joko laulettiin yhdessä tai hengellinen musiikki soi toiminnan ajan taustalla. Osassa vas- tauksissa korostettiin hengellisen musiikin luovan yhteenkuuluvuuden tunteita.¹⁷⁹ Seura- kunnassa käytetty musiikki koostui pääsääntöisesti NSV:n veisuista. Tämän jälkeen isos- koulutettavat kuuntelivat mieluiten gospelia. Virret mainittiin vastauksissa vain harvoin. Seuraavaksi yleisin tilanne oli jumalanpalveluksissa, messuissa ja hartauksissa. Näissä tilaisuuksissa hengellinen musiikki, kuten virret ja liturginen musiikki, toimivat myös yh- teislauluina. Hengellinen musiikki ja sen sisältö jäävät näin hartauden tai jumalanpalve- luksen pitäjän vastuulle. Harvat vastaajat kertoivat myös käyttävänsä hengellistä musiik- kia samanhenkisten ystävien tai perheenjäsenten kanssa. Nämä ystävät olivat myös isos- koulutettavia. Tällöin hengellistä musiikkia joko laulettiin tai kuunneltiin levyltä. Hen- gellisen musiikin muihin kristittyihin liittyvä funktio on yhdessä tekeminen, useimmiten yhteislaulun muodossa. Sama ilmenee Murtosen tutkimuksessa, jossa yhdessä laulaminen näyttöytyi nuorille tärkeänä.¹⁸⁰ Isoskoulutettaville näyttää olevan tärkeämpää se kenen kanssa musiikkia kuunnellaan kuin musiikin varsinainen sisältö.¹⁸¹ Kappaleiden sisältö ei

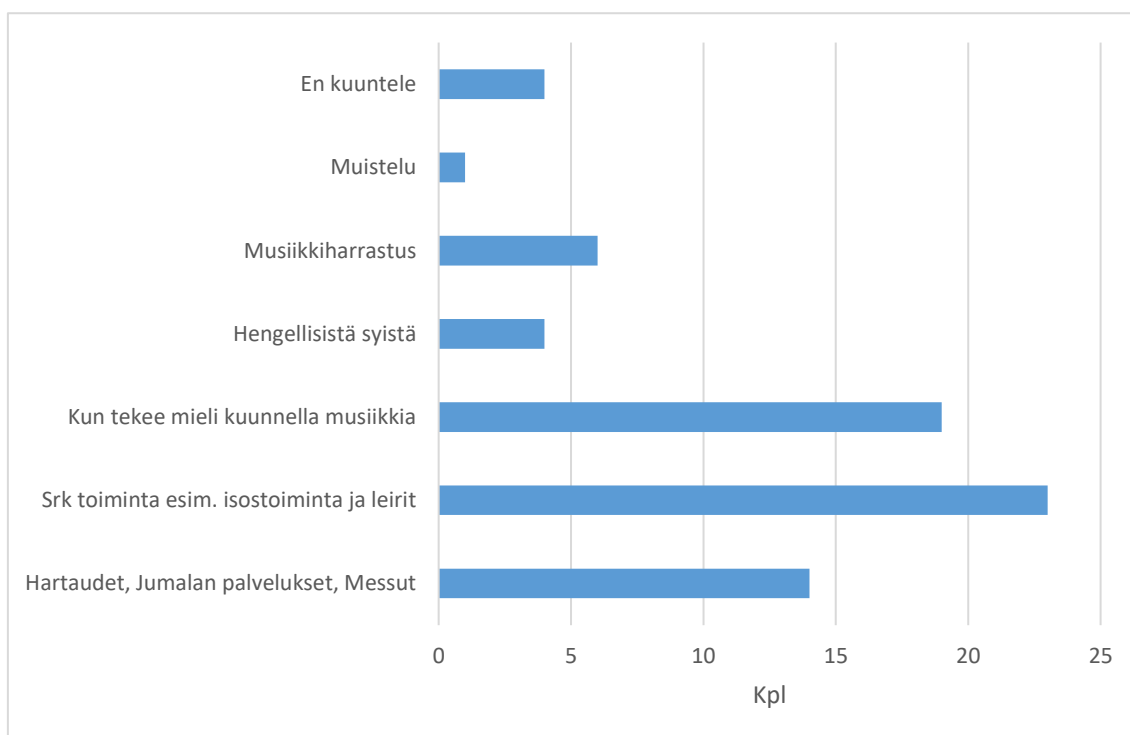
¹⁷⁹ V8 k25, V9 k25.

¹⁸⁰ Murtonen 2014, 411.

¹⁸¹ Maukonen 2005, 156–157; Laakso 2003, 413

kuitenkaan ole yhdentekevää. Kappaleiden tekstit ja musiikilliset ilmaisut viestivät isoryhmän arvoista ja ajatuksista.¹⁸²

Hengellisen musiikin käyttö seurakunnan tilaisuuksissa, kuten nuortenilloissa ja isokoulutuksessa, oli suosittua kaikissa ryhmissä. Toisella ja kolmannella ryhmällä se oli suosituin tilanne, jossa ryhmän vastaajat käyttivät hengellistä musiikkia. Ensimmäisen ryhmän vastaajat käyttivät hengellistä musiikkia useimmiten hartauksissa tai jumalanpalveluksissa, ja vasta sen jälkeen seurakunnan muussa toiminnassa. Hengellistä musiikkia käytettiin näissä tilaisuuksissa kuitenkin hyvin samankaltaisiin tarkoituksiin: joko yhdessä laulettavaksi tai kuunneltavaksi. Erot siis viestivät ainoastaan siitä, että ensimmäinen ryhmä osallistui toista ja kolmatta ryhmää useammin jumalanpalveluksiin ja hartauksiin tai vähintään he osallistuvat aktiivisemmin yhteislauluihin.

Kuvio 15: Millaisissa tilanteissa isokoulutettavat (N=56) käyttivät hengellistä musiikkia

¹⁸² Troeger 2013, 63–65.

Yhteenveto

Hengellisellä musiikilla on isoskoulutettavien keskuudessa korostettu sosiaalinen merkitys. Tämä ilmenee naisilla vahvemmin kuin miehillä. Hengellinen musiikki näyttää olevan tärkeä yhteisöllisyyttä luova tekijä.¹⁸³ Tästä esimerkkeinä sen suosio seurassa kuunneltuna ja yhteislaulun selvä suosio nuorten omissa hartauksissa sekä ne vastaukset, joissa isoskoulutettavat kertoivat, että hengellinen musiikki herättää heissä lähinnä yhteenkuuluvuuden tunteita.¹⁸⁴ Musiikilla nuoret vahvistavat sidettään saman henkisiin ja samalla tekevät pesäeroa eri tavalla ajatteleviin.¹⁸⁵ Tässä merkityksessä hengellinen musiikki ei sinänsä eroa tavallisesta musiikista. Tärkeämpää on se, kenen kanssa sitä kuunnellaan tai lauletaan. Hengellinen musiikki näyttää toimivan siis yhteisöllisyyden luojana isoskoulutettaville. Sen yhdessä kuunteleminen ja laulaminen ovat merkki yhdestä porukasta, joka kokoontuu seurakunnan toimintaan. Voidaan jopa puhua seurakuntayhteyden luomisesta hengellisen musiikin kautta. Sama teema esiintyy Murtonen tutkimuksessa kuin myös Hakosen ja Hernesniemen opinnäytetyössä.¹⁸⁶

4.3 Hengellisen musiikin merkitys suhteessa itseen

Tässä alaluvussa käsittelemillaisia itseen liittyviä merkityksiä isoskoulutettavat antavat hengelliselle musiikille. Tarkastelen sitä, miten isoskoulutettavien suhtautuminen hengelliseen musiikkiin eroaa heidän suhtautumisestaan musiikkiin. Tarkastelen millä eri tavoin he käyttävät musiikkia ja hengellistä musiikkia tunteiden säätelyn näkökulmasta vertaamalla aineistoani Suvi Saarikallion tutkimuksessa *The strategies for regulateing mood by musical activities in adolescence* esittelemiini strategioihin. Tarkastelen myös, millaisia merkityksiä nousee isoskoulutettavien NSV:n suosikkiveisuista.

Hengellisen musiikin käyttö ja merkitys

Isoskoulutettavista 52 % kokee musiikin erittäin tärkeäksi ja 89 % heistä kuuntelee musiikkia vähintään päivittäin. Keskimäärin he arvioivat musiikin tärkeyden olevan 4,2.¹⁸⁷

¹⁸³ Murtonen 2014, 410–411; Laakso 2003, 413.

¹⁸⁴ V8 k25, V9 k25.

¹⁸⁵ Rippikoulusuunnitelma 2001, 33; Maukonen 2005, 156–157; Laakso 2003, 413.

¹⁸⁶ Murtonen 2014, 410; Hakonen & Hernesniemi 2014, 39–42

¹⁸⁷ Likertin asteikolla 1–5, jossa viisi on ”erittäin tärkeäksi” ja yksi ”en ollenkaan tärkeäksi”

Vastaajista 52 % arvioi musiikin tärkeyden itselleen olevan viisi, 28 % vastaajista arvioi sen olevan neljä. Isoskoulutettavat kuuntelivat keskimäärin musiikkia useita kertoja päivässä. 69 % vastaajista kertoi kuuntelevansa musiikkia useita kertoja päivässä, 20 % vastaajista kertoi kuuntelevansa sitä päivittäin. Musiikkia kuunneltiin mieluiten yksin, mutta sitä kuunneltiin toisinaan myös ystävien, perheen ja itselle tärkeiden ihmisten kanssa joko jaetusta toistolaitteesta, kuten kaiuttimista tai korvanapeista sekä livenä konserteissa. (Ks. Kuvio 16)

Musiikkia haluttiin kuunnella monenlaisissa tunnetiloissa. Monissa vastauksista nousi esiin, ettei musiikin kuuntelu vaatinut mitään erityistä tunnetilaa, vaan sitä saatettiin kuunnella kaikissa tilanteissa.¹⁸⁸ Yleisimmät vastauksista nousevat tunteet, joissa isoskoulutettavat halusivat kuunnella musiikkia olivat ilo ja suru.¹⁸⁹ Musiikkia käytettiin hyvän mielen ylläpitäjänä tai siitä haettiin piristystä.¹⁹⁰ Ilolle ja surulle oli kuitenkin usein oma musiikkinsa.¹⁹¹ Musiikilla saatettiin kuluttaa myös ylimääräistä aikaa, esimerkiksi bussipysäkillä tai sitä saatettiin soittaa jonkin muun tekemisen taustalla.¹⁹² Musiikista haettiin energisyyttä ja muita voimakkaita tunteita. Esimerkiksi yksi vastaaja kertoi musiikin tuovan hänelle pakottavan tunteen päästä riehumaan ystävien kanssa.¹⁹³ Toisinaan musiikki herätti muistoja ja haikeutta. Osassa vastauksista musiikkiin liittyi muistoja ystäväistä tai hyvistä ajoista.¹⁹⁴ Jotkut isoskoulutettavat käyttivät musiikki rentoutuakseen. Musiikista haettiin turvaa ja sitä kuunneltiin ajatusten käsittelyyn.¹⁹⁵

¹⁸⁸ Esim. V58 k 10, V29 k10.

¹⁸⁹ Esim. V27 k10, V26 k10.

¹⁹⁰ Esim. V45 k11, V19 k10.

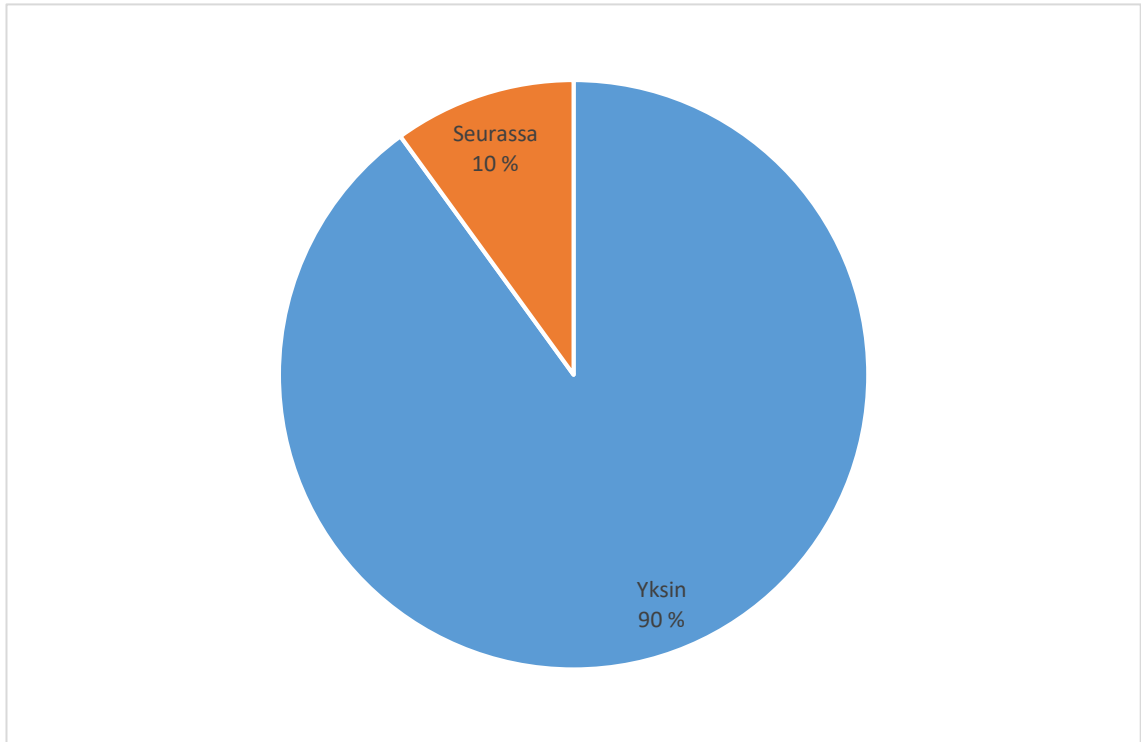
¹⁹¹ Esim. V58, k10.

¹⁹² Esim. V23 k10, V17 k10.

¹⁹³ V15 k11.

¹⁹⁴ Esim. V13 k11, V52 k11.

¹⁹⁵ Esim. V51 k10, V13 k11.

Kuvio 16: kenen kanssa isoskoulutettavat (N=60) mieluiten kuuntelevat musiikkia

Taulukko 2: Millaisia tunteita isoskoulutettavien lempimusiikki herättää heissä.

	Millaisia tunteita lempimusiikkisi sinussa herättää?
Ilo ja onnellisuus	”iloa ja innostusta”
Suru	”Suruja, raivoa, innostusta...”
Herättää muistoja, haikeus	”Iloa ja surua, koska lempibiisini tuo mieleen muistoja vanhojen kavereiden kanssa.”
Levollisuus ja turva	” Tunnetta että olen turvassa, lohdutettu ja tyyni.”
Energisyys	” Energisyys”
Kuluttaa aikaa	”Kuuntelen monenlaisissa tilanteissa musiikkia, kun ei ole muuta tekemistä (vaikka bussissa), [...]”

Isoskoulutettavat näyttävät käyttävän musiikkia pääsääntöisesti joko positiivisten tunteiden, kuten iloisuuden, ylläpitämiseksi tai päästäkseen negatiivisesta tunteesta positiiviin. Tähän viittaa se, että isoskoulutettavat kuvasivat tuntevansa yleensä iloa tai negatiivisia tunteita kuten surua, ahdistusta tai ankeutta, kun he haluavat kuunnella musiikkia,¹⁹⁶ kun taas heidän lempimusiikkinsa herätti heissä useimmiten iloa ja onnellisuutta.¹⁹⁷ Suru ja negatiiviset tunteet olivat varsin harvinaisia näihin tunteisiin verrattuna.

¹⁹⁶ Esim. V19 k10. V46 k10.

¹⁹⁷ Esim. V19 k11. V46 k11, V52 k10.

Tunteiden säätelyn näkökulmasta isoskoulutettavat käyttivät siis musiikkia useimmiten *viihdeeksi* tai *itsensä harhauttamiseksi*¹⁹⁸ Ehdottomasti useimmin musiikkia käytettiin viihdeksi. Saarikallion mukaan musiikkia käytettiin viihteenä usein jonkin toiminnan taustalla ja luomaan ilon tunnetta.¹⁹⁹ Musiikin viihdekäyttö korostui etenkin niissä vastauksissa, joissa musiikkia käytettiin ajankuluksi tai jonkin muun toiminnan taustalla.²⁰⁰ Useimmissa vastauksissa musiikkia käytettiin vain luomaan iloista oloa. Saarikallion tutkimuksessa nuoret käyttivät musiikkia itsensä harhauttamiseen kohdatessaan huolia ja stressiä. Musiikilla nuoret pyrkivät muuttamaan epämiellyttäviksi kokemansa tunnetilat positiivisiksi. He käyttivät rauhallista musiikkia rauhoittaakseen itseään tai iloista musiikkia piristyäkseen. Käyttötavalle ominaista oli, että käytettävä musiikki oli kontrastissa vallitsevaan tunnetilaan.²⁰¹ Isoskoulutettavat käyttivät musiikkia myös jonkin verran *eläpymiseen*²⁰², *psykykkisen työn apuna*²⁰³, *voimakkaiden tunteiden luojana*²⁰⁴ ja *lohtuna*²⁰⁵. *Tunteiden purkamiseen* viittaavia vastauksia ei isoskoulutettavien vastauksissa esiintynyt.²⁰⁶

Musiikki herätti kaikissa ryhmissä yleensä ilon ja onnellisuuden tunteita. Se teki energiseksi ja herätti joskus muistoja ja saattoi jopa tehdä surullisemmiksi. Toinen ja kolmas ryhmä muistuttivat tältä osin hyvin vahvasti toisiaan. Ensimmäinen ryhmä oli kuitenkin poikkeuksellinen, sillä tämän ryhmän vastaajat kertoivat musiikin herättävän heissä huomattavasti enemmän surullisia tunteita sekä tuovan levollisuuden ja turvan tunteita. He näyttävät hakevan musiikista yleensä muita ryhmiä enemmän turvaa ja käyttävän sitä useammalla eri tavalla. Heille musiikki on selkeämmin merkityksellisempää. Se on enemmän kuin viihdettä ja piristystä, vaikkakin sitä usein käytetäänkin myös näihin tarkoituksiin. Tunteiden käsittelyn näkökulmasta he käyttivät musiikkia muita useammin *lohtuna* ja *psykykkisen työn apuna*.²⁰⁷

Tunteiden säätelyn kannalta ryhmien välillä ei noussut suuria eroja. Kaikissa ryhmissä musiikkia käytettiin useimmiten *vihteenä*. Toiseksi yleisimmin ensimmäisen ja kolman-

¹⁹⁸ Saarikallio 2007, 186–187; Laakso 2003, 413.

¹⁹⁹ Saarikallio 2007, 186.

²⁰⁰ Esim. V23 k10, V17 k10.

²⁰¹ Saarikallio 2007, 187.

²⁰² Esim. V51 k10 ja k11.

²⁰³ Esim. V13 k11.

²⁰⁴ Esim. V5 k11, V15 k11.

²⁰⁵ Esim. V60 k11.

²⁰⁶ Saarikallio 2007, 186–187.

²⁰⁷ Saarikallio 2007, 186–187.

nen ryhmän vastaajat käyttivät musiikkia *itsensä harhauttamiseksi*. Toiseen ryhmään luokittelemani vastaajat eivät kertoneet käyttävänsä musiikkia itsensä harhauttamiseksi olleensa. He käyttivät musiikkia vähissä määrin *elpymiseen, voimakkaiden tunteiden luomiseen* sekä *lohtuna*, niin kuin toisen ryhmän vastaajatkin. Ensimmäisen ryhmän vastaajilla näitä teemoja esiintyi toisen ja kolmannen ryhmän vastaajia useammin. Ensimmäisen ryhmän vastauksissa esiintyi myös jonkin verran musiikin käyttämistä *tunteiden purkamiseen*.²⁰⁸

Hengellisen musiikin isokoulutettavat arvioivat olevan huomattavasti vähemmän tärkeää ja he kuuntelevat sitä harvemmin kuin musiikkia yleensä. Hengellisen musiikin tärkeydeksi noin 42 % arvioi olevan kolme ja noin 37 % vastaajista arvioi sen alapuolelle. Vastausten keskiarvo on noin 2,8.²⁰⁹ Noin 77 % isokoulutettavista kuuntelee hengellistä musiikkia muutamasta kerrasta kuukaudessa muutamaan kertaan viikossa.²¹⁰ Isokoulutettavista 63 % kuuntelee hengellistä musiikkia mieluiten muiden seurassa.²¹¹ Seura koostui lähes yksinomaan muista isokoulutettavista. Isokoulutettavat halusivat kuunnella hengellistä musiikkia yleensä joko iloisissa tunnelmissa, niin kuin muutakin musiikkia tai sitten kun he kaipasivat rauhaa tai etsivät turvaa ja lohdutusta negatiivisiin tunteisiin, kuten ahdistukseen.²¹² Yleistä oli, ettei hengellisen musiikin kuunteluun osattu sanoa mitään tiettyä tunnetta. Tällöin hengellisen musiikin kuuntelu jäi usein vain seurakunnan toiminnan sisälle, eikä sitä haluttu kuunnella omalla ajalla.²¹³ Jotkut isokoulutettavat kuuntelivat hengellistä musiikkia ”ihan vain fiilistelläkseen.”²¹⁴ Hengelliseen musiikkiin liittyi myös muistoja rippikoulusta.²¹⁵

²⁰⁸ Saarikallio 2007, 186–188.

²⁰⁹ Kuvaaja 3

²¹⁰ Kuvaaja 4

²¹¹ Kuvaaja 15

²¹² Esim. V35 k24, V56 k24.

²¹³ Esim. V4 k 24, V6 k24.

²¹⁴ Esim. V31 k24.

²¹⁵ Esim. V13 k25, V53 k24.

Taulukko 3: Millaisia tunteita isokoulutettavien suosikki hengellinen musiikki herättää heissä.

	Millaisia tunteita suosikki hengellinen musiikkisi sinussa herättää?
Ilo ja onnellisuus	” Onnellisuutta.”
Suru	” Vahtelevia, mutta useinmiten surua”
Herättää muistoja, haikeus	”Yleensä iloisia ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, joskus muistoja”
Levollisuus ja turva	”Turvaa”
Energisyys	”Suuri into ja energisyys”
Herättää ajatuksia	” Iloa, se saa ajattelemaan, lohtua.”

Hengellinen musiikki herätti tunteita eri tavalla isokoulutettavissa kuin musiikki yleensä. Samalla se herätti myös täysin eri tunteita. Esimerkiksi Aino kertoi suoraan gospelmusiikin ja NSV:n laulujen herättävän hänessä erilaisia tunteita kuin tavallisen musiikin. Samanlaisia teemoja olivat ilon ja onnellisuuden tunteet, energisyys, levollisuus ja turva, muistot sekä suru. Näitä tuntemuksia esiintyi kuitenkin aivan eri tavalla kuin musiikissa yleensä. Hengellinen musiikki herättää useimmiten turvan ja levollisuuden tunteita.²¹⁶ Seuraavaksi useimmiten hengellinen musiikki herätti ilon ja onnellisuuden tunteita.²¹⁷ Se herätti muistoja ja yhteenkuuluvuuden tunteita.²¹⁸ Hengellinen musiikki sai isokoulutettavat miettimään enemmän kuin muunlainen musiikki. Nämä ajatukset saattoivat suuntautua Jumalaan tai muualle.²¹⁹ Hengellisen musiikin herättämät tunteet ovat nimiltään hyvin samanlaisia kuin musiikin yleensä herättämät tunteet. Niiden merkitys on kuitenkin isokoulutettavalle erilainen. Hengellistä musiikkia halutaan käyttää eritilanteissa kuin musiikkia yleensä. Ilo ja onnellisuus, mikä syntyy, kun musiikki kuluttaa ylimääräistä aikaa on erilaista kuin ilo, joka nousee ahdistavan tunteen helpottaessa tai kun musiikki tuo turvaa. Merkitys siis nousee siitä, mihin musiikkia käytetään, eikä siitä minkälaisen tunteen se herättää.

Tunteiden säätelyn näkökulmasta isokoulutettavat käyttävät hengellistä musiikkia huomattavasti vähemmän *viihteenä* tai *itsensä harhauttamiseen* ja *voimakkaiden tunteiden*

²¹⁶ Esim. V3 k25, V8 k25.

²¹⁷ Esim. V36 k25, V23 k25.

²¹⁸ Esim. V9 k25, V59 k25.

²¹⁹ Esim. V13 k24, V50 k25, V8 k24.

luomiseen. Vaikka isoskoulutettavat käyttävätkin hengellistä musiikkia useimmiten viih-
teeksi, on tämä huomattavasti harvinaisempaa kuin musiikissa yleensä. Isoskoulutettavat
käyttävät sitä tavallista musiikkia useammin *psykykkisen työn avuksi, lohduksi ja tunteiden
purkamiseen*. *Elpymiseen* hengellistä musiikkia käytetään yhtä paljon kuin musiikkia
yleensä. Hengellisen musiikin käytöstä *psykykkisen työn avuksi* viittaavat ne vastaukset,
joissa hengellisen musiikin kerrottiin herättävän muistoja tai ajatuksia.²²⁰ Sen käytöstä
lohduksi viittaavat ne vastaukset, joissa hengellisestä musiikista haettiin turvaa ja voimaa.
Osassa vastauksista hengellisen musiikin kuvattiin suoraan tuovan lohtua.²²¹ *Tunteiden
purkamisesta* kertovat ne vastaukset, joissa hengellistä musiikkia käytettiin ahdistuksen
käsittelemiseen.²²²

Kolmas ryhmä käytti hengellistä musiikkia eniten *viihiteeksi*. Sen lisäksi he käyttivät sitä
jonkin verran *psykykkisen työn apuna ja lohtuna*. Yleistä tämän ryhmän vastauksissa oli
myös, ettei hengellistä musiikkia kuunneltu.²²³ Hengellinen musiikki herättää tämän ryh-
män vastaajissa useimmiten ilon tai surun tunteita.²²⁴ Niiden lisäksi se palauttaa mieleen
muistoja.²²⁵ Toisen ryhmän vastaajat käyttivät hengellistä musiikkia eniten *elpymiseen*.
Sen jälkeen he käyttivät hengellistä musiikkia yleensä joko *viihteenä* tai *psykykkisen työn
apuna*. Hengellinen musiikki herätti tämän ryhmän vastaajissa useimmiten ilon ja onnel-
lisuuden tunteita.²²⁶ Sen lisäksi hengellinen musiikki herätti heissä rauhan tunteita sekä
muistoja.²²⁷

Ensimmäinen ryhmä käytti hengellistä musiikkia useimpiin eri tarkoituksiin. Eniten he
käyttivät hengellistä musiikkia *psykykkisen työn apuna ja lohtuna*. Kolmanneksi yleisin
tapa oli käyttää hengellistä musiikkia *viihteenä*. He käyttivät hengellistä musiikkia myös
jonkin verran *tunteiden purkamiseen ja elpymiseen*. Tämän ryhmän vastaajissa hengelli-
nen musiikki herätti usein rauhan tunteita ja auttoi jaksamaan.²²⁸ Sen lisäksi se herätti
iloa.²²⁹ Tämä teema esiintyi hyvin vahvasti ensimmäisen ryhmän vastaajien keskuudessa.
Hengellisellä musiikilla näyttää olevan heille vahva sielunhoidollinen merkitys. Vaikka
tämä on nähtävissä myös muilla ryhmillä, esiintyy se tässä ryhmässä erityisen vahvasti.

²²⁰ Esim. V13 k24, V50 k25, V8 k24, V9 k25, V59 k25.

²²¹ Esim. V59 k25, V35 k25.

²²² Esim. V35 k24. Saarikallio 2007, 186–188.

²²³ Saarikallio 2007, 186–188.

²²⁴ Esim. V52 k25, V9 k25.

²²⁵ Esim. V52 k25.

²²⁶ Esim. V4 k25.

²²⁷ Esim. V28 k25, V53 k25.

²²⁸ Esim. V35 k25, V58 k25.

²²⁹ Esim. V23 k25, V55 k25.

Musiikki herätti isokoulutettavissa yleensä ilon tunteita ja he arvoivat sen itselleen merkitykselliseksi. Musiikki oli tärkeämpää tytöille ja vaikutti herättävän voimakkaamman tunnereaktion ensimmäisen ryhmän vastaajille, joille musiikki oli keskimäärin tärkeämpää kuin muiden ryhmien vastaajille. Vastaukset näyttävät olevan yhteneväisiä aiemman tutkimuksen kanssa.²³⁰ Hengellinen musiikki teki kuitenkin poikkeuksen. Se ei herättänyt vain pääosin ilon tunteita, vaan isokoulutettavat kuvasivat hakevansa siitä useimmiten rauhaa ja sitä kuunnellaan useimmiten muiden seurassa. Tämä poikkeaa Juslinin, ym. tutkimuksesta, jossa näitä tuntemuksia esiintyi, kun musiikkia kuunneltiin yksin. Hengellistä musiikkia kuunnellessa jaeta eri kokemuksia kuin musiikista yleensä. Tämä voi johtua hengellisen musiikin erityisestä käyttötarkoituksesta ja -kontekstista, sillä musiikki herättää erilaisia tunteita kontekstista ja tarkoituksesta riippuen.²³¹

Hengellisellä musiikilla näyttää olevan erilainen merkitys kuin musiikilla yleensä. Musiikki yleensä näyttää olevan isokoulutettaville pääsääntöisesti viihdettä tai väline jolla muuttaa negatiiviset tunteet positiivisiksi. Nämä teemat esiintyvät Saarikallion tutkimuksessa *viihteenä* ja *itsensä harhauttamisena*. Näihin kahteen nähden muita teemoja esiintyi varsin vähän. Hengellisestä musiikista taas haettiin huomattavasti enemmän turvaa ja rauhaa. Se auttoi useassa tapauksessa isokoulutettavia myös jaksamaan. Saarikosken kategorioiden mukaan sitä käytettiin useammin *lohtuna* ja *psykkisen työn apuna* kuin musiikkia yleensä.²³² Hengellisellä musiikilla näyttää olevan selkeä sielunhoidollinen merkitys isokoulutettaville. Se tuo rauhaa ahdistuksen keskellä ja rohkaisee jaksamaan. Hengellisellä musiikilla näyttää siis olevan tässä samanlainen merkitys isokoulutettaville kuin Kiiskin tekemässä tutkimuksessa virsien funktio teologian opiskelijoille.

Nuoren seurakunnan veisut

Nuoren seurakunnan veisukirja on jaettu rippikouluopetussuunnitelman teemojen mukaan kolmeen osaan: elämä, usko ja rukous. Kirjan laulujen tarkoituksena on löytää hyviä yhteislaulettavia lauluja, joiden tekstimaailma puhuttelee tuoreella tavalla kirjan käyttäjäkuntaa.²³³ Suosituimmat NSV:n veisut olivat isokoulutettavien keskuudessa Teppo

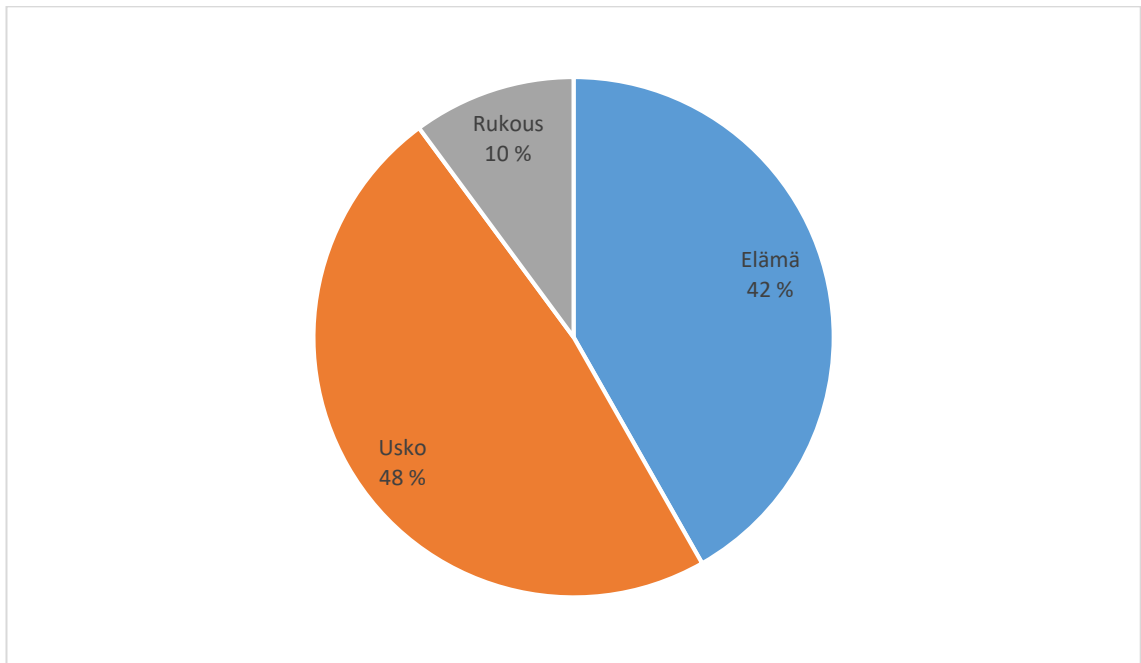
²³⁰ Miranda & Gudreau 2011, 7–8; Juslin ym. 2008 677–679.

²³¹ Juslin ym. 2008 677–679.

²³² Saarikallio 2007, 186–188.

²³³ Nuoren seurakunnan veisukirja 2010, esipuhe.

Nuorvan *Tuu mun vaimoksein*²³⁴ sekä Juha Tapion *Sitkeä sydän*.²³⁵ *Tuu mun vaimoksein* sijoittuu kirjan *elämä* -kategoriaan. (Ks. Kuvio 17) Veisu kertoo pojan rakkaudesta tyttöä kohtaan. Nuorta usein kiinnostavat ihmissuhteet, arvot, tulevaisuus ja näihin liittyvät teemat.²³⁶ Nuorvan veisun suosio saattaa siis selittyä tällä. Tapion suosio näkyi isokoulutettavien vastauksissa myös muuallakin kuin lempiveisua kysyttäessä.²³⁷ Veisu sijoittuu NSV:n *usko* -kategoriaan, mikä oli suosituin isokoulutettavien keskuudessa. Seuraavaksi suosituimmat veisut olivat Pekka Simojoen *Kaksi tavallista kättä*²³⁸, Jarkko Maukosen *Tässä pöydässä*²³⁹, sekä Pekka Simojoen *Olet vapaa*²⁴⁰ ja *Riihikirkkohymni*²⁴¹.

Kuvio 17: Mihin NSV:n kategorioihin isokoulutettavien (N=61) lempiveisut kuuluvat.

Tapion *Sitkeä sydän* sekä Simojoen *Kaksi tavallista kättä* ja *Olet vapaa* sisältävät voimauttavia teemoja. Tapion *Sitkeä sydän* kertoo, kuinka kuulijalla on *sitkeä sydän*. Simojen *Olet vapaa* kertoo kuulijalle tämän olevan vapaa ja *Kaksi tavallista kättä* kertoo kuinka kaksi tavallista kättä ja jalkaa riittävät Jeesukselle. James W. Fowlerin mukaan nuori elää usein synteettis-sovinnaista uskonvaihetta.²⁴² Tässä vaiheessa Jumala ja suhde

²³⁴ Nuoren seurakunnan veisukirja 2015, laulu 10.

²³⁵ Nuoren seurakunnan veisukirja 2015, laulu 69.

²³⁶ Tuominen 2005, 39.

²³⁷ Esim. V5 k12.

²³⁸ Nuoren seurakunnan veisukirja 2015, laulu 31.

²³⁹ Nuoren seurakunnan veisukirja 2015, laulu 91.

²⁴⁰ Nuoren seurakunnan veisukirja 2015, laulu 29.

²⁴¹ Nuoren seurakunnan veisukirja 2015, laulu 73.

²⁴² Fowler 1981, 151.

uskoon muodostetaan uudestaan: Jumala halutaan nähdä olentona joka tietää, hyväksyy ja vahvistaa nuoren identiteetin.²⁴³ Tämä näkyy myös nuorten suosimien veisujen teksteissä. Veisujen teksteissä ihmien on arvokas ja Jumalalle kelpaava. Krista Lampi toteaa tutkimuksessaan *Mitä Nuoren seurakunnan veisukirja opettaa uskosta?*, että kirjan usko-kategorian veisuissa jumalakuva on usein rakastava ja turvallinen.²⁴⁴ Tämä vaikuttaisi selittävän usko-kategorian suosiota.²⁴⁵

Simojoen *Riihikirkko hymni* esiintyy nimeltä myös Murtosen tutkimuksessa. Nuorille vaikuttaviksi kokemuksiksi muodostuivat rippileirien yhteiset laulutuokiot leirinuotiolla. Ne olivat paitsi rauhoittumisen hetkiä, ennen kaikkea ne loivat vahvaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Veisu esiintyy Murtosen tiedonantajan muistellessa tällaista tilannetta.²⁴⁶ Tämä näkyy myös omassa aineistossani. Voidaan siis olettaa, että kyseessä on vastaavanlainen muisto vastaavanlaisesta tilanteesta.

Hengellisellä musiikilla näyttää olevan isokoulutettaville vahvempi rooli transitionaaliobjektina kuin musiikilla yleensä.²⁴⁷ Se näyttää olevan transitionaaliobjektina Jumalaa kohtaan, jolloin hengellisestä musiikista haetaan turvaa ja lohdutusta.²⁴⁸ Toisaalta transitionaaliobjekti voi yhdistyä myös johonkin muistoon, tässä tapauksessa rippikouluun. Veisut yhdistyvät rippikoulun yhteisiin laulutuokioihin leirinuotiolla, joissa isokoulutettava on kokenut vahvaa yhteenkuuluvuuden tunnetta.²⁴⁹ Tähän viittaavat ne vastaukset, joissa hengellisen musiikin kerrottiin herättävän muistoja rippikoulusta.²⁵⁰

Yhteenveto

Hengellisellä musiikilla on isokoulutettaville erilainen itseä koskettava merkitys kuin musiikilla yleensä. Musiikki yleensä näyttää olevan isokoulutettaville pääsääntöisesti viihdettä tai väline, jolla muuttaa negatiiviset tunteet positiivisiksi. Nämä teemat esiintyvät Saarikallion tutkimuksessa *viihteenä ja itsensä harhauttamisena*. Hengellisestä mu-

²⁴³ Fowler 1981, 153.

²⁴⁴ Lampi 2014, 386.

²⁴⁵ Kuvaaja 19.

²⁴⁶ Murtonen 2014, 410.

²⁴⁷ Lehtonen 2010, 246–247

²⁴⁸ Esim. V3 k25, V8 k25.

²⁴⁹ Murtonen 2014, 410.

²⁵⁰ Esim. V13 k25.

siikista taas haetaan huomattavasti enemmän turvaa ja rauhaa. Se auttaa useassa tapauksessa isoskoulutettavia myös jaksamaan. Saarikosken kategorioiden mukaan sitä käytetään useammin *lohtuna* ja *psykykkisen työn apuna* kuin musiikkia yleensä.²⁵¹ Tästä päätellen hengellisellä musiikilla olevan isoskoulutettaville sielunhoidollinen merkitys. Tämä merkitys toteutuu voimakkaimmin, jos isoskoulutettava katsoo hengellisen elämän olevan hänelle merkityksellistä tai tärkeää. Hengellinen musiikki tuo voimaa ja auttaa jaksamaan. Voimauttavat teemat esiintyvät myös isoskoulutettavien suosikkiveisuissa. Suosikkiveisuissa Jumala näyttäytyy rakastavana ja turvallisena.²⁵² James W. Fowlerin uskonnollisen kehityksen teorian mukaan nuori haluaa nähdä Jumalan olentona, joka tietää, hyväksyy ja vahvistaa nuoren identiteetin.²⁵³

Hengellisen musiikin rooli transitionaaliobjektina näyttää olevan erilainen kuin musiikilla yleensä.²⁵⁴ Se näyttää olevan transitionaaliobjektina Jumalaa kohtaan, jolloin hengellisestä musiikista haetaan turvaa ja lohdutusta.²⁵⁵ Toisaalta transitionaaliobjekti voi yhdistyä myös johonkin muistoon, tässä tapauksessa rippikouluun. Veisut yhdistyvät rippikoulun yhteisiin laulutuokioihin leirinuotiolla, joissa isoskoulutettava on kokenut vahvaa yhteenkuuluvuuden tunnetta.²⁵⁶ Tähän viittaavat ne vastaukset, joissa hengellisen musiikin kerrottiin herättävän muistoja rippikoulusta.²⁵⁷

²⁵¹ Saarikallio 2007, 186–188.

²⁵² Lampi 2014, 386.

²⁵³ Fowler 1981, 153.

²⁵⁴ Lehtonen 2010, 246–247

²⁵⁵ Esim. V3 k25, V8 k25.

²⁵⁶ Murtonen 2014, 410.

²⁵⁷ Esim. V13 k25.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkielmassani selvitin, mikä merkitys hengellisellä musiikilla on isoskoulutettavien spiritualiteetissa. Aineiston keräsin mobiilikyselyllä Tampereen Eteläisessä seurakunnassa Nekalan ja Hervannan toimipisteillä 10.2.2016 sekä Joensuun evankelis-luterilaisen seurakunnan isoskoulutusleirillä Vaivion kurssikeskuksessa 13.11.16. Painotin tutkielmasani isoskoulutettavan omaa kokemusta siitä, miten hengellinen musiikki on vaikuttanut hänen hengelliseen elämäänsä, sen kokemiseen ja ilmenemiseen, jumalasuhteeseen sekä suhteeseen muihin ihmisiin ja itseän.

Isoskoulutettava tutustuu useimmiten hengelliseen musiikkiin rippikoulussa tai sen jälkeen isoskoulutuksessa. Tutkielmani perusteella näyttää siltä, että samalla kun nuori luo omakohtaisen suhteen uskonkysymyksiin, hän luo suhteen myös hengelliseen musiikkiin. Hengellisen musiikin merkitys suurimmalle osalle isoskoulutettavista on suurempi, jos hän on luonut siihen suhteen jo aikaisemmin.

Isoskoulutettavat käyttävät hengellistä musiikkia henkilökohtaisessa hartauselämässään rukoillessaan ja hoitaessaan omaa jumalasuhdettaan. Nämä käyttötavat ovat kuitenkin varsin harvinaisia. Vuoden 2006 nuorisobarometri osoittaa, että päivittäinen rukous on nuorten keskuudessa vähentynyt, eikä suurin osa enää harrasta rukousta. Kuitenkin näitä teemoja esiintyy vanhemmille ikäryhmille tehdyissä tutkimuksissa ja hengellisen musiikin rooli jumalanpalveluksena ja hartauden harjoittamisena korostuu kirjallisuudessa. On siis mahdollista, että nämä merkitykset syntyvät vasta myöhemmin. Hengellinen musiikki ei myöskään ollut yhtä tärkeää isoskoulutettaville kuin musiikki yleensä, eivätkä isoskoulutettavat kuvanneet hengellisen musiikin herättämiä tunteita yhtä usein kuin musiikin yleensä herättämiä tunteita. Tähän saattaa olla syynä se, että hengellinen musiikki ei ole isoskoulutettaville vielä tuttua. Musiikki tuottaa todennäköisemmin tunnereaktion, jos se on kuulialle entuudestaan tuttua. Isoskoulutettavat eivät välttämättä ole siis tutustunut hengelliseen musiikkiin tarpeeksi syvästi, jotta sillä olisi heille Jumalaan liittyvä merkitys.

Vahvalla ja merkityksellisellä suhteella hengelliseen elämään vaikuttaa olevan positiivinen vaikutus isoskoulutettavan suhtautumiseen hengelliseen musiikkiin. Jos isoskoulutettava kokee henkilökohtaisen hengellisen elämän tärkeäksi, samalla kasvaa todennäköisyys sille, että hän kokee hengellisen musiikin merkityksellisenä. Jos siis isoskoulutettava

on ottanut hengellisen musiikin osaksi omaa hartauselämänsä harjoittamista, on todennäköistä, että sillä on suurempi merkitys kuin sellaiselle, joka ei pidä hengellistä elämää itselleen mielekkäänä tai ei muuten käytä hengellistä musiikkia yksityisesti. Aktiivinen osallistuminen seurakunnan hartauksiin ja jumalanpalvelustoimintaan näyttää myös vaikuttavan myönteisesti isokoulutettavan suhtautumiseen hengelliseen musiikkiin. Tästä ei kuitenkaan voida todeta suoraa syy-seuraussuhdetta. Isokoulutettava voi kokea hengellisen elämän tärkeäksi tai merkitykselliseksi, mutta ei silti nauti hengellisen musiikin kuuntelusta. Päinvastoin taas isokoulutettavan hengellinen elämä saattaa rajoittua pelkästään isokoulutukseen, mutta seurakunnassa veisatut NSV:n laulut saattavat olla silti lähellä vastaajan sydäntä.

Hengellisellä musiikilla on isokoulutettavalle vahva sosiaalinen merkitys. Ennen kaikkea hengellinen musiikki on hänelle yhdessä tekemistä, useimmiten yhdessä laulamista. Tämä luo yhteenkuuluvuuden tunteita. Hengellistä musiikkia käytetään vain harvoin isokoulutuksen ulkopuolella. Sen yhdessä kuunteleminen ja laulaminen ovat merkki yhdestä porukasta, joka kokoontuu seurakunnan toimintaan. Hengellisellä musiikilla siis näyttää olevan samanlainen merkitys kuin muulla musiikilla on nuorisokulttuureissa. Musiikilla nuoret vahvistavat sidettään saman henkisiin ihmisiin ja samalla tekevät pesäeroa eri tavalla ajatteleviin.

Isokoulutettava käyttää hengellistä musiikkia pääosin tilanteissa, joissa paikalla on muita kristittyjä. Tällaisia tilanteita ovat seurakunnan toiminta, kuten isokoulutus ja leirit, sekä jumalanpalvelukset ja hartaudet. Isokoulutettava siis luo hengellisen musiikin välityksellä yhteenkuuluvuutta muihin isokoulutettaviin ja seurakuntaan. Voidaan jopa puhua seurakuntayhteyden luomisesta hengellisen musiikin kautta.

Hengellistä musiikkia kuunnellessa jaetaan eri kokemuksia kuin musiikista yleensä. Tämä voi johtua hengellisen musiikin erityisestä käyttötarkoituksesta ja -kontekstista, sillä musiikki herättää erilaisia tunteita kontekstista ja tarkoituksesta riippuen. Hengellinen musiikki herättää pääosin samoja tunteita, mitä musiikki yleensä yksin kuunneltuna, vaikka hengellistä musiikkia kuunnellaan useimmiten muiden kristittyjen seurassa.

Hengellisellä musiikilla on isokoulutettavalle sielunhoidollinen merkitys. Tämä näkyy siitä, kuinka isokoulutettava hakee musiikista turvaa ja lohdutusta, ja kuinka isokoulutettavien suosimissa veisuissa Jumala näyttäytyy rakastavana ja huolehtivana hahmona, joka hyväksyy tavallisen ihmisen.

Hengellisellä musiikilla on erilainen merkitys isoskoulutettavalle kuin musiikilla yleensä. Isoskoulutettava käyttää musiikki pääosin positiivisen tunteen ylläpitämiseksi tai päätökseen negatiivisesta tunteesta positiiviseen. Musiikki yleensä herättää isoskoulutettavassa seuraavia tunteita: ilo ja onnellisuus, suru, haikeus ja muistot, levollisuus ja turva sekä energisyys. Musiikilla yleensä pyritään kuluttamaan ylimääräistä aikaa. Tunteiden käsittelyn näkökulmasta isoskoulutettava käyttää musiikkia yleensä *viihteenä* ja *itsensä harhauttamiseen*. Näyttää kuitenkin siltä, että musiikki saa laajemman merkityksen, jos isoskoulutettava kokee musiikin merkitykselliseksi itselleen. Tällöin musiikin käyttäminen myös *lohtuna* ja *psykykkisen työn apuna* tulee yleisemmäksi.

Hengellistä musiikkia isoskoulutettava käyttää useimmiten hakiessaan levollisuutta ja turvaa tai hakiessaan helpotusta ahdistaville tunteille. Hengellisen musiikin herättämät tunteet ovat hyvin samanlaisia kuin musiikin herättämät tunteet. Niiden merkitys on kuitenkin isoskoulutettavalle erilainen. Hengellistä musiikkia halutaan käyttää eri tilanteissa kuin musiikkia. Ilo ja onnellisuus, joka syntyy, kun musiikki kuluttaa ylimääräistä aikaa on erilaista kuin ilo, joka nousee ahdistavan tunteen helpottaessa tai kun musiikki tuo turvaa. Merkitys siis nousee siitä, mihin musiikkia käytetään, eikä siitä minkälaisen tunteen se herättää. Hengellinen musiikki saa isoskoulutettavan myös ajattelemaan erilaisia asioita kuin muu musiikki. Tunteita esiintyy myös eri suhteessa kuin musiikissa. Hengellisen musiikin herättämien tunteiden joukossa esiintyy enemmän levollisuutta ja turvaa kuin iloa ja onnellisuutta, jotka olivat yleisimmät musiikin herättämät tunteet. Tunteiden säätelyn näkökulmasta hengellistä musiikkia käytetään *lohtuna* ja *psykykkisen työn apuna*. Nämä käyttötavat näyttävät korostuvan, jos isoskoulutettava kokee hengellisen elämän tai musiikin merkitykselliseksi.

Tältä kannalta kuitenkin on selvää, ettei hengellinen musiikki muodostu isoskoulutettavalle yhtä tärkeäksi kuin musiikki. Musiikki toimii ja sitä käytetään kaikennäköisissä tilanteissa, kun taas hengellisen musiikin käyttö on rajatumpaa ja sitä käytetään vain tietyissä tilanteissa. Hengellisen musiikin käyttö rajautuu usein seurakuntakontekstiin, kun taas musiikkia voidaan käyttää missä tilanteessa hyvänsä.

Hengellisellä musiikin rooli transitionaaliobjektina näyttää olevan isoskoulutettavalle erilainen kuin musiikilla. Se näyttää olevan transitionaaliobjektina Jumalaa kohtaan, jolloin hengellisestä musiikista haetaan turvaa ja lohdutusta. Toisaalta transitionaaliobjekti voi yhdistyä myös johonkin muistoon, tässä tapauksessa rippikouluun. Veisut yhdistyvät rip-

pikoulun yhteisiin laulutuokioihin leirinuotiolla, joissa isoskoulutettava on kokenut vahvaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tähän viittaavat ne vastaukset, joissa hengellisen musiikin kerrottiin herättävän muistoja rippikoulusta.

Isoskoulutettavien suosikkiveisuihin esiintyy paljon voimauttavia teemoja. Niissä ihminen kuvataan vapaana, Jumalalle kelpaavana ja sitkeänä. Nämä veisut esiintyvät NSV:n usko-kategoriasta. Tämän kategorian lauluissa Jumala näyttäytyy usein rakastavana ja turvallisenä. James W. Fowlerin mukaan nuori elää usein synteettis-sovinnaista uskonvaihetta. Tässä vaiheessa Jumala ja suhde uskoon muodostetaan uudestaan: Jumala halutaan nähdä olentona joka tietää, hyväksyy ja vahvistaa nuoren identiteetin. Tämä näkyy myös nuorten suosimien veisujen teksteissä.

Hengellisen musiikin merkitys isoskoulutettavan spiritualiteetissa liittyy voimakkaimmin toisiin kristittyihin. Isoskoulutettava luo hengellisen musiikin avulla yhteyttä toisiin isoskoulutettaviin ja seurakuntaan. Hengellisen musiikin avulla isoskoulutettava rajaa seurakunnan sisäisen kulttuurin ympäröivästä nuorisokulttuurista. Hengellisen musiikin isoskoulutettavaan itseensä liittyvä merkitys on sielunhoidollinen. Isoskoulutettava voi hakea hengellisestä musiikista turvaa ja lohdutusta ahdistuksen tunteisiin. Samalla hengellisellä musiikilla on voimauttava merkitys, joka auttaa isoskoulutettavaa jaksamaan. Jumalaan liittyviä merkityksiä hengellisellä musiikilla nousi aineistosta hyvin vähän. Näitä merkityksiä esiintyi harvassa tapauksessa, jos isoskoulutettava oli ottanut hengellisen musiikin osaksi henkilökohtaista hartauselämäänsä. Tällöin hengellistä musiikkia voitiin käyttää rukoillessa tai pysähtyessä hoitamaan omaa jumalasuhdetta.

Isoskoulutettavat, jotka kokevat, että heidän hengellinen elämänsä on merkityksellistä, kokevat musiikin ja hengellisen musiikin keskimäärin merkityksellisemmäksi. Päinvastoin, jos isoskoulutettava kokee, ettei hänellä ole hengellistä elämää tai että se jää isoskoulutuksen sisälle, hän usein kokee musiikin ja hengellisen musiikin vähemmän merkitykselliseksi. Näiden tekijöiden keskinäisen suhteen selvittäminen vaatii lisää tutkimusta. Samoin tutkielmaani osallistuneiden vastaajamäärä on liian pieni strukturoiduista kysymyksistä nousevien muuttujien tilastollisten merkitsevyyden selvittämiseksi. Niiden selvittämiseksi tulisi suorittaa lisää tutkimusta riittävän suurella satunnaisotoksella, jotta näistä voitaisiin tehdä koko perusjoukkoon yleistettäviä johtopäätöksiä. Tässä tutkielmassa esittämiäni löydöksiä ja niiden vaikutusta isoskoulutettavien spiritualiteettiin voidaan myös tutkia tarkemmin laadullisen tutkimuksen menetelmin. Haastattelututkimus

saattaa avata tarkemmin hengellisen musiikin merkitystä isokoulutettavien spiritualiteetille. Mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe on myös, miten hengellisen musiikin merkitys muuttuu isokoulutuksen ja isostoiminnan aikana.

6 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Lähteet

Kyselytutkimus Tampereen eteläisessä seurakunnassa 10.2.2016 sekä Joensuun evan-keils-luterilaisessa seurakunnassa 13.11.2016. Vastaukset tekijän hallussa

Kirjallisuus

Painettu kirjallisuus

Eerola, Tuomas & Saarikallio, Suvi

2010 Musiikki ja tunteet – Musiikkipsykologia. Toim. Louhivuori, Jukka & Saarikallio, Suvi. Jyväskylä: WS Bookwell. 259–278.

Elenius, Jaakko

2003 Lähimmäinen spiritualiteetin tähtäyspisteenä – Spiritualiteetin käsikirja. Toim. Hyvärinen, Seppo, Kotila, Heikki, Vatanen, Osmo. Helsinki: Kirjapaja. 113–128.

Fowler, James W.

1981 Stages of faith, the psychology of human development and quest for meaning. San Francisco: Harper & Row.

Heikkilä, Tarja

2010 Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Helve, Helena

2006 Nuoret ja usko – Uskon asia – Nuorisobarometri 2006. Toim. Wilska, Terhi-Anna. Helsinki: Opetusministeriö.

Juslin, Patrik, Liljeström, Simon, Västfjäll, Daniel, Barradas, Gonçalo, Silva, Ana

2008. An Experience Sampling Study of Emotional Reactions to Music: Listener, Music, and Situation – Emotion vol. 8 No. 5. 668–683

Kettunen, Paavo

- 2003 Hengellinen kokemus ja ihmisen kokonaisvaltaisuus – Spiritualiteetin käsikirja. Toim. Hyvärinen, Seppo, Kotila, Heikki, Vatanen, Osmo. Helsinki: Kirjapaja. 361–379.
- 2005 Häpeä, syyllisyys ja spiritualiteetti – Käytännöllinen teologia – teoriaa vai käytäntöä? Toim. Jaana Kivekäs. Helsinki: Suomen Teologinen kirjallisuusseura. 138–151.

Kiiski, Jouko

- 2009 Sielunhoito. Helsinki: Edita Prisma.

Kotila, Heikki

- 2003 Spiritualiteetti – ajankohtainen näkökulma – Spiritualiteetin käsikirja. Toim. Hyvärinen, Seppo, Kotila, Heikki, Vatanen, Osmo. Helsinki: Kirjapaja. 13–26.

Koskela, Harri

- 2011 Lapseni elää aina sydämessäni: lapsen menetyksen merkitys vanhemman spiritualiteetin muotoutumisessa. Diss. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 114. Tampere.

Laakso, Elina

- 2003 Nuorisomusiikki – Kirkkomusiikin käsikirja. Toim. Erkkilä, Lasse & Co. Helsinki: Kirjapaja. 409–416.

Lampi, Krista

- 2014 Mitä Nuoren seurakunnan veisukirja opettaa uskosta – Virsi ja laulu Suomessa, tekstit, kokemus ja kasvatus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 120. Toim. Innanen, Tapani & Salminen, Veli-Matti. Kirkon tutkimuskeskus. Tampere. 372–390.

Lehtonen, Kimmo

- 2010 Musiikki ja psykoanalyysi – Musiikkipsykologia. Toim. Louhivuori, Jukka & Saarikallio, Suvi. Jyväskylä: WS Bookwell. 237–258.

Manninen, Pentti & Ylén, Matti

2000 Tilastollisen päättelyn käytäntö – Tilastotiedettä soveltajille. Tampere: Ti-Tutkimuspalvelu.

Maukonen, Jarkko

2005 Musiikki nuorisotyössä – Nuorisotyön käsikirja. Toim. Paananen, Terhi & Tuominen, Hans. Helsinki: Kirjapaja. 156 – 172.

Miranda, Dave & Gaudreau, Patrick

2011 Music listening and emotional well-being in adolescence: A person- and variable-oriented study – *Revue européenne de psychologie appliquée* 61. 1–11.

Murtonen, Sari

2014 Hengellinen musiikki nuorten aikuisten uskonnollisilla opinpoluilla uskosta – Virsi ja laulu Suomessa, tekstit, kokemus ja kasvatus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 120. Toim. Innanen, Tapani & Salminen, Veli-Matti. Tampere. 391–418.

Musiikkikasvatus seurakunnassa

1988 Musiikkikasvatus seurakunnassa – kirkon musiikkikasvatuksen lähtökohdat ja perusteet. Helsinki: Kirjapaja.

Niemelä, Kati

2002 Hyvä rippikoulu, rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Kirkon tutkimuskeskus, sarja A, nro 79, 2002. Tampere.

Perttilä, Markku

2010 Nuoren seurakunnan veisukirja. Toim. Perttilä, Markku. Helsinki: LK-Kirjat/ Lastenkeskus.

Porkka, Jouko

2005 Isostoiminnan rikkaus – leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi – Nuorisotyön käsikirja. Toim. Paananen, Terhi & Tuominen, Hans. Helsinki: Kirjapaja. 82–108.

Raunio, Antti

2003 Onko olemassa luterilaista spiritualiteettia? – Johdatus luterilaisen spiritualiteetin teologiaan. Toim. Vainio, Olli-Pekka. Helsinki: Kirjapaja. 13–36.

Troeger, Thomas H.

2013 Music as prayer. New York, NY: Oxford university press.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli

2004 Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Tammi.

Tuominen, Hans

2005 Elän ja hengitän - nuoren spiritualiteetti – Nuorisotyön käsikirja. Toim. Paananen, Terhi & Tuominen, Hans. Helsinki: Kirjapaja. 35–52.

Saarikallio, Suvi

2007 The Strategies for regulating mood by musical activities in adolescence – Music and mood regulation in adolescence. University of Jyväskylä. 184 – 193.

Saliers, Don E.

2007 Music and theology. Nashville, TN: Abingdon Press.

Sariola, Yrjö

2001 Jumalanpalveluksen musiikki – Jumalanpalveluksen käsikirja. Helsinki: Kirjapaja. 136–202.

2003 Kirkkomusiikki ja musiikin teologia – Kirkkomusiikin käsikirja. Toim. Erkkilä, Lasse & Co. Helsinki: Kirjapaja. 13–36.

Vapaavuori, Hannu

2003 Virsi luterilaisessa perinteessä – Kirkkomusiikin käsikirja. Toim. Erkkilä, Lasse & Co Helsinki: Kirjapaja. 61–70.

Vatanen, Osmo

2003 Lähimmäinen spiritualiteetin tähtäyspisteenä – Spiritualiteetin käsikirja. Toim. Hyvärinen, Seppo, Kotila, Heikki, Vatanen, Osmo. Helsinki: Kirjapaja. 317–330.

Wakefield, Gordon S.

2000 Spiritualiteetti, kristillinen – Modernin teologian ensyklopedia. Toim. McGrath, Alister. Englanninkielinen alkuteos: The Blackwell encyclopedia of modern Christian thought. Suom. Norja, Satu & Sammalkorpi-Soini, Kia. Helsinki: Kirjapaja. 782–791.

Wikström, Owe

1998 Häikäisevä pimeys, Näkökulmia hengelliseen ohjaukseen. Ruotsinkielinen alkuteos: Det bländande mörkret, Om andlig vägledning och psykologi i vår tid. Suom. Rissanen, Vuokko & Rissanen, Paavo. Helsinki: Kirjapaja.

Internetlähteet

Etnut.fi Viitattu 30.3.2017

<https://tampereenseurakunnat.fi/sivustot/etnut>

Evl.fi Virsikirja Viitattu 23.3.2017

<http://notes.evl.fi/Virsikirja.nsf/745ff021168d4a8ac2256ff50049b96e/9a68dc637d5455bcc2256ff5004a3541?OpenDocument>

Hakonen, Heidi & Hernesniemi, Joonas Viitattu 23.3.2017

2014 Musiikin käyttö rippikoulun työvälineenä – Kvantitatiivinen tutkimus Oulun ja Tampereen hiippakuntien alueilta. Opinnäytetyö. Diakonia ammattikorkeakoulu. Pieksämäki.

<http://www.theseus.fi/handle/10024/84892>

Isostoiminnan linjaukset – sopivan kokoinen iso, 2004. Viitattu 24.1.2017

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/E7B568916B606873C22576FF00431C83/\\$FILE/isostoiminnan_linjaukset.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/E7B568916B606873C22576FF00431C83/$FILE/isostoiminnan_linjaukset.pdf)

Janoa.fi Viitattu 30.3.2017

<http://www.joensuunevl.fi/janoa-nuoret+ja+alakoululaiset/isoskoulutus/joensuu/>

Jouko Kiiski Viitattu 18.3.2017

2014 Teologian opiskelijat ja virret — ovatko virret aarteita vai museotavaraa?

<http://sakasti.ev1.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3C6AFB>

Sakasti.fi/tilastot Viitattu 6.3.2017

<http://sakasti.ev1.fi/sakasti.nsf/sp2?open&cid=Content2368E6>

<http://sakasti.ev1.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3F24FC>

Whatsapp.com Viitattu 24.1.2017

<http://www.whatsapp.com/about/>

7 LIITTEET

Liite 1

Kyselylomake

Hengellinen elämä ja seurakunta

1. Montako vuotta olet ollut mukana seurakunnan toiminnassa?

2. Kuinka tärkeäksi koet seurakunnan toiminnan itsellesi?

1 2 3 4 5

En ollenkaan tärkeäksi Erittäin tärkeäksi

3. Missä seurakunnan toiminnassa olet mukana?

Leirit

Kerhot

Jumalanpalvelukset

Nuorten toiminta

Musiikki

Other:

4. Kuvaile omin sanoin hengellistä elämääsi.

Musiikki yleensä

5. Kuinka tärkeäksi koet musiikin itsellesi?

1 2 3 4 5

En ollenkaan tärkeäksi Erittäin tärkeäksi

6. Kuinka usein kuuntelet musiikkia?

Useita kertoja päivässä

Päivittäin

Muutamia kertoja viikossa

Viikoittain

Muutamia kertoja kuukaudessa

Kuukausittain

Other:

7. Kenen kanssa kuuntelet musiikkia?

Yksin

Seurassa

8. Jos vastasit "seurassa", millaisessa seurassa?

9. Millaista musiikkia kuuntelet?

Suosikkigenresi, esittäjäsi

10. Millaisia tunteita sinulla on, kun haluat kuunnella musiikkia?

Millaisissa tilanteissa haluat kuunnella musiikkia?

11. Millaisia tunteita lempimusiikkisi sinussa herättää?

Hengellinen musiikki

12. Millaista hengellistä musiikkia kuuntelet?

Nuorten veisut, virret, gospel, muuta?

13. Miten tutustuit hengelliseen musiikkiin?

14. Kuinka tärkeäksi koet hengellisen musiikin itsellesi?

1 2 3 4 5

en ollenkaan tärkeäksi Erittäin tärkeäksi

15. Kuinka usein kuuntelet hengellistä musiikkia?

Useita kertoja päivässä

Päivittäin

Muutamia kertoja viikossa

Viikoittain

Muutamia kertoja kuukaudessa

Kuukausittain

Other:

16. Oletko pitänyt hartauksia?

Kyllä, yhden

Kyllä, useita

En

17. Jos olet, oletko käyttänyt musiikkia jossakin hartauksistasi

Kyllä

En

18. Jos käytit, mitä musiikkia käytit ja miksi?

Soititko tai lauloitko itse? Oliko yhteislaulua? Soititko musiikkia levyltä?

19. Kuinka usein käytät hengellistä musiikkia hartauselämässäsi?

Laulat, soitat tai kuuntelet hengellistä musiikkia rukoillessasi, ollessasi seurakunnassa tms.

Joka kerta

Lähes jokakerta

Joskus

Harvoin

En ollenkaan

20. Kenen kanssa kuuntelet hengellistä musiikkia?

Yksin

Seurassa

21. Jos vastasit "seurassa", millaisessa seurassa kuuntelet hengellistä musiikkia?

22. Millaista musiikkia kuuntelet seurakunnassa?

23. Millaisissa tilanteissa käytät hengellistä musiikkia?

Kuuntelet, soitat tai laulat

24. Millaisia tunteita sinulla on, kun haluat kuunnella musiikkia?

Millaisissa tilanteissa kuuntelet hengellistä musiikkia?

25. Millaisia tunteita suosikki hengellinen musiikkisi sinussa herättää?

26. Mikä on sinulle mieluisin Nuorten

Veisuista

numero tai laulun nimi

27. Vapaa sana

Jäikö jotain hampaankoloon? Kerro se tässä!

Yleistiedot

28. Sukupuoli

Nainen

Mies

29. Minkä ikäinen olet?

8 LYHENTEET

Nimi	Lyhenne
Young Confirmed Volunteer	YCV
Tunteellisesti positiiviset kuuntelijat	TPK
Tunteellisesti maltilliset kuuntelijat	TMK
Tunteellisesti negatiiviset kuuntelijat	TNK
Nuoren seurakunnan Veisukirja	NSV